សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រនិង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Sciences Economiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ប្រភេទនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី០២ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៨ ដល់ថ្ងៃទី៣១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ២០១៨

ស្រាវជ្រាវដោយ:

និស្សិតឈ្មោះ: **សាន សុធាន**

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

លោក **ហ៊ាង ឡេង**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី ២៣

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៤

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០១៨

លិខិតថ្លែងអំណរគុណ

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ សាន សុធាន ជានិស្សិតអាហារូបករណ៍ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ ឆ្នាំទី៤ ជំនាន់ទី២៣ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រនិង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ។

ខ្ញុំសូមគោរពប្រតិបត្តិថ្លែងនូវសេចក្តីអំណរគុណ ជូនចំពោះលោកឪពុកអ្នកម្តាយដែលលោកខិតខំចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សារូបកូន ព្រមទាំងគោរពជូនចំពោះសាកលវិទ្យាធិការ សាស្ត្រាចារ្យបង្ហាត់បង្រៀនរូបខ្ញុំ ហើយជាពិសេសលោកគ្រូសាស្ត្រាចារ្យ ហ៊ាង ឡេង បានខិតខំជួយណែនាំក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវចងក្រងសារណានេះឡើង ។

ជាទីអវសាន ខ្ញុំសូមបួងសួងដល់វត្ថុស័ក្តិសិទ្ធព្រមទាំងព្រះរតនៈត្រ័ គុណកែវទាំងបីមានព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ និងព្រះសង្ឃជួយបីបាច់ ថែរក្សាលោកឪពុកអ្នកម្តាយ ព្រមទាំងសាស្ត្រាចារ្យដែលបានបង្ហាត់បង្រៀនរូបខ្ញុំតាំងពីបឋមរហូតដល់សាកលវិទ្យាល័យ សូមជួបនូវព្រះពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការគឺអាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាត ឡើយ ។

អារម្ភកថា

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌជាបទដ្ឋានគតិយុត្តិ បញ្ញត្តិឱ្យមនុស្សទូទៅគោរព និងប្រតិបត្តិតាម។ ហើយជាពិសេសក្រមព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាសូចនករដើម្បីកំណត់អំពីបទល្មើសនិងទោសព្រហ្មទណ្ឌ ។

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩ បានកំណត់ប្រភេទបទល្មើសជា ៣ ប្រភេទ មានមូលទោស ទោសបន្ថែម និងទោសជំនួស ។ ប្រភេទទោសទាំងបីនេះមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់នៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តាធិការ ពីព្រោះវាជាឧបករណ៍គតិយុត្តិក្នុងការអនុវត្តទៅលើទណ្ឌិត ដែលតម្រូវក្នុងការអនុវត្តនូវទោសដែលបានប្រព្រឹត្តនូវអំពើល្មើសណាមួយដែលមានកំណត់នៅ ក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន ។ ទោសព្រហ្មទណ្ឌទាំងបីនេះមិនអាចអ្នកច្បាប់ណាមួយត្រូវមើលរំលងវាឡើយ ពីព្រោះទោសដែលអនុវត្តសម្រាប់ទណ្ឌិតគឺមានតែទោសទាំងបីនេះតែម្តង ។ ខ្ញុំសូមជំរាបជូនបញ្ជាក់ថា ទាំងចៅក្រម ទាំងមេធាវី ទាំងព្រះរាជអាជ្ញា ទាំងក្រឡាបញ្ជី និងនិស្សិតផ្នែកនីតិសាស្ត្រជាដាច់ខាតគាត់ត្រូវតែយល់ដឹងអំពីប្រភេទនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌនេះ មានន័យថា ប្រភេទនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌវាដើរតួនាទីសំខាន់នៅក្នុងវិស័យតុលាការ ដូចនេះអ្នកវិជ្ជាជីវៈច្បាប់ត្រូវតែយល់ដឹងអំពីប្រភេទនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌនេះ ឱ្យបានស៊ីជម្រៅជាទីបំផុត ។ ប្រធានបទ ដែលខ្ញុំលើកឡើងយកមកសិក្សាស្រាវជ្រាវនៅទីនេះ ស្ថិតនៅក្នុងគន្លឹះទី១មាតិកាទី៣ជំពូកទី១គឺ "**ប្រភេទនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ**" ។

ខ្ញុំមានជំនឿយ៉ាងមុតមាំថាចំពោះការលើកយកប្រធានបទ"**ប្រភេទនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ**" នេះមកធ្វើជាសារណាចងក្រងជាឯកសារគឺជាការចូលរួមចំណែក លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីប្រភេទនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌរបស់និស្សិតផ្នែកនីតិសាស្ត្រដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការសិក្សា និងពង្រីកពុទ្ធិ ។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម **១**

ជំពូកទី១ ទោសអនុវត្តសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គល **៣**

១.១.មូលទោស ៣

១.១.១.ប្រភេទនៃមូលទោស ៣

១.១.១.១. ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ៣

១.១.១.២. ទោសពិន័យ ៤

១.១.២. ការប្រកាសមូលទោស ៦

១.១.២.១. ការប្រកាសមូលទោសចំពោះរូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន ៧

១.១.២.២. ការប្រកាសមូលទោសចំពោះរូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន ៨

ក. អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ ឆ្នាំ ៩

ខ. អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ ឆ្នាំ ៩

១.១.៣. របៀបសម្គាល់នៃបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម និងបទលហុ ១០

១.១.៣.១.បទឧក្រិដ្ឋ ១០

១.១.៣.២.បទមជ្ឈិម ១០

១.១.៣.៣.បទលហុ ១០

១.២. ទោសបន្ថែម ១១

១.២.១. ប្រភេទនៃទោសបន្ថែមទាំង១៩ចំណុចកំណត់ដោយក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ១១

១.២.២. លក្ខខណ្ឌនៃការប្រកាសទោសបន្ថែម ១៨

១.២.៣. ការប្រកាសទោសបន្ថែម ១៨

១.២.៣.១. ការប្រកាសទោសបន្ថែមចំពោះរូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន ១៨

១.២.៣.២. ការប្រកាសទោសបន្ថែមចំពោះរូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន ២០

ក. អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ ឆ្នាំ ២១

ខ. អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ ឆ្នាំ ២១

១.៣. ទោសជំនួស ២២

១.៣.១. ប្រភេទនៃទោសជំនួស ២២

១.៣.១.១. ទោសការងារសហាគមន៍ ២២

ក. និយមន័យនៃការងារសហគមន៍..២២
ខ. របបគតិយុត្តនៃការងារសហគមន៍ ២៣
គ. អ្នកមិនទទួលផលប្រយោជន៍នៃការងារសហគមន៍ ២៣
ឃ. គោលការណ៍ជួសជុលការខូចខាតដល់អ្នកដទៃ ២៣
១.៣.១.២. ទោសស្ដីបន្ទោស...២៣
ក. អត្ថន័យនៃទោសស្ដីបន្ទោស ២៤
ខ. របបគតិយុត្តនៃការស្ដីបន្ទោស ២៥
១.៣.២. ការប្រកាសទោសជំនួស ២៥
១.៣.២.១. ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍...២៥
ក.លក្ខខណ្ឌនៃការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ ២៥
ខ.ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ ២៦
គ.ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ទៅលើរូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន.២៦
ឃ.ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ទៅលើរូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិ..២៧
ឃ.១.អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៦ ឆ្នាំ......................................២៨
ឃ.២.អនីតិជនដែលមានអាយុយ៉ាងតិច ១៦ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ ឆ្នាំ .. ២៨
១.៣.២.២. ការប្រកាសទោសស្ដីបន្ទោស ២៨
ក.លក្ខខណ្ឌនៃការប្រកាសទោសស្ដីបន្ទោស ២៩
ខ.ការប្រកាសទោសស្ដីបន្ទោសចំពោះរូបវន្តបុគ្គលទាំងពីរប្រភេទ ... ២៩
ជំពូកទី២ ទោសអនុវត្តសម្រាប់នីតិបុគ្គល..៣១
២.១. មូលទោសក្នុងប្រភេទជាទោសពិន័យ..៣១
២.២. ទោសបន្ថែមទាំង១៤ចំណុចកំណត់ដោយក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ៣១
២.៣. ការប្រកាសទោសព្រហ្មទណ្ឌចំពោះប្រភេទនៃទោសនីមួយៗទៅលើនីតិបុគ្គ......៣៦
២.៣.១. នីតិបុគ្គលនៃនីតិសាធារណៈ ឬ នីតិបុគ្គលដែលជារដ្ឋ ៣៦
២.៣.២. នីតិបុគ្គលដែលជានីតិឯកជន ឬ នីតិបុគ្គលដែលមិនមែនជារដ្ឋ.................៣៨
ជំពូកទី៣ ស្ថានទម្ងន់ទោស និងស្ថានសម្រាលទោស ៤០
៣.១. ស្ថានទម្ងន់ទោស.. ៤០
៣.១.១. ស្ថានទម្ងន់ទោសទូទៅ ឬចរិកគ្រោះថ្នាក់នៃអំពើរបស់ជនល្មើស ៤១

៣.១.១.១. ក្រុមមានការចាត់តាំង ៤១
៣.១.១.២. ការគិតទុកជាមុន ៤១
៣.១.១.៣. ការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយ ៤២
៣.១.១.៤. ការផ្លោះរបងចូល ៤២
៣.១.១.៥. អាវុធ និងវត្ថុដែលត្រូវបានចាត់ទុកដូចអាវុធ.. ៤២
៣.១.១.៦. ការពួនស្ទាក់...៤៣
៣.១.២. ការមិនរាងចាល ៤៣
៣.១.២.១. អានុភាពនៃការមិនរាងចាល..៤៣
៣.១.២.២. លក្ខខណ្ឌនៃការមិនរាងចាល ៤៣
៣.២. ស្ថានសម្រាលទោស ៤៧
៣.២.១. មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃស្ថានសម្រាលទោស ៤៧
៣.២.១.១. និយមន័យនៃស្ថានសម្រាលទោស ៤៧
៣.២.១.២. ទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត និងស្ថានសម្រាលទោស ៤៧
៣.២.២. ខ្នាតនៃស្ថានសម្រាលទោសសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន និងអនីតិជន.. ៤៨
៣.២.២.១. ខ្នាតនៃស្ថានសម្រាលទោសសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន ៤៨
៣.២.២.២. ខ្នាតនៃស្ថានសម្រាលទោសសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន...... ៥១
សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន **៥៣**
អនុសាសន៍...**៥៤**
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

សេចក្តីផ្តើម

ទោសព្រហ្មទណ្ឌកំណត់ដោយ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌចែកចេញជាបីប្រភេទគឺ មូលទោស ទោសបន្ថែម និងទោសជំនួស ប្រភេទទោសទាំងបីនេះ ត្រូវបានតុលាការយកទៅអនុវត្តចំពោះរូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គលដែលជាប្រធាននៃបទល្មើសឱ្យស្របតាមគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ មានន័យថា បុគ្គលម្នាក់ៗទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ តែចំពោះអំពើផ្ទាល់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ។ ទោសព្រហ្មទណ្ឌគឺសំដៅដល់ទណ្ឌកម្មដែលត្រូវបានប្រកាសដោយតុលាការសម្រាប់អនុវត្តចំពោះបុគ្គលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស(ចារី សហចារី អ្នកផ្តើមគំនិត អ្នកសមគំនិត) ដែលជាតួអង្គដ៏សំខាន់ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។ បទល្មើសជាទូទៅដើម្បីកំណត់ថាអំពើរបស់បុគ្គលណាម្នាក់បានប្រព្រឹត្ត ហើយបង្កើតបានជាបទល្មើសអ្វីមួយ? ត្រូវមានធាតុផ្សំ ដែលធាតុផ្សំនៃបទល្មើសមានបីគឺ ធាតុនីត្យានុកូល ធាតុសត្យានុម័ត និងធាតុអត្តនោម័ត ធាតុផ្សំទាំងបីនេះត្រូវបានបំពេញ សបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថាសកម្មភាពរបស់បុគ្គលណាម្នាក់ដែលជាសមាជិកសង្គមគឺបានបង្កើតជាបទល្មើស ច្បាប់បានបញ្ញត្តិថាអំពើខ្លះរបស់រូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គលដែលបង្កចលាចលដល់សង្គមជាបទល្មើស បទល្មើសត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជាបី បទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម និងបទលហុទៅតាមទម្ងន់នៃបទល្មើសនោះ ។ បទល្មើសនិងទោសព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានកំណត់ពីគោលការណ៍ គឺគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃបទល្មើសនិងគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃទោស មាត្រា៣នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថា មានតែអំពើដែលបង្កើតជាបទល្មើស នៅពេលដែលអំពើនោះមានចែងក្នុងបទប្បញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌជាធរមានប៉ុណ្ណោះ ទើបត្រូវផ្តន្ទាទោសព្រហ្មទណ្ឌបាន ។ មានតែទោសដែលមានចែងក្នុងបទប្បញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន នៅពេលដែលបទល្មើស ត្រូវបានប្រព្រឹត្តប៉ុណ្ណោះ ទើបអាចត្រូវប្រកាសបាន ។ គ្មានបទល្មើស គ្មានទោស បើគ្មានច្បាប់ចែង(Nullum Crimen,Nulla Poena, Sine Lege) ។

លក្ខណៈពិសេសប្រភេទនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ គឺអនុវត្តសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គល និង នីតិបុគ្គលដែលមានទោសដាក់ពន្ធនាគារ ទោសពិន័យ រួមបញ្ចូលទាំងទោសបន្ថែមមួយចំនួននិង ទោសជំនួសដែលមានកំណត់នៅក្នុង ក្រមព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន ។ បែបបទនៃការ អនុវត្តទោស ចំពោះទោសដាក់ពន្ធនាគារនិង ទោសពិន័យក្នុងឋានៈជាមូលទោស ទោសបន្ថែមទាំង១៩ចំណុច និងទោសជំនួសដែលមាន ទោសការងារសហគមន៍និង ទោសស្តីបន្ទោស ។ ច្បាប់ បានកំណត់ អំពីអប្បបរមានិងអតិបរមា ស្ថានទម្ងន់ទោស ស្ថានសម្រាលទោស ការគណនាអំពីថិរវេលានៃ ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ការប្រកាសទោស និងលក្ខខណ្ឌនៃការបញ្ចប់ទោស ។

ទោសទាំងបីមាន មូលទោស ទោសបន្ថែម និងទោសជំនួស តុលាការយកទៅអនុវត្ត ចំពោះរូបវន្តបុគ្គល(នីតិជន អនីតិជន) និងនីតិបុគ្គល ។ តើប្រភេទនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌទាំងបី មាន មូលទោស ទោសបន្ថែម ទោសជំនួសមានអត្ថន័យយ៉ាងណា? និងបែបបទនៃការអនុវត្តទោស ព្រមទាំងទទួលនូវស្ថានទម្ងន់ទោស និងស្ថានសម្រាលទោស ចំពោះរូបវន្តបុគ្គលនិងនីតិបុគ្គល ដូចម្តេច? ចំពោះសារណានេះចែកចេញជា៣ជំពូកៈ

-ជំពូកទី១ ទោសអនុវត្តសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គល

-ជំពូកទី២ ទោសអនុវត្តសម្រាប់នីតិបុគ្គល

-ជំពូកទី៣ ស្ថានទម្ងន់ទោស និងស្ថានសម្រាលទោស

ជំពូកទី ១

ទោសអនុវត្តសម្រាប់

រូបវន្តបុគ្គល

ជំពូកទី១

ទោសអនុវត្តសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គល

រូបវន្តបុគ្គល គឺជាបុគ្គលម្នាក់ៗ ដែលមានជីវិតពិត ផ្ទុយពី នីតិបុគ្គល[1] ។ ម្យ៉ាងទៀត រូបវន្តបុគ្គលគឺជាមនុស្សពិតតាមធម្មជាតិ ដែលផ្ទុយនឹងនីតិបុគ្គល[2]។ ប្រភេទនៃទោសអនុវត្តចំពោះរូបវន្តបុគ្គលមានមូលទោស ទោសបន្ថែម និងទោសជំនួស ។

១.១. មូលទោស

មូលទោស គឺជាទោសដាក់ពន្ធនាគារ និង ទោសពិន័យ[3]។ មូលទោសនេះ គឺជាទោសមូលដ្ឋាន ដើម្បីប្រកាសទោសចំពោះ ជនជាប់ចោទបាន ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។ មូលទោសកំណត់ដោយក្រមព្រហ្មទណ្ឌមាត្រា ៤៣ចែងថា៖ មូលទោសរួមមាន ទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាប្រាក់ ។ ការពិន័យជាប្រាក់ត្រូវគិតជាប្រាក់រៀល ។ ម្យ៉ាងទៀត មូលទោសគឺ សំដៅទៅដល់ទោសសំខាន់ចម្បងជាងគេដែលតុលាការអាចប្រកាសទោសតែឯង ដើម្បីផ្តន្ទាទោសចំពោះបទល្មើសណាមួយ ។

១.១.១. ប្រភេទនៃមូលទោស

មូលទោស ជាទូទៅត្រូវបានបែងចែកជាពីរគឺ ទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យ ។

ការពិន័យត្រូវគិតជាប្រាក់រៀល នេះយោងតាមមាត្រា៤៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។

១.១.១.១. ទោសដាក់ពន្ធនាគារ

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ គឺជាទោសគុក ដែលបំបាត់សេរីភាពមានកំណត់កាលដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដោយដាក់ទោសពន្ធនាគារ[4]។ ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬទោសដាក់គុក មានន័យថា ជនម្នាក់ក្រោយពេលដែលសម្រេចទោសដាក់ពន្ធនាគារគាត់រួចហើយ គេក៏យកជននោះទៅដាក់គុកពីព្រោះថាការអនុវត្តទោស គឺត្រូវធ្វើនៅពន្ធនាគារ ។ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៩ បានកំណត់អំពីរបៀបក្នុងការគណនាចំពោះការដាក់ពន្ធនាគារ ឬគុកនេះទៀតផងដែរ[5] ។ ហើយក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ទាំងលក្ខខណ្ឌក្នុងការបញ្ចប់ទោសដាក់ពន្ធនាគារ[6] ពីព្រោះក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់

---

[1] សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០១១ លេខរៀងទី ១៩៩

[2] សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៧ លេខរៀងទី ១២៧

[3] សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០១១ លេខរៀងទី ១៩៥

[4] សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០១១ លេខរៀងទី ៤៩

[5] មាត្រា ៤៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "ការគណនាអំពីថិរវេលានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ"

[6] មាត្រា ៥០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "លក្ខខណ្ឌដោយឡែកនៃការបញ្ចប់ទោស"

ថា បើសិនជាទោសដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ដាក់ពន្ធនាគាររយៈពេល ០១ ថ្ងៃ គឺមានរយៈពេល ២៤ ម៉ោង ។ បើជនម្នាក់ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ០១ ខែ របៀបក្នុងការគណនា ០១ ខែ ត្រូវគិត ៣០ ថ្ងៃ ។ បើសិនជាជនណាម្នាក់ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារក្នុងរយៈពេល ០១ ឆ្នាំ របៀបក្នុងការគណនាត្រូវគិត ១២ ខែ ។

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌក៏បានចែងពីលក្ខខណ្ឌដោយឡែក នៃការបញ្ចប់ទោសផងដែល ព្រោះថាជាទូទៅនៅពេលតុលាការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារជនណាម្នាក់ហើយ នៅក្នុងករណីមួយនេះ ជននោះត្រូវទទួលរងនូវទោសក្នុងពន្ធនាគារឱ្យបានគ្រប់ចំនួន ។ បើដាក់គុក ០៣ ឆ្នាំត្រូវទទួលរងទោសឱ្យបានគ្រប់ចំនួន ០៣ ឆ្នាំ ទៅតាមរបៀបគណនាដូចបានជំរាបជូនពីខាងដើម ។ ចំណុចពិសេសមួយទៀត ដែលកំណត់ដោយក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃការបញ្ចប់ទោសមាត្រា ៥០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថាជាគោលការណ៍ទណ្ឌិត ដែលទោសរបស់ខ្លួនត្រូវបញ្ចប់នៅថ្ងៃសៅរ៍ ថ្ងៃអាទិត្យ ឬ ថ្ងៃឈប់សម្រាកផ្សេងទៀត ដែលច្បាប់ ឬ លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិបានកំណត់ ត្រូវតែដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពវិញនៅមុនថ្ងៃឈប់សម្រាកនោះ ។ ឧទាហរណ៍ អាចបញ្ចប់ទោសមុនការកំណត់បាន ដូចជា ចំថ្ងៃឈប់សម្រាក (ថ្ងៃសៅរ៍ ឬថ្ងៃអាទិត្យ) បើពេលដែលត្រូវបញ្ចប់ទោសដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ចំថ្ងៃ សៅរ៍ ថ្ងៃអាទិត្យ ឬប៉ះចំថ្ងៃឈប់សម្រាកជាផ្លូវការណ៍ ក្នុងករណីនេះ ជនដែលជាទណ្ឌិតនោះត្រូវបានដោះលែងមុនថ្ងៃឈប់សម្រាកនោះ បើឈប់ចំថ្ងៃសៅរ៍ គឺត្រូវដោះលែងនៅថ្ងៃសុក្រ ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារពាក់ព័ន្ធនឹងចិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវគិតបញ្ចូលទាំងស្រុងទៅក្នុងចិរវេលានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលត្រូវទទួល[7] ។

បើតាមប្រសាសន៍របស់ឯកឧត្តម ហ៊ី សោភា ថា ទោសគុកនេះ ២ គឺទោសដាក់ពន្ធនាគារមានការកំណត់ ដូចជាដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ ឆ្នាំ ទៅ ៣០ ឆ្នាំ ជាដើម នេះទី ១ ។ ទី ២ គឺទោសដាក់ពន្ធនាគារគ្មានកាលកំណត់ដូចជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។

១.១.១.២. ទោសពិន័យ

មូលទោស ក្នុងឋានៈជាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដូចបានរៀបរាប់មកខាងលើនេះ ក៏នៅមានទោសមួយទៀតគឺ ទោសពិន័យ ។ យោងតាមមាត្រា ៤៣ បានចែងថា៖ ការពិន័យត្រូវគិតជាប្រាក់រៀល[8] ។ ប្រាក់រៀលគឺជារូបិយវត្ថុជាតិខ្មែរ ។ យោងតាមមាត្រា ៥២ បានចែងបញ្ជាក់ថា៖ ប្រាក់

[7] មាត្រា ៥១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "ការគិតបញ្ចូលចិរវេលានៃ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន"

[8] មាត្រា ៤៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីពី "មូលទោស"

ពិន័យដែលទទួលបាន ត្រូវបង់ចូលថវិការដ្ឋ[9] ។ មាត្រាដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការទារយកប្រាក់ពិន័យ កំណត់ដោយក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌមាន មាត្រា ៤៩៧ មាត្រា ៤៩៨ និងចាប់ពី មាត្រា ៥២៣ ដល់ មាត្រា ៥៣២ ។

យោងតាមមាត្រា ៤៩៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលចែងអំពីការប្រមូលប្រាក់ពិន័យ និងប្រាក់ពន្ធនៃនីតិវិធីដូចនេះថា៖ ការប្រមូលប្រាក់ពិន័យ និងប្រាក់ពន្ធនៃនីតិវិធី ត្រូវធ្វើដោយ ភ្នាក់ងារ រតនាគារជាតិ នៅក្រោមឱវាទ របស់អយ្យការ ។ ប្រាក់ពិន័យ និងប្រាក់ពន្ធនៃនីតិវិធី ដែលប្រមូលបាននេះ ត្រូវបង់ចូលថវិការដ្ឋ។

គ្រប់សេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរ មានតម្លៃជាបញ្ជាឱ្យបង់ប្រាក់ពិន័យ និងប្រាក់ពន្ធនៃនីតិវិធី ។

ដូចនេះយើងឃើញថា របៀបក្នុងការទាញយកប្រាក់ពិន័យនេះ គឺនៅក្រោយពេលដែលសេចក្តីសម្រេចចូលជាស្ថាពរ ។ បន្ទាប់មក ជូនដំណឹងនេះដល់រតនាគារជាតិ ហើយរតនាគារជាតិនឹងចេញលិខិតមួយ ដើម្បីឱ្យជននោះទៅបង់ប្រាក់ ដោយស្ម័គ្រចិត្ត ហើយការអនុវត្តក្នុងការបង់ប្រាក់ពិន័យនេះ គឺស្ថិតនៅក្រោមការឃ្លាំមើល ឬក្រោមឱវាទរបស់អយ្យការ[10] ។ ដូចនេះនៅពេលដែលជននោះបានចូលមកបង់ប្រាក់ពិន័យរួចហើយវាគឺជាការស្រេច ។ ប៉ុន្តែបើសិនជាមិនទៅបង់ប្រាក់ទេ គឺរតនាគារជាតិនឹងជូនដំណឹងនេះ មកដល់ព្រះរាជអាជ្ញាថា ជននោះមិនបានទៅបង់ប្រាក់ពិន័យទេ ។ នៅក្នុងករណីនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាគឺអាចចេញដីកាមួយកំណត់ឱ្យជននោះទៅបង់ប្រាក់ពិន័យម្តងទៀត តែបើជននោះនៅតែរឹងទទឹង ព្រះរាជអាជ្ញាអាចប្រើនីតិវិធីបង្ខំបាន ដើម្បីទារយកប្រាក់ពិន័យ ។ ចំពោះនីតិវិធីបង្ខំឱ្យទណ្ឌិតបង់ប្រាក់ពិន័យនោះ មាត្រា ៥២៥ នៃច្បាប់នីតិវិធីក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានកំណត់ថាប្រសិនបើទណ្ឌិតមិនបង់ប្រាក់ពិន័យទេ ឬប្រាក់ពន្ធនៃនីតិវិធីទេ អង្គភាពរតនាគារ ជូនដំណឹងដល់ ព្រះរាជអាជ្ញានៃតុលាការអមសាលាដំបូង ។ព្រះរាជអាជ្ញាកំណត់រយៈពេលចុងក្រោយដល់ទណ្ឌិតដើម្បីបង់ប្រាក់នោះហើយឱ្យដំណឹងថា ប្រសិនបើមិនបង់ទេនោះ សាមីខ្លួនអាចបង្ខំដល់រូបកាយ ។ រយៈពេលនេះ មិនអាចតិចជាង ១០ (ដប់) ថ្ងៃទេ ។

ការឱ្យដំណឹងត្រូវធ្វើ៖

-ដោយផ្ទាល់មាត់

-តាមផ្លូវរដ្ឋបាល ឬ

---

[9] មាត្រា ៥២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "ផលនៃទោសពិន័យ"

[10] អយ្យការ គឺស្ថាប័នមួយ ដែលនៅអមតុលាការទាំងបីថ្នាក់ ហើយជាស្ថាប័នមានសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា និងការពារផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ។

-តាមរយៈអង្គភាពនយោបាយ ឬកងរាជអាវុធហត្ថ ។

ត្រូវតែមានធ្វើកំណត់ហេតុស្តីពីការឱ្យដំណឹងនេះ ។ កំណត់ហេតុនេះត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយ ទណ្ឌិត ។ ប្រសិនបើទណ្ឌិតមិនចេះចុះហត្ថលេខាទេ ទណ្ឌិតត្រូវផ្តិតម្រាមដៃ ។

បើយោងតាមមាត្រា ៥២៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ គឺថាផុតពេលកំណត់ ប្រសិនបើគាត់មិនបានបង់ប្រាក់ទេ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចចេញបញ្ជាឱ្យបង្ខំ និងឱ្យឃុំខ្លួន ។ តែក៏មិនចេះតែបង្ខំ និងឃុំខ្លួននោះទេ បើទណ្ឌិត មានបញ្ហាទាក់ទងនឹងសុខភាព ព្រះរាជអាជ្ញា ក៏អាចបង្អង់សេចក្តីសម្រេចនេះបានដែរ ដោយគាត់យល់ថា នេះជារឿងមនុស្សធម៌ ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ។ ចំពោះការពិន័យជាប្រាក់ ចៅក្រមមិនអាចធ្វើអ្វីខុសពីការកំណត់ក្នុងច្បាប់ ព្រោះថា ច្បាប់បានកំណត់រួចជាស្រេច អំពីអប្បបរមា និងអតិបរមា ដែលត្រូវទទួល រងការពិន័យនោះ ។ ដូចនេះគាត់អាចកំណត់នៅក្នុងចន្លោះច្បាប់ លើកលែងតែ មានករណីដែលគាត់អាចបន្ថយអប្បបរមា ឬមួយក៏បន្ថែមអតិបរមា ទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលច្បាប់បានកំណត់ ។

ចំពោះប្រាក់ពិន័យដែលត្រូវអនុវត្តនេះ គឺវាមានលក្ខណៈខុសពីប្រាក់សំណងរដ្ឋប្បវេណី ។ ជាទូទៅ ប្រាក់សំណងរដ្ឋប្បវេណី គឺត្រូវបង់ទៅឱ្យជនរងគ្រោះទៅតាមទំហំព្យសនកម្ម ។ ព្យសនកម្មមានបី ព្យសនកម្មផ្លូវចិត្ត ព្យសនកម្មរូបរាងកាយ និងព្យសនកម្មសម្ភារៈ ។ សំណងរដ្ឋប្បវេណីជាទូទៅ អាចធ្វើទៅបានទាល់តែមានភាគីណាមួយទាមទារ ដើម្បីសងជំងឺចិត្តដែលទទួលរងពីគូភាគី[11] ហើយចៅក្រមធ្វើការពិចារណាទៅលើការខូចខាត ទៅតាមចំនួនទឹកប្រាក់ដែលត្រូវបង់ ។

១.១.២. ការប្រកាសមូលទោស

រូបវន្តបុគ្គល ជានីតិជន និងអនីតិជន គឺសុទ្ធតែត្រូវបានទទួលការប្រកាសមូលទោស ។ តើការប្រកាសមូលទោសចំពោះរូបវន្តបុគ្គល (ជានីតិជន និងអនីតិជន) ធ្វើឡើងយ៉ាងដូចម្តេច?

គ្រប់បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនីមួយៗ សុទ្ធតែបានកំណត់អំពីមូលទោស ។ ដោយបទល្មើសនីមួយៗ អាចមានមូលទោសជារូបភាព ៣ គឺ៖

-មានតែទោសដាក់ពន្ធនាគារ ។ ដូចជា បទឃាតកម្ម ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ទៅ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ (មាត្រា១៩៩)[12] ។

[11] ភាគី គឺជាបុគ្គលដែលសុំឱ្យតុលាការ ដោះស្រាយវិវាទរបស់ខ្លួន ទល់នឹងបុគ្គលម្ខាងទៀត ដែលមានជាប់ពាក់ព័ន្ធ ។ ភាគីអាចជា ដើមបណ្តឹង តំណាងដើមបណ្តឹង ជនរងគ្រោះ តំណាងជនរងគ្រោះជាដើម

[12] មាត្រា ១៩៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី“បទឃាតកម្ម”

-មានតែទោសពិន័យជាប្រាក់ ។ ដូចជា បទបរិហាកេរ្តិ៍ជាសាធារណៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០.០០០ (មួយសែន) រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល(មាត្រា៣០៥) ។

-មានទាំងទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងពិន័យជាប្រាក់ ។ ក្នុងករណី បទលួចឬចោរកម្ម ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ទៅ ៣ (បី) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១.០០០.០០០ (មួយលាន) រៀល ទៅ ៦.០០០.០០០ (ប្រាំមួយលាន) រៀល (មាត្រា៣៥៦)[13] ។

តាមគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃទោស មានតែទោសដែលមានចែងក្នុងបញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌជាធរមានប៉ុណ្ណោះ ទើបអាចត្រូវប្រកាសបាន (មាត្រា ៣ កថាខណ្ឌទី ២) ។ ដូចនេះការប្រកាសត្រូវធ្វើឡើងតាមករណីនីមួយៗដូចជា៖

-ចំពោះបទល្មើសដែលមានទោសដាក់ពន្ធនាគារ តុលាការអាចប្រកាស តែទោសដាក់ពន្ធនាគារតែប៉ុណ្ណោះ មិនអាចបន្ថែមទោសពិន័យជាប្រាក់បាននោះទេ ។

-ចំពោះបទល្មើសដែលមានទោសពិន័យជាប្រាក់ តុលាការអាចប្រកាស តែទោសពិន័យជាប្រាក់តែប៉ុណ្ណោះ មិនអាចបន្ថែមទោសដាក់ពន្ធនាគារបានទេ ។

-ចំពោះបទល្មើសដែលមានទោសដាក់ពន្ធនាគារផង និងទោសពិន័យជាប្រាក់ផង តុលាការអាចប្រកាស (ទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាមួយគ្នា ឬ ទោសដាក់ពន្ធនាគារតែមួយមុខតែប៉ុណ្ណោះ ឬ ទោសពិន័យជាប្រាក់ តែមួយមុខប៉ុណ្ណោះ)[14] មាត្រា ៩៧ ។

១.១.២.១. ការប្រកាសមូលទោសចំពោះរូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន

ជាគោលការណ៍ទាក់ទងជាមួយការប្រកាសអំពីមូលទោសនេះ គឺមានចែងបញ្ជាក់ក្នុងមាត្រា ៩៧ ដូចបានរៀបរាប់ពីខាងលើនេះ មូលទោសមាន ២ ប្រភេទ គឺមានទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាប្រាក់ ។ ដូចនេះនៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌនេះ នៅពេលខ្លះច្បាប់ចែងកំណត់ផ្តន្ទាទោស បទល្មើសមួយដាក់ពន្ធនាគារពីប៉ុណ្ណោះ ទៅប៉ុណ្ណោះ និងពិន័យជាប្រាក់ពីប៉ុណ្ណោះ ទៅប៉ុណ្ណោះ ។ មិនត្រឹមតែក្រមព្រហ្មទណ្ឌទេ ក៏អាចមានបញ្ញត្តិដ៏ទៃផ្សេងទៀតដែលចែងដូចគ្នា ហើយជាទូទៅ ភាគច្រើនក៏មានដែរ គឺចែងអំពីទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាប្រាក់ថែមទៀតផង ។ ប៉ុន្តែ ចាប់តាំងពីក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៩ នេះចូលជាធរមាន និងយកមកអនុវត្តបានហើយ ជាពិសេសបទប្បញ្ញត្តិនៃគន្ថីទី ១ នេះឃើញថា ក្រមព្រហ្មទណ្ឌបាន ចែងអំពីគោលការណ៍ទូទៅមួយ ដែលគ្រប ដណ្តប់ទៅលើគ្រប់បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ គ្រប់ទោសព្រហ្មទណ្ឌ

[13] មាត្រា ៣៥៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី"ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត"បទលួចឬចោរកម្ម

[14] មាត្រា ៩៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "ការប្រកាសមូលទោស"

ទាំងអស់ទាក់ទងជាមួយនឹងមូលទោសនេះ ។ លើសពីនេះទៅទៀត ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ក៏ចែងអំពីរបបនៃការប្រកាសទោសថា តើចៅក្រមអាចប្រកាសទោសរបៀបណា? បើតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៩៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌស្ដីពីរបបនៃកាសប្រកាសមូលទោស គឺបានចែងកំណត់ថា ប្រសិនបើបទល្មើសមួយមានចែងផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារផង និងទោសពិន័យជាប្រាក់ផង ចៅក្រមគាត់មានសិទ្ធិអំណាចធ្វើការជ្រើសរើសក្នុងការកំណត់អំពីទោសដូចតទៅៈ

ទី១ៈចៅក្រមអាចប្រកាសទោសទាំងពីរចូលជាមួយគ្នា មានន័យថា ទាំងទោសដាក់ពន្ធនាគារផង និងទោសពិន័យជាប្រាក់ផង ។

ទី២ៈជាជម្រើសមួយទៀត ចៅក្រមអាចសម្រេច ប្រកាសត្រឹមតែទោសជាប់គុកទេបាន ន័យថា មិនប្រកាសទោសពិន័យជាប្រាក់ទេ ។

ទី៣ៈចៅក្រមអាចប្រកាសទោសត្រឹមពិន័យជាប្រាក់គឺមិនប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ។

សូមបញ្ជាក់ជូនថា ឈ្នាប់ "និង" ឬ ពាក្យ "និង" ដែលមានចែងនៅគ្រប់បទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រាជាបន្តបន្ទាប់ ក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ក៏ដូចជាអត្ថបទច្បាប់ដ៏ទៃផ្សេងទៀត គឺលែងចងជាកាតព្វកិច្ចចំពោះចៅក្រមទៀតហើយ បានន័យថា ចៅក្រមមានសិទ្ធិអំណាចនៅក្នុងការ ជ្រើសរើសទៅតាមគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោសនេះថា តើគួរប្រកាសទោសរបៀបណា? ប្រកាសទោសទាំងពីរបញ្ចូលគ្នាតែម្ដង ដើម្បីផ្ដន្ទាទោសក្នុងពេលតែមួយ ឬមួយក៏ សម្រេចជ្រើសរើសយកត្រឹមតែទោសគុក ឬក៏ទោសពិន័យជាប្រាក់យកមកអនុវត្ត ។ អាស្រ័យទៅតាមមូលដ្ឋានរួម ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៩៦ ដែលចែងពីគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោស ប៉ុន្តែគោលការណ៍នេះ អាចអនុវត្តទៅបាននៅក្នុងលក្ខខណ្ឌ ដែលពុំមានបញ្ញត្តិពិសេស ចែងផ្ទុយជាបដិប្បញ្ញត្តិទៅនឹងគោលការណ៍នេះ មានន័យថា វាអាចមានអត្ថបទច្បាប់ផ្សេងចែងជាបដិប្បញ្ញាត្តិថា កាលណាច្បាប់បានចែងផ្ដន្ទាទោស ដាក់គុកផងនិងពិន័យជាប្រាក់ផងនោះ ចៅក្រមត្រូវតែប្រកាសទាំងពីរព្រមគ្នាតែម្ដង ។ ដូចនេះគឺ អាចមានបទប្បញ្ញត្តិពិសេសចែងអំពីស្ថានភាពនេះច្បាស់លាស់ តែប្រសិនបើជាមានបទប្បញ្ញត្តិពិសេសចែងពីស្ថានភាពនេះច្បាស់លាស់ ដូចនេះចៅក្រមត្រូវតែអនុវត្តទៅតាមបញ្ញត្តិពិសេសនោះ ។ បើពុំដូចនេះទេចៅក្រមត្រូវអនុវត្តរបបរួមដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៩៧ នេះគឺចំណុចទាក់ទងនឹងការប្រកាសមូលទោស ។

១.១.២.២. ការប្រកាសមូលទោសចំពោះរូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន

អនីតិជនគឺជាជន ដែលមិនទាន់គ្រប់អាយុតាមច្បាប់កំណត់ ឬជនដែលមានអាយុក្រោម ១៨ ឆ្នាំ ។ ម្យ៉ាងទៀតបើតាមសន្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ អនីតិជនៈ

-ជនដែលច្បាប់មិនទាន់ឱ្យទទួលខុសត្រូវលើអំពើដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្ត ។

-ជនដែលច្បាប់កំណត់ឱ្យទទួលខុសត្រូវលើអំពើរបស់ខ្លួនដោយមានកម្រិត ។

អនីតិជន ច្បាប់តម្រូវឱ្យទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើរបស់ខ្លួន តាមរយៈការប្រកាសទោសនេះដោយកំណត់ពីកម្រិតអាយុតាមរបៀបពីរយ៉ាងៈ

១- អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ ឆ្នាំ

២- អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ ឆ្នាំ

ក. អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ ឆ្នាំ

ជាលក្ខណៈពិសេសចំពោះអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ ឆ្នាំ ច្បាប់មិនតម្រូវឱ្យទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទេ ដូចជា មិនមានការផ្តន្ទាទោស និងការចោទប្រកាន់ជាដើម ។

ខ. អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពីរ ១៤ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ ឆ្នាំ

អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ ឆ្នាំ ដល់ ក្រោម ១៨ ឆ្នាំជាវិធានការ ច្បាប់ទុកលទ្ធភាពឱ្យចៅក្រមធ្វើការពិចារណាទៅលើវិធានការពីរៈ

វិធានការទី១.ចៅក្រមមិនប្រកាសពីទោសព្រហ្មទណ្ឌទេ ដូចជា ការផ្តន្ទាទោស ឬការពិន័យជាប្រាក់ ។ តែចៅក្រមអាចប្រើវិធានការផ្សេង ដែលវិធានការនោះគឺ វិធានការតាមដាន វិធានការអប់រំ វិធានការការពារ និងវិធានការឧបត្ថម្ភជាដើម[15] ។

វិធានការទី២.ប្រសិនបើ កាលៈទេសៈនៃបទល្មើសនិងបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជននោះតម្រូវ ចៅក្រមអាចប្រកាសពីទោសព្រហ្មទណ្ឌបាន ទៅលើអនីតិជននោះ តាមរយៈការអនុវត្តនូវមូលទោស ដែលមានចែងបញ្ញត្តិនៅក្នុងមាត្រា ១៦០ ។ មាត្រានេះបានចែងអំពីមូលទោសដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះតែអនីតិជន ។ ដូចជា អនីតិជនអាយុ ១៧ ឆ្នាំ គាត់បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសមួយដ៏សាហាវ គឺរំលោភសេពសន្ថវៈរួចហើយក៏សម្លាប់នារីនោះ ។ ចំពោះបទល្មើសប្រភេទនេះ វាកាចសាហាវណាស់ ដូចនេះ ចៅក្រមមិនអាចប្រើ វិធានការតាមដាន អប់រំ ការពារ និងឧបត្ថម្ភបានទេ ជម្រើសតែមួយគត់គឺ ទោសព្រហ្មទណ្ឌ ។ បើជាទោសព្រហ្មទណ្ឌ ចៅក្រមត្រូវពិនិត្យ អំពីមូលទោសដែលមានចែងបញ្ញត្តិក្នុងមាត្រា ១៦០ នៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ ។ យោងតាមមាត្រា ១៦០ ស្ថានភាពនៃទោសដែលបានដាក់ចំពោះអនីតិជន ជាជនប្រព្រឹត្តបទល្មើស គឺត្រូវបានគេសម្រាល[16] ។ ជាទូទៅ ចំពោះអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ គឺត្រូវបានសម្រាលពាក់កណ្តាល ។ បើ

---

[15] មាត្រា ៤០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី"ប្រភេទនៃវិធានការ"

[16] មាត្រា ១៦០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី"មូលទោសអនុវត្តចំពោះអនីតិជនអាយុចាប់ពី១៤ឆ្នាំឡើងទៅ" ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត គឺសម្រាលមកនៅសល់ត្រឹម ២០ ឆ្នាំ នេះសម្រាប់អតិបរមានៃទោស ។ ចំណែកអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ក៏ត្រូវសម្រាលពាក់កណ្តាលផងដែរ ។ ដោយឡែកចំពោះទោសពិន័យជាប្រាក់ ក៏ដូចគ្នានឹង ទោសជាប់គុកដែរគឺអប្បបរមា និង អតិបរមា នៃទោសពិន័យជាប្រាក់នោះក៏ត្រូវបន្ថយមកត្រឹមពាក់កណ្តាលដែរ ។

១.១.៣. របៀបសម្គាល់ បទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម និងបទលហុ

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០៩ បានចាត់ថ្នាក់បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌជា ៣ ប្រភេទ គឺ បទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម និងបទលហុ ។ តើ បទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម និងបទលហុ មានរបៀបសម្គាល់យ៉ាងដូចម្តេច?

១.១.៣.១.បទឧក្រិដ្ឋ

តាមបញ្ញត្តិក្រមព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៤៦ បានកំណត់ និយមន័យនៃបទឧក្រិដ្ឋបានចែងថា៖

បទល្មើសជាបទឧក្រិដ្ឋ នៅក្នុងករណីដែលអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលត្រូវ

១-ជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។

២-ជាទោសដាក់ពន្ធនាគារមានរយៈពេលលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងក្រោម ឬ ស្មើនឹង ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ អាចត្រូវបន្ថែមនូវទោសពិន័យជាប្រាក់ផងដែរ[17] ។

១.១.៣.២.បទមជ្ឈិម

តាមបញ្ញត្តិក្រមព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៤៧ បានកំណត់ ពីនិយមន័យនៃបទមជ្ឈិម

បទល្មើសជាបទមជ្ឈិម នៅក្នុងករណីដែលអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលត្រូវរងនោះ មានរយៈពេលលើសពី ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ និង ក្រោម ឬ ស្មើនឹង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ អាចត្រូវបន្ថែមនូវទោសពិន័យជាប្រាក់ផងដែរ[18] ។

ដូចនេះ អាចចាត់ទុកជាបទមជ្ឈិមបាន លុះត្រាតែកម្រិតទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលត្រូវរងនោះមានរយៈពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ ឬ ស្មើនឹង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។ ដូចជា បទហិង្សាដោយអចេតនា បទលួចបទឆបោក និងបទរបួសស្នាមដោយអចេតនា ។

១.១.៣.៣.បទលហុ

[17] មាត្រា ៤៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "និយមន័យនៃបទឧក្រិដ្ឋ"

[18] មាត្រា ៤៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "និយមន័យនៃបទមជ្ឈិម"

តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៤៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានកំណត់ ពីនិយមន័យនៃបទលហុ

បទល្មើសជាបទលហុ នៅក្នុងករណីដែរ:

១-អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលត្រូវរងនោះ មានរយៈពេលស្មើ ឬ ក្រោម ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ ។ ទោសដាក់ពន្ធនាគារ អាចត្រូវបន្ថែមនូវទោសពិន័យជាប្រាក់ផងដែរ ។

២-បទល្មើសត្រូវផ្តន្ទាទោសត្រឹមតែពិន័យជាប្រាក់ប៉ុណ្ណោះ[19] ។

ដូចនេះ បទល្មើសមួយចាត់ទុកជាបទលហុ លុះត្រាតែកម្រិតអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ មានរយៈពេលស្មើ ឬ តិចជាង ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ ឬជាបទល្មើសដែលគ្មានទោសដាក់ពន្ធនាគារទេ គឺមានតែទោសពិន័យជាប្រាក់ ។

យោងតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៩ បានចែងពី បទលហុ មានចំនួនតែ ១០ ប៉ុណ្ណោះ មាត្រា ២២៨ បទហិង្សាស្រាល ,មាត្រា ២៩៧ បទស្រវឹងជាក់ស្តែង ,មាត្រា ២៩៨ បទហៅអ្នកដទៃនៅទីសាធារណៈ ,មាត្រា ៣០៥ បទបរិហារកេរ្តិ៍ជាសាធារណៈ ,មាត្រា ៣០៧ បទជេរប្រមាថជាសារធាណៈ ,មាត្រា ៤១៨ បទធ្វើឱ្យមានការខូចខាតស្រាល ,មាត្រា ៤២០ បទធ្វើឱ្យខូចខាតបណ្ណប្រកាស ឬ សេចក្តីជូនដំណឹងជាផ្លូវការ ,មាត្រា ៥០២ បទប្រមាថ ,មាត្រា ៥១៦ បទប្រមាថចំពោះព្រះសង្ឃ ដូនជី និង តាជី ,មាត្រា ៦៥១ បទដាក់ឱ្យធ្វើចរាចរណ៍ជាថ្មីនូវរូបិយវត្ថុ និងរូបិយប័ណ្ណក្លែង ។

១.២. ទោសបន្ថែម

ទោសបន្ថែម គឺជាអនុទោស ឬ ទោសបន្ទាប់បន្សំ[20] ដែលសំដៅដល់ទោសដែលត្រូវដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងមូលទោស ។ ការដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងមូលទោសនេះ សំដៅដល់ការបន្ថែមលើមូលទោស ឬដាក់ជំនួសមូលទោស ។

ទោសបន្ថែម បង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណងឱ្យការដាក់ទណ្ឌកម្ម មានកម្រិតសមស្របទៅនឹងអំពើល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្ត ។

១.២.១. ប្រភេទនៃទោសបន្ថែមទាំង១៩ចំណុចកំណត់ដោយក្រមព្រហ្មទណ្ឌ

យោងតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៥៣ ទោសបន្ថែមរួមមាន៖

១-ការដកសិទ្ធិខ្លះជាពលរដ្ឋ ។

[19] មាត្រា ៤៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "និយមន័យនៃបទលហុ"

[20] សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០១១ លេខរៀងទី ៥០

២-ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈណា ដែលបទល្មើសនោះបានប្រព្រឹត្ត នៅក្នុងពេលដែលប្រកបវិជ្ជាជីវៈនេះ ។

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការបើកបរយានយន្តគ្រប់ប្រភេទ ។

៤-ការព្យួរលិខិតបើកបរ ។

៥-ការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ ។

៦-ការហាមឃាត់ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

៧-ការហាមឃាត់ចំពោះការចូល និងការស្នាក់នៅលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចំពោះទណ្ឌិតដែលជាបរទេស ។

៨-ការរឹបអូសឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬ វត្ថុដែលប្រើប្រាស់ក្នុងពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ដែលទុកសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

៩-ការរឹបអូសវត្ថុ ឬ មូលនិធិ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស ។

១០-ការរឹបអូសផលទុន ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស ។

១១-ការរឹបអូសឧបភោគភណ្ឌ សម្ភារៈ ឬ ចលនវត្ថុ ដែលលំអទីកន្លែងដែលបទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត ។

១២-ការរឹបអូសយានជំនិះដែលជារបស់ទណ្ឌិត ។

១៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ ។

១៤-ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ ។

១៥-ការបិទគ្រឹះស្ថានដែលប្រើប្រាស់ ដើម្បីត្រៀម ឬ ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

១៦-ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មនៅក្នុងគ្រឹះស្ថាន ដែលបានបើកចំហសម្រាប់សាធារណជន ឬ ដែលប្រើប្រាស់ដោយសាធារណជន ។

១៧-ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស ។

១៨-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មាន ។

១៩-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសតាមគ្រប់មធ្យោបាយ ទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍[21]។

ចំណុចទី១ "ការដកសិទ្ធិខ្លះជាពលរដ្ឋ" តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៥៥ បានចែងថា៖

[21] មាត្រា ៥៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ប្រភេទនៃទោសបន្ថែម"

សិទ្ធិពលរដ្ឋដែលអាចដកបានដូចមានចែងក្នុងចំណុចទី ១ នៃមាត្រា ៥៣ (ប្រភេទនៃទោសបន្ថែម) នៃក្រមនេះ រួមមានៈ

១-សិទ្ធិបោះឆ្នោត ។

២-សិទ្ធិឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោត ។

៣-សិទ្ធិបំពេញការងារជាមន្ត្រីក្របខ័ណ្ឌមុខងារសាធារណៈ ។

៤-សិទ្ធិទទួលការចាត់តាំងជាអ្នកជំនាញជាអាជ្ញាកណ្តាលឬជា អាណត្តិគាហករបស់តុលាការ ។

៥-សិទ្ធិទទួលនិងពាក់គ្រឿងឥស្សរិយយសទាំងអស់ ។

៦-សិទ្ធិធ្វើជាសាក្សី ដែលទទួលសម្បថនៅមុខតុលាការ ។

ទោសនេះអាចជាស្ថាពរ ឬ បណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន[22] ។

ចំណុចទី២ "ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ" តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៥៦ បានចែងថាៈ

ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ មិនអនុវត្តទៅលើការបំពេញអាណត្តិ ដែលជ្រើសតាំងដោយការបោះឆ្នោតជាសាធារណៈ ឬ ការទទួលខុសត្រូវខាងសហជីពទេ ។ ការហាមឃាត់នេះ មិនអាចអនុវត្តចំពោះបទល្មើសរំលោភលើច្បាប់ស្តីពីរបបសារព័ត៌មានទេ ។

ទោសនេះអាចជាស្ថាពរ ឬ បណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

តុលាការត្រូវបញ្ជាក់មុខរបបដែលត្រូវហាមឃាត់[23]

ចំណុចទី៣ "ការហាមឃាត់ចំពោះការបើកបរយានយន្តគ្រប់ប្រភេទ" តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៥៧ បានចែងថាៈ

ការហាមឃាត់ចំពោះការបើកបរយានយន្ត មិនត្រូវលើសពី ៥ (ប្រាំ) ទេ[24] ។

ចំណុចទី៤ "ការព្យួរលិខិតបើកបរ" " តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៥៨ បានចែងថាៈ

ទោសព្យួរលិខិតបើកបរ មិនត្រូវលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទេ ។ ទណ្ឌិតត្រូវប្រគល់លិខិតបើកបររបស់ខ្លួនទៅក្រឡាបញ្ជីតុលាការ ។ លិខិតបើកបរត្រូវរក្សាទុកតាមលក្ខខណ្ឌដែលកំណត់ដោយប្រកាសរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌[25] ។

[22] មាត្រា ៥៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "សិទ្ធិពរដ្ឋដែលអាចដកបាន"

[23] មាត្រា ៥៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ"

[24] មាត្រា ៥៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការហាមឃាត់ចំពោះការបើកបរយានយន្តគ្រប់ប្រភេទ"

[25] មាត្រា ៥៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការព្យួរលិខិតបើកបរ"

ចំណុចទី៥ "ការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅទីកន្លែងមួយចំនួននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា" តាមបញ្ញតិមាត្រា ៥៩ បានចែងថា៖

ទោសហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ គឺជាការហាមឃាត់ដល់ទណ្ឌិត ចំពោះការមានមុខនៅទីកន្លែងខ្លះលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ ទោសនេះមិនអាចលើសពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ និង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ចំពោះបទមជ្ឈិម ។

តុលាការកំណត់បញ្ជីនៃទីកន្លែងដែលហាមឃាត់ និងកំណត់ថិរវេលានៃការហាមឃាត់ ។

ការហាមឃាត់ការស្នាក់នៅ រួមមានវិធានការតាមដាន ។

ទណ្ឌិតត្រូវ:

១-ចូលបង្ហាញខ្លួនតាមដីកាកោះរបស់អាជ្ញាធរតុលាការ ឬ រដ្ឋបាលដែលតុលាការបានចាត់តាំង ។

២-ចូលបង្ហាញខ្លួនឱ្យ បានទៀងទាត់តាមការកំណត់នៅស្នាក់ការនគរបាល ឬ កងរាជអាវុធហត្ថតាមការចាត់តាំងរបស់តុលាការ ។

តុលាការត្រូវកំណត់បែបបទនៃវិធានការតាមដាន ។

សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ត្រូវជូនដំណឹងដោយព្រះរាជអាជ្ញាដល់ក្រសួងមហាផ្ទៃ និងក្រសួងការពារជាតិ [26]។

ចំណុចទី៦ "ការហាមឃាត់ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា" តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៦០ បានចែងថា៖

ការ ហាមឃាត់ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មិនត្រូវលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

ទណ្ឌិតត្រូវតែប្រគល់លិខិតឆ្លងដែនរបស់ខ្លួនទៅក្រឡាបញ្ជីនៃតុលាការ ។ លិខិតឆ្លងដែននេះ ត្រូវរក្សាទុកតាមលក្ខខណ្ឌដែលកំណត់ដោយប្រកាសរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ។

ទណ្ឌិតមិនអាចសុំលិខិតឆ្លងដែនបានទេ ក្នុងរយៈពេលដែលកំពុងទទួលទោសនោះ[27] ។

ចំណុចទី៧ "ការហាមឃាត់ចំពោះការចូល និងការស្នាក់នៅក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដល់ទណ្ឌិតដែលជាបរទេស" តាមបញ្ញត្តិ មាត្រា ៦១ បានចែងថា៖

---

[26] មាត្រា ៥៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅទីកន្លែងមួយចំនួននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា"

[27] មាត្រា ៦០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការហាមឃាត់ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា"

ការហាមឃាត់ដល់ទណ្ឌិតបរទេសចំពោះការចូល និងការស្នាក់នៅក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្ន សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

ការហាមឃាត់នេះ នាំឱ្យមានការបណ្តេញទណ្ឌិតឱ្យចេញដោយពេញច្បាប់ នៅពេលបញ្ចប់ទោសដាក់ពន្ធនាគារ[28] ។

ចំណុចទី៨ "ការរឹបអូស" តាមបញ្ញត្តិ មាត្រា ៦២ បានចែងថា៖

ការរឹបអូសអាចធ្វើទៅលើវត្ថុដូចតទៅ:

១-ឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬ វត្ថុណាមួយដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ដែលសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

២-វត្ថុ ឬ មូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស ។

៣-ផលទុន ឬ ទ្រព្យដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស ។

៤-ឧបភោគភណ្ឌ សម្ភារៈនិងចលនវត្ថុ នៅក្នុងទីកន្លែងដែលបទល្មើសបានប្រព្រឹត្ត។

ប៉ុន្តែការរឹបអូសមិនអាចប្រកាសបានទេ ប្រសិនបើមានការប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់តតិយជន[29]។

ចំណុចទី៩"ការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរឹបអូស" តាមបញ្ញត្តិ មាត្រា ៦៣ បានចែងថា៖

កាលបើការរឹបអូសបានក្លាយទៅជាស្ថាពរ ទ្រព្យសម្បត្តិរឹបអូសក្លាយទៅជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិដោយឡែកដែលចែងអំពីការប្រគល់ផ្សេងពីនេះ ។

រដ្ឋអាចលក់ ឬ បំផ្លាញទ្រព្យរឹបអូស តាមនីតិវិធីស្តីពីការលក់ទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ[30] ។

ចំណុចទី១០"ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬ ការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ" តាមបញ្ញត្តិ មាត្រា ៦៤ បានចែងថា៖

ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬ ការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវ អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។ ការហាមឃាត់

[28] មាត្រា ៦១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការហាមឃាត់ចំពោះការចូល និងការស្នាក់នៅក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដល់ទណ្ឌិតដែលជាបរទេស"

[29] មាត្រា ៦២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការរឹបអូស"

[30] មាត្រា ៦៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរឹបអូស"

នេះត្រូវអនុវត្តទៅលើអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា[31] ។

ចំណុចទី១១"ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ" តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៦៥បានចែងថា៖

ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ នាំឱ្យមានការហាមឃាត់ចំពោះការចូលរួមដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោលក្នុងលទ្ធកម្មសាធារណៈទាំងឡាយដែលរៀបចំដោយៈ

១-រដ្ឋ ។

២-រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

៣-គ្រឹះស្ថានសាធារណៈ ។

៤-សហគ្រាសដែលទទួលសម្បទានពីរដ្ឋ ឬ ពីរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ

ទោសបណ្តេញចេញនេះអាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន[32] ។

ចំណុចទី១២"ការបិទគ្រឹះស្ថាន"តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៦៦ បានចែងថា៖

ទោសបិទគ្រឹះស្ថាន នាំឱ្យមានការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាពនៅក្នុងគ្រឹះស្ថានដែលនៅក្នុងឱកាសធ្វើសកម្មភាពនោះ បទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើង ។

ទោសបិទគ្រឹះស្ថាននេះអាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន[33] ។

ចំណុចទី១៣"ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថាន" តាមបញ្ញត្តិ មាត្រា ៦៧ បានចែងថា៖

ការ ហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថាន ដែលបើកចំហសម្រាប់សាធារណៈជន ឬ ដែលត្រូវប្រើប្រាស់ដោយសាធារណៈជន អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្ន សម្រាប់រយៈ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន[34]។

ចំណុចទី១៤"ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស" តាមបញ្ញត្តិ មាត្រា៦៨បានចែងថា៖

[31] មាត្រា ៦៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬ ការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ"

[32] មាត្រា ៦៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ"

[33] មាត្រា ៦៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការបិទគ្រឹះស្ថាន"

[34] មាត្រា ៦៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថាន"

ទោសបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេច ត្រូវអនុវត្តនៅទីកន្លែងដែលចង្អុលបង្ហាញដោយតុលាការ និងក្នុងរយៈពេលមួយដែលកំណត់ដោយតុលាការ ។ ការបិទផ្សាយមិនអាចលើសពី ២ (ពីរ) ខែទេ ។ ការបិទផ្សាយអាចធ្វើទាំងស្រុង ឬ តាមសម្រង់ ឬ តាមនិទ្ទេសធម្មតា ។ សោហ៊ុយបិទផ្សាយ គឺជាបន្ទុករបស់ទណ្ឌិត ។

ក្នុងករណីមានការបំបាត់ចោល ការលាក់បំបាំង ឬ ការហែកចោលសេចក្តីប្រកាសនេះ ត្រូវតែធ្វើការបិទផ្សាយជាថ្មី ។ ការបិទផ្សាយនេះ ត្រូវចេញសោហ៊ុយ ដោយអ្នកបំបាត់ចោល លាក់បំបាំង ឬ អ្នកហែកចោលសេចក្តីប្រកាសនេះ[35] ។

ចំណុចទី១៥"ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរ" តាមបញ្ញត្តិ មាត្រា ៦៩ បានចែងថា៖

ទោសផ្សាយសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ត្រូវចុះផ្សាយក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរតាមបែបបទ និងក្នុងថិរវេលាដែលកំណត់ដោយតុលាការ ។

សោហ៊ុយក្នុងការចុះផ្សាយជាបន្ទុករបស់ទណ្ឌិត ។ ក្នុងករណីមិនគោរពតាម ទណ្ឌិតអាចត្រូវបង្ខំដល់រូបកាយ ។

បើតុលាការបានបង្គាប់ការផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីសម្រេច សារព័ត៌មានមិនអាចបដិសេធ ការផ្សព្វផ្សាយនេះបានទេ[36] ។

ចំណុចទី១៦"ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសតាមមធ្យោបាយ ទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍" តាមបញ្ញត្តិ មាត្រា ៧០ បានចែងថា៖

ទោសផ្សាយជាសាធារណៈនូវសេចក្តីសម្រេចតាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ត្រូវអនុវត្តតាមបែបបទដែលកំណត់ដោយតុលាការ ។ ការផ្សាយនេះមិនអាចលើសពី ៨ (ប្រាំបី) ថ្ងៃទេ។ ការផ្សាយអាចផ្សាយទាំងស្រុង តាមសម្រង់ ឬ តាមនិទ្ទេស ។ សោហ៊ុយនៃការផ្សាយ គឺជាបន្ទុករបស់ទណ្ឌិត[37] ។

ចំណុចទី១៧"ពេលនៃការអនុវត្តទោសបន្ថែម" តាមបញ្ញត្តិ មាត្រា ៧១ បានចែងថា៖

[35] មាត្រា ៦៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស"

[36] មាត្រា ៦៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរ"

[37] មាត្រា ៧០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសតាមមធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍"

ទោសបន្ថែមទាំងឡាយ ដែលមានចែងនៅក្នុងចំណុច ១, ២, ៣, ៤, ៥, ៦ និង៧ នៃមាត្រា ៥៣(ប្រភេទនៃទោសបន្ថែម) នៃក្រមនេះ ត្រូវអនុវត្តនៅពេលផុតទោសពន្ធនាគារ លើកលែងតែមានសេចក្តីសម្រេចផ្ទុយរបស់តុលាការ[38]។

១.២.២. លក្ខខណ្ឌនៃការប្រកាសទោសបន្ថែម

តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៤ បានចែងថា៖

ទោសបន្ថែម នឹងអាចប្រកាសទៅបាន លុះត្រាតែទោសនេះត្រូវបានបែងចែកដោយជាក់លាក់ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬបទលហុ ដែលត្រូវចោទប្រកាន់។

ទោសបន្ថែម អាចប្រកាសក៏បាន មិនប្រកាសក៏បាន ។ ទោសបន្ថែមត្រូវប្រកាសជាកាតព្វកិច្ច ប្រសិនបើច្បាប់ចែងយ៉ាងជាក់លាក់[39] ។

ខ្លឹមសារខាងលើ មានន័យថា ការប្រកាសទោសបន្ថែមអាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែបទល្មើសដែលត្រូវចោទប្រកាន់នោះ បានចែងអំពីទោសបន្ថែម ។ ករណីដែលពុំមានចែងអំពីទោសបន្ថែម តុលាការមិនអាចជ្រើសរើសប្រភេទនៃទោសបន្ថែមណាមួយយកមកប្រកាសបាននោះទេ។

ហើយការប្រកាសទោសបន្ថែម ពុំមានលក្ខណៈដាច់ខាត ដែលតុលាការត្រូវតែប្រកាសគ្រប់ទោសបន្ថែមដែលមាននោះទេ ការប្រកាសទោសបន្ថែមអាចត្រូវប្រកាស ឬ មិនត្រូវប្រកាសអាស្រ័យលើការថ្លឹងថ្លែងរបស់តុលាការ ព្រោះដើម្បីឱ្យសមស្របទៅនឹងទម្ងន់នៃបទល្មើស និងកាលៈទេសៈដែលពាក់ព័ន្ធបទល្មើស។

ប៉ុន្តែប្រសិនបើច្បាប់បានចែងជាកាតព្វកិច្ចថា ត្រូវតែប្រកាស នោះតុលាការ មិនអាចមិនប្រកាសបាននោះទេ ។

១.២.៣. ការប្រកាសទោសបន្ថែម

រូបវន្តបុគ្គល(នីតិជន អនីតិជន)ក្រោយពីប្រកាសមូលទោស ក៏អាចត្រូវបាន ការប្រកាសទោសបន្ថែមដែរ ។ ហើយតាមបញ្ញត្តិ មាត្រា ៥៤ ការប្រកាសទោសបន្ថែម កថាខណ្ឌទី ២ បានកំណត់ថា ទោសបន្ថែម អាចប្រកាសក៏បាន មិនប្រកាសក៏បាន ។ ទោសបន្ថែមត្រូវប្រកាសជាកាតព្វកិច្ច ។

១.២.៣.១. ការប្រកាសទោសបន្ថែមចំពោះរូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន

[38] មាត្រា ៧១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ពេលនៃការអនុវត្តទោសបន្ថែម"

[39] មាត្រា ៥៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "លក្ខខណ្ឌនៃការប្រកាសទោសបន្ថែម"

ជាទូទៅតាមរយៈបញ្ញត្តិនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការប្រកាសទោសបន្ថែមអាចធ្វើឡើងជាពីរករណីគឺការប្រកាសទោសបន្ថែមលើមូលទោស និងការប្រកាសទោសបន្ថែមជំនួសមូលទោស ។ ការប្រកាសទោសបន្ថែមលើមូលទោសគឺ សំដៅដល់ការប្រកាសទោសបន្ថែមត្រួត ជាមួយនឹងមូលទោស មានន័យថា ប្រកាសមូលទោសផង និងប្រកាសទោសបន្ថែមផង ដើម្បីឱ្យទណ្ឌិតអនុវត្តទាំងពីរ ។

មាត្រា ៩៩ កាលណាបទល្មើសត្រូវផ្តន្ទាទោសដោយទោសបន្ថែមមួយ ឬ ច្រើន ទោសបន្ថែមនេះត្រូវបន្ថែមទៅលើមូលទោស លើកលែងតែបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១០០ (ការជំនួសមូលទោសដោយទោសបន្ថែម) នៃក្រមនេះចេញ[40] ។ ឧទាហរណ៍៖ តុលាការប្រកាសមូលទោសដាក់ពន្ធនាគារ ១ ឆ្នាំ និងទោសបន្ថែម ដោយហាមមិនឱ្យបើកបរយានយន្តគ្រប់ប្រភេទ ក្នុងរយៈពេល ២ ឆ្នាំ ។ ដូចនេះ ទោសទាំងពីរត្រូវអនុវត្តរួមគ្នា ដោយជាប់ពន្ធនាគាររយៈពេល ១ ឆ្នាំ និងហាមមិនឱ្យបើកបរយានយន្តគ្រប់ប្រភេទ ក្នុងរយៈពេល ២ ឆ្នាំ ។ ជាទូទៅ ដើម្បីអាចប្រកាសទោសបន្ថែមបាន លុះត្រាតែទោសបន្ថែមនេះមានចែងយ៉ាងជាក់លាក់ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើនៅក្នុង មាត្រា ៥៩ ដែលជាលក្ខណ្ឌនៃការប្រកាសទោសបន្ថែម គឺ មានន័យថា បានចែងយ៉ាងជាក់លាក់ចំពោះមាត្រា ដែលបានផ្តន្ទាទោសចំពោះបទល្មើសនឹងតែម្តង ។ បើសិនជាមិនបានចែងជាក់លាក់ទេ ចៅក្រមមិនអាចប្រកាសពីទោសបន្ថែម ដើម្បីបន្ថែមទៅលើមូលទោសឡើយ ។

បទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២០៧ ក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មី ដែលចែងអំពីករណីមនុស្សឃាតដោយអចេតនា ។ ច្បាប់ចែងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ទៅ ៣ (បី) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀល ទៅ ៦.០០០.០០០ (ប្រាំមួយលាន) រៀល ។ ប៉ុន្តែដើម្បីចៅក្រមអាចប្រកាសអំពីទោសបន្ថែម ទៅលើមូលទោស ដូចជា ទោសគុក ឬ មួយទោសពិន័យជាប្រាក់បាននោះ លុះត្រាតែមានបញ្ញត្តិ មួយទៀតចែងថា ចំពោះបទល្មើសទាក់ទងជាមួយមនុស្សឃាតដោយអចេតនាចៅក្រមអាចប្រកាសទោសបន្ថែមមួយ ឬ ច្រើនបាន ។ បើយោងលើន័យនេះ មាត្រា ២០៨ ទោសបន្ថែម អាចត្រូវប្រកាសចំពោះបទល្មើស មនុស្សឃាតដោយអចេតនា មានកំណត់ ចាប់ពីរ ១ ដល់ ៧ចំណុច៖

ចំណុចទី១ ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ បើបទល្មើសនេះបានប្រព្រឹត្ត នៅក្នុងការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ ឬ នៅក្នុងឱកាសនៃការប្រកបវិជ្ជាជីវៈនេះ សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

[40] មាត្រា ៩៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការប្រកាសទោសបន្ថែមលើមូលទោស"

ចំណុចទី ២ ការហាមឃាត់ចំពោះការបើកបរយានយន្ត ទោះបីជាប្រភេទណាក៏ដោយ សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

ចំណុចទី៣ ការព្យួរលិខិតបើកបរ សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

ចំណុចទី ៤ ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬ ការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និង គ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ សម្រាប់ រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) យ៉ាងច្រើន ។

ចំណុចទី ៥ ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស សម្រាប់រយៈពេល ២ (ពីរ)ខែយ៉ាងច្រើន។

ចំណុចទី៦ ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មាន ។

ចំណុចទី៧ ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស តាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ សម្រាប់រយៈពេល ៨ (ប្រាំបី) ថ្ងៃ យ៉ាងច្រើន ។ ហេតុនេះ នៅពេលដែលមានចែងជាក់លាក់ ដូចនេះ ចៅក្រមអាចប្រកាសទោស បន្ថែមមួយ ឬ ច្រើន ដែលមានចែងនៅក្នុងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២០៨ ដើម្បីអនុវត្តទៅលើមូលទោស ដែលគាត់ផ្តន្ទាទោសយោងតាមបញ្ញត្តិនៃ មាត្រា ២០៧ ទាក់ទងជាមួយបទមនុស្សឃាតដោយអចេតនាបាន ។

ការប្រកាសទោសបន្ថែមជំនួសមូលទោស សំដៅដល់ការប្រកាសតែទោសបន្ថែមដោយជំនួសលើមូលទោសតែម្តង ពោលគឺប្រកាសតែទោសបន្ថែមតែឯកឯង ។

កាលណាសម្រេចប្រកាសទោសបន្ថែមមួយ ឬ ច្រើន ជំនួសមូលទោស តុលាការមិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬ ទោសពិន័យ ជាប្រាក់បានទេ[41] ។ មាត្រា ១០០ កថាខណ្ឌ ទី ២ ។

ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ ការប្រកាសទោសបន្ថែមមានពីរករណី គឺការប្រកាសទោសបន្ថែមលើមូលទោស និងការប្រកាសទោសបន្ថែមជំនួសមូលទោស ។

១.២.៣.២. ការប្រកាសទោសបន្ថែមចំពោះរូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ពីការប្រកាសទោសបន្ថែមចំពោះរូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន ដូចបានបកស្រាយខាងលើនេះ ក៏បានកំណត់ពីការប្រកាសទោសបន្ថែមចំពោះរូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជនដែរដែលក្រមព្រហ្មទណ្ឌបាន បញ្ញត្តិនៅក្នុងមាត្រា១៦១ គឺស្តីពី ទោសបន្ថែមចំពោះរូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន ។ តើការប្រកាសទោសបន្ថែមចំពោះរូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន ធ្វើ

[41] មាត្រា ១០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "ការជំនួសមូលទោសដោយទោសបន្ថែម" កថាខណ្ឌ ទី ២

ឡើងយ៉ាងដូចម្តេច? ចំពោះអនីតិជន ដែលមានអាយុក្រោម ១៤ ឆ្នាំនិងអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី១៤ ឆ្នាំដល់ក្រោម ១៨ ឆ្នាំ ។

ក. អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ ឆ្នាំ

អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ ឆ្នាំ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌមិនបានកំណត់ពីការប្រកាសទោសបន្ថែមឡើយ ហើយជាពិសេស មូលទោសក៏មិនត្រូវបានរងនោះដែរ មានន័យថាទាំងមូលទោស និងទាំងទោសបន្ថែម ចំពោះអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ ត្រូវបានរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវ ។ ប៉ុន្តែអនីតិជន ដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ ឆ្នាំ ច្បាប់បានកំណត់ពីការទទួលខុសត្រូវមួយចំនួន ចំពោះការប្រកាសទោសបន្ថែម សម្រាប់បុគ្គលប្រភេទនេះ ។ តើការទទួលខុសត្រូវមួយចំនួន ចំពោះការប្រកាសទោសបន្ថែម សម្រាប់អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ ឆ្នាំ មានអ្វីខ្លះ?

ខ. អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ ឆ្នាំ

កាលណាបញ្ញត្តិច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ មិនបានកំណត់ពីការសម្រេចផ្តន្ទាទោសព្រហ្មទណ្ឌទៅលើ អនីតិជន អាយុចាប់ពី ១៤ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ ឆ្នាំ ទេ តុលាការក៏មានសិទ្ធិប្រើប្រាស់នូវទោសបន្ថែម ដើម្បីអនុវត្តដូចបុគ្គលជានីតិជនផងដែរ ។ ប៉ុន្តែខុសត្រង់ថា ទោសបន្ថែម ដែលអាចប្រកាសសម្រាប់ អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ ដល់ក្រោម ១៨ ឆ្នាំ នេះ គឺមានកំណត់ត្រង់មាត្រា ១៦១ ស្តីពី ទោសបន្ថែម មាន ៥ ចំណុចតែប៉ុណ្ណោះ ។ តើទោសបន្ថែម ៥ ចំណុចនេះមានអ្វីខ្លះ? ។

ជាដំណោះស្រាយមានដូចតទៅ៖ យោងតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ១៦១ បានចែងថា ៖

មានតែទោសបន្ថែមដូចតទៅនេះប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចអនុវត្តទៅលើអនីតិជនៈ

១-ការរឹបអូសឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬ វត្ថុអ្វីមួយដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ដែលមានគោលដៅប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

២-ការរឹបអូសវត្ថុ ឬ មូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស ។

៣-ការរឹបអូសផលទុន ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស ។

៤-ការរឹបអូសឧបភោគភណ្ឌ សម្ភារៈ ឬ ចលនវត្ថុនៅក្នុងទីកន្លែងដែលបទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត។

៥-ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬ ការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ ។

១.៣. ទោសជំនួស

ទោសជំនួស គឺជាទោសដែលត្រូវប្រកាស ជំនួសមូលទោស និងសម្រាប់អនុវត្តជំនួសមូលទោស ។

ទោសជំនួស គឺទោសការងារសហគមន៍ និងទោសស្ដីបន្ទោស ដែលត្រូវបានកំណត់ជំនួសទោស ដាក់ពន្ធនាគារ[42] ។

កាលដែលតុលាការប្រើប្រាស់ទោសជំនួស ដើម្បីជំនួសមូលទោសនេះ គឺអាស្រ័យទៅលើស្ថានភាពកាលៈទេសៈ នៃបទល្មើស ហើយជាពិសេសផ្អែកទៅលើគោលការណ៍មនុស្សធម៌ ។

១.៣.១. ប្រភេទនៃទោសជំនួស

ទោសជំនួសត្រូវបានបែងចែកជាពីរគឺៈ

១-ទោសការងារសហគមន៍

២-ទោសស្ដីបន្ទោស

តើទោសការងារសហគមន៍ និងទោសស្ដីបន្ទោសមានន័យដូចម្ដេច?

១.៣.១.១. ទោសការងារសហគមន៍

ទោសការងារសហគមន៍ ជាជម្រើសមួយដ៏ល្អសម្រាប់ តុលាការយកទៅអនុវត្តចំពោះទណ្ឌិតក្នុងគោលបំណងជាប្រយោជន៍ ដល់សហគមន៍ ឱ្យសមស្របនឹងស្ថានភាពនៃបទល្មើស ។

ក. និយមន័យនៃទោសការងារសហគមន៍

ទោសការងារសហគមន៍ គឺជាកាតព្វកិច្ចត្រូវបំពេញក្នុងចិរវេលាចន្លោះពី ៣០ (សាមសិប) ម៉ោង ទៅ ២០០ (ពីររយ) ម៉ោង ដោយគ្មានកម្រៃ ជាប្រយោជន៍ដល់រដ្ឋ មានរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ឬនីតិបុគ្គលនៃនីតិសាធារណៈផ្សេងៗទៀត ដល់សមាគមន៍ ឬ ដល់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល[43] ។

តុលាការ អាចប្រកាសទោសការងារសហគមន៍បាន បើកាលណា ជនជាប់ចោទទទួលទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលអតិបរមាតិចជាង ឬ ស្មើនឹង ៣ (បី) ឆ្នាំ ។

ដូចនេះទោសការងារសហគមន៍ គឺសំដៅដល់កាតព្វកិច្ចមួយដែលត្រូវបំពេញ នូវការងារមួយដែលគ្មានកម្រៃ និងជាប្រយោជន៍សាធារណៈ មានន័យថា ជាប្រយោជន៍របស់រដ្ឋ របស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ របស់នីតិបុគ្គលនៃនីតិសាធារណៈដ៏ទៃទៀត ឬ របស់សហគមន៍ ឬ របស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ។

---

[42] សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ នៃក្រុមព្រហ្មទណ្ឌ ទីស្ដីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០១១ លេខរៀងទី ៤៨

[43] សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ នៃក្រុមព្រហ្មទណ្ឌ ទីស្ដីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០១១ លេខរៀងទី ៤៧

ខ. របបគតិយុត្តនៃការងារសហគមន៍[44]

គតិយុត្ត គឺតាមគន្លងច្បាប់ ឬ ដែលទាក់ទងទៅនឹងច្បាប់ ដែលត្រឹមត្រូវទៅតាមច្បាប់ ។

ការងារសហគមន៍ អាចត្រួតគ្នាបានជាមួយនឹងការអនុវត្តសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈ ។

ការងារសហគមន៍ គឺត្រូវស្ថិតនៅក្រោមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ការងារជាអាទិ៍ ការងារនៅពេលយប់ អនាម័យ សន្តិសុខ និងការងាររបស់ស្រ្តី ។ តែភាគច្រើនគឺមិនសូវប្រើចំពោះការងារកុមារនោះទេ ព្រោះកុមារ ឬ អនីតិជន ដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ដល់ ក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ ច្រើនតែប្រើប្រាស់នូវយន្តការថ្មីស្តីពី"ការស្ទីបន្ទោស"ទៅវិញ ។

គ. អ្នកមិនទទួលផលប្រយោជន៍នៃការងារសហគមន៍[45]

នៅក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ ការងារសហគមន៍ មិនអាចបំពេញជាប្រយោជន៍នៃរូបវន្តបុគ្គលទេ ព្រោះនេះជាផលប្រយោជន៍របស់ឯកជនសុទ្ធសាធមិនមែនជាផលប្រយោជន៍របស់សាធារណៈទេ ។

ឃ. គោលការណ៍ជួសជុលការខូចខាតដល់អ្នកដទៃ[46]

រដ្ឋត្រូវតែចេញសោហ៊ុយជួសជុលការខូចខាត ដែលបង្កដល់អ្នកដទៃដោយទណ្ឌិត នៅក្នុងពេលដែលកំពុងអនុវត្តការងារសហគមន៍ ។ រដ្ឋត្រូវធ្វើឧបាទេសកម្មដោយពេញច្បាប់ទៅក្នុងសិទ្ធិជនរងគ្រោះ ពីព្រោះពេលខ្លះជនដែលទទួលរងនូវការងារសហគមន៍នេះគ្មានថវិកាបង់ខ្លួនឯងទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញបើរដ្ឋមិនចេញសំណងឱ្យនោះទេជនរងគ្រោះនឹងមិនទទួលបានការជួសជុលនូវព្យសនកម្ម ឬ ការខូចខាតឡើយ ។

សម្រេចសម្រួចមក ដើម្បីឱ្យមានយុត្តិធម៌ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មី ក៏បានកំណត់ឱ្យរដ្ឋត្រូវធ្វើឧបាទេសកម្មដោយពេញច្បាប់ទៅក្នុងសិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះវិញ ។

ឧបាទេសកម្ម គឺជាឋានៈមួយដែលបុគ្គលម្នាក់ទទួលជំនួសបុគ្គលណាមួយទៅតាមផ្លូវច្បាប់ ។ ដូចនេះ រដ្ឋក្លាយទៅជាម្ចាស់បំណុលដើម្បីប្តឹងទាមទារសំណង ពីទណ្ឌិតនោះវិញ ក៏ប៉ុន្តែបើជននោះគ្មានថវិកាបង់សងជូនរដ្ឋទាល់តែសោះ ហេតុនេះ ថវិកាដែលរដ្ឋចេញសងជំនួសនោះ មិនទទួលបាន ត្រឡប់មករដ្ឋវិញទេ ពីព្រោះទណ្ឌិតគ្មានថិវិកាសងរដ្ឋឡើយ ។

១.៣.១.២. ទោសស្តីបន្ទោស

[44] មាត្រា ៧៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "របបគតិយុត្តនៃការងារសហគមន៍"

[45] មាត្រា ៧៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "អ្នកមិនទទួលផលប្រយោជន៍នៃការងារសហគមន៍"

[46] មាត្រា ៧៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី "គោលការណ៍ជួសជុលការខូចខាតដល់អ្នកដទៃ"

ទោសស្ដីបន្ទោស គឺជាប្រភេទទោសមួយ ដែលចៅក្រមយកមកអនុវត្តសម្រាប់បទល្មើសស្រាល ដោយមិនមានការផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬពិន័យជាប្រាក់ទេ ។ មួយទៀតទោសស្ដីបន្ទោសគឺជាការប្រមាន ការស្ដីប្រដៅអំពីទោស ឬ កំហុសឆ្គង ដែលជនល្មើសបានប្រព្រឹត្ត ហើយជាការ ប្រមានថា លើកក្រោយកុំប្រព្រឹត្តបទល្មើសតទៅទៀត ។

ទោសស្ដីបន្ទោស គឺ ភាគច្រើនប្រើចំពោះ កុមារ ឬ អនីតិជន ដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ ។ ព្រោះថាកុមារមិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌ ឬ នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ក៏ដូចជាទោសព្រហ្មទណ្ឌ ដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌនោះដែរ ។ ដូចនេះ តុលាការ អាចប្រើប្រាស់នូវយន្តការ ស្ដីបន្ទោសមួយនេះ ទៅលើអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ បាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ តុលាការនឹងប្រាប់ដែលថាថ្ងៃក្រោយគ្មានការអនុគ្រោះណាមួយទៀតទេ ប្រសិនបើអ្នកនៅតែប្រព្រឹត្តទង្វើបែបនោះទៀត ។

ក. អត្ថន័យនៃទោសស្ដីបន្ទោស

អត្ថន័យនៃទោសស្ដីបន្ទោសមិនខុសពីការបកស្រាយខាងលើនេះទេ ព្រោះថាទោសស្ដីបន្ទោសប្រើសម្រាប់តែបទល្មើសស្រាល តាមរយៈការប្រមាន ការប្រដៅអំពីទោសកំហុសឆ្គងដើម្បីកុំឱ្យគាត់ប្រព្រឹត្តបទល្មើសតទៅទៀត[47] ។

ទោសស្ដីបន្ទោសនេះ ភាគច្រើនប្រើដូចបានបកស្រាយពីចំណុចខាងលើនេះ ប្រើសម្រាប់តែចំពោះកុមារ ឬអនីតិជនដែរមានអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ ។

បើយោងតាមអនុសញ្ញាស្ដីពីសិទ្ធិកុមារដែលបានអនុម័ត និងចុះហត្ថលេខា ឱ្យសច្ចាប័ននិងឱ្យចូលជាសមាជិកតាមសេចក្ដីសម្រេច លេខ ៤៥/២៥ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៨៩ របស់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី ២០ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩០ ស្របតាមមាត្រា ៤៩ បានបញ្ជាក់ឱ្យដឹងថា កុមារមិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌ ឬ នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ក៏ដូចជាទោសព្រហ្មទណ្ឌដូចដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌនោះដែរ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើករណីនេះជាជម្រើសចុងក្រោយ ដែលនាំឱ្យតុលាការប្រកាសទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌទៅលើ អនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ឡើងទៅ តុលាការអាចប្រើប្រាស់នូវយន្តការថ្មីមួយនេះបាន មានន័យថា ប្រើការស្ដីបន្ទោសទៅលើគាត់តែម្ដង ។

[47] យោងតាមប្រសាសន៍របស់ ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ អនុប្រធានក្រុមការងារចូលរួមតាក់តែង និងការពារសេចក្ដីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ នៅក្នុងកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ស្ដីពី "ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ" ដែលរៀបចំឡើងដោយក្រសួងយុត្តិធម៌សហការជាមួយក្រសួង ពត៌មានតាមរយៈទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០១០

ខ. របបតតិយុត្តនៃការស្ដីបន្ទោស[48]

កាលបើជនជាប់ចោទរងទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលអតិបរមាតិចជាង ឬ ស្មើនឹង ៣ (បី) ឆ្នាំ តុលាការអាចប្រកាសទោសស្ដីបន្ទោស ប្រសិនបើមានគ្រប់លក្ខខណ្ឌទាំងបីដូចតទៅនេះ៖

-ភាពចលាចលដល់សណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ដែលបណ្ដាលមកពីបទល្មើសបានបញ្ចប់

-ការខូចខាតត្រូវបានជួសជុលរួចហើយ និង

-ជនជាប់ចោទបានបង្ហាញការធានាក្នុងការចូលទៅរួមរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ ។

១.៣.២. ការប្រកាសទោសជំនួស

តាមការបកស្រាយខាងលើ ចំពោះទោសជំនួសត្រូវបានបែងចែកជាពីរប្រភេទ៖

១-ទោសការងារសហគមន៍

២-ទោសស្ដីបន្ទោស

ការប្រកាសទោសជំនួស គឺប្រកាសទៅលើ ទោសការងារសហគមន៍ និងទោសស្ដីបន្ទោស ដោយការប្រកាសនេះ គឺប្រកាសចំពោះរូបវន្តបុគ្គល ជានីតិជន និងរូនវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន ។ ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ និងទោសស្ដីបន្ទោសនេះ ត្រូវគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានកំណត់នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ តើការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ និងទោសស្ដីបន្ទោសមានលក្ខខណ្ឌអ្វីខ្លះ? ហើយប្រកាសចំពោះរូបវន្តបុគ្គល ជានីតិជន និងអនីតិជនមានលក្ខណៈដូចម្ដេច?

១.៣.២.១. ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍

ទោសការងារសហគមន៍ គឺជាទោសដែលគេតម្រូវឱ្យ ទណ្ឌិត ធ្វើប្រយោជន៍រួម គ្មានកម្រៃទេ ប៉ុន្តែជាប្រយោជន៍សម្រាប់សាធារណៈ ។ ទោសនេះអាចអនុវត្តបាន អាស្រ័យទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ៧២ ដល់មាត្រា ៧៤ ,មាត្រា ៩៨ និងចាប់ពីមាត្រា ១០១ ដល់ មាត្រា ១០៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលជាលក្ខខណ្ឌរួម ។

ក.លក្ខខណ្ឌនៃការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍

តុលាការអាចប្រកាសទោសការងារសហគមន៍បាន លុះត្រាតែបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌខាងក្រោម៖

-កាលណាជនជាប់ចោទទទួលទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលអតិបរមា តិចជាង ឬ

[48] មាត្រា ៧៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្ដីអំពី "របបតតិយុត្តនៃការស្ដីបន្ទោស"

ស្មើនឹង ៣ (បី) ឆ្នាំ យោងតាម (មាត្រា ៧២ កថាខណ្ឌទី១)[49] ។

-ជនជាប់ចោទមានវត្តមាននៅពេលសវនាការ ហើយយល់ព្រមធ្វើការងារនេះ យោងតាម(មាត្រា ១០១)[50] ។

ខ.ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍

ទោសការងារសហគមន៍ជំនួស ឱ្យមូលទោស តុលាការដែលប្រកាសទោសការងារសហគមន៍មិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬ ពិន័យជាប្រាក់បានទេ យោងតាម(មាត្រា៩៨ កថាខណ្ឌទី១) ។

តុលាការដែលប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ ត្រូវប្រកាសតាមការកំណត់ខាងក្រោមៈ

-កំណត់កាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបំពេញការងារចន្លោះពី ៣០ ម៉ោង ទៅ ២០០ ម៉ោង យោងតាម(មាត្រា ៧២ កថាខណ្ឌទី ២) ។

-កំណត់អំពីថិរវេលានៃការងារ និងរយៈពេលដែលត្រូវបំពេញមិនលើសពី ១ ឆ្នាំ យោងតាម(មាត្រា ១០២)[51] ។

បែបបទនៃការអនុវត្តទោសការងារសហគមន៍ ត្រូវកំណត់ដោយព្រះរាជអាជ្ញា ។ ព្រះរាជអាជ្ញាចង្អុលប្រាប់នីតិបុគ្គលដែលត្រូវទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពីការងារនេះ ។ ទោសនេះត្រូវអនុវត្តនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា យោងតាម (មាត្រា ១០៣)[52] ។

គ.ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ទៅលើរូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន

ទោសការងារសហគមន៍ គឺជាទោសមួយដែលគេតម្រូវឱ្យធ្វើការងារ ជាប្រយោជន៍រួមមួយគ្មានកម្រៃទេ ប៉ុន្តែជាប្រយោជន៍សម្រាប់សាធារណៈ ។ ទោសនេះអាចអនុវត្តបាន អាស្រ័យទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ៧២ ដល់មាត្រា ៧៤ ,មាត្រា ៩៨ និងចាប់ពីមាត្រា ១០១ ដល់ មាត្រា ១០៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលជាលក្ខខណ្ឌរួម ។

---

[49] មាត្រា ៧២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "និយមន័យនៃការងារសហគមន៍"កថាខណ្ឌទី២

[50] មាត្រា ១០១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "វិធានដោយឡែកសម្រាប់ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍"

[51] មាត្រា ១០២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "ថិរវេលា និងអំឡុងពេលនៃការងារសហគមន៍"

[52] មាត្រា ១០៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "បែបបទនៃការអនុវត្តទោសការងារសហគមន៍"

មាត្រា ៧២ បានផ្តល់ជាលក្ខខណ្ឌរួម កាលណាជនជាប់ចោទទទួលទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលអតិបរមាតិចជាង ឬ ស្មើនឹង ៣ (បី) ឆ្នាំ តុលាការអាចប្រកាសទោសការងារសហគមន៍បាន គឺមានន័យថា លក្ខខណ្ឌបើប្រើជាមួយបទល្មើសធ្ងន់ធ្ងរ ត្រូវផ្តន្ទាទោសលើសពី ៣ (បី) ឆ្នាំ គឺមិនអាចប្រើទោសការងារសហគមន៍បានឡើយ ។ ផ្ទុយទៅវិញ បើសិនជាផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលអតិបរមានោះតិចជាង ឬ ស្មើនឹង ៣ (បី) ឆ្នាំ ទើបតុលាការអាចប្រកាសទោសការងារសហគមន៍នេះបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែជាបន្ថែមទៅលើលក្ខខណ្ឌមួយនេះច្បាប់ចែងថា ទោសការងារសហគមន៍ នឹងអាចប្រកាសទៅបាន លុះត្រាតែជនជាប់ចោទមានវត្តមាននៅពេលសវនាការ ហើយគាត់យល់ព្រមទទួលយកទោសការងារសហគមន៍នេះ ។ ចំពោះមាត្រា ១០១ គឺបញ្ញត្តិកុំឱ្យផ្ទុយទៅនឹងនិយាមការងាររបស់អង្គការពលកម្មអន្តរជាតិនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ព្រោះបានហាមឃាត់ការងារដោយបង្ខំ ។ ដូចនេះលុះត្រាតែ ជនជាប់ចោទ គាត់បានព្រមទទួលយកខ្លួនឯង នៅក្នុងពេលសវនាការ ។ ហើយដើម្បីបញ្ជាក់ពីលក្ខខណ្ឌនោះ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌបាន បញ្ជាក់បន្ថែមទៀតថាមុនពេលដែលចៅក្រមប្រកាសសាលក្រម ឬ សាលដីកាទាក់ទងទៅនឹងការងារសហគមន៍នេះ គាត់ត្រូវសួរបញ្ជាក់ជនជាប់ចោទនៅពេល សវនាការមុនសិនថា តើជនជាប់ចោទយល់ព្រមទទួលនូវការងារសហគមន៍ដែលឬទេ? បានន័យថា ជនជាប់ចោទ មានសិទ្ធិប្រកែកមិនព្រមធ្វើកិច្ចការនេះបាន តែគាត់ជៀសមិនរួចពីជាប់គុកឡើយ ។រាល់ចម្លើយជនជាប់ចោទត្រូវ កត់ត្រាចូលទៅក្នុងសាលក្រម ឬសាលដីកា ដែលជាសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ។

ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ ត្រូវកំណត់ពីថិរវេលា គឺមានចាប់ពី ៣០ (សាមសិប) ម៉ោង រហូតដល់ ២០០ (ពីររយ) ម៉ោង ហើយចៅក្រមត្រូវកំណត់អំឡុងពេលមិនឱ្យលើសពីមួយឆ្នាំ ការអនុវត្តទោសការងារសហគមន៍ គឺត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ហើយព្រះរាជអាជ្ញា ជាអ្នកកំណត់អំពីបែបបទនៃការអនុវត្តទោសការងារសហគមន៍នេះ ជាពិសេសព្រះរាជអាជ្ញាគឺគាត់ចង្អុល នីតិបុគ្គលណាមួយដែលទទួលផលប្រយោជន៍ពីការងារសហគមន៍ ។

ឃ.ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍នៅលើរូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន

អនីតិជនដែលត្រូវទទួលបានការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍និងមិនត្រូវទទួលបានការប្រកាសមាន៖

-អនីតិជនដែលមាន អាយុក្រោម ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំមិនត្រូវទទួល បានការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ទេ ។

-អនីតិជនដែលមានអាយុយ៉ាងតិច ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំ

បី) ឆ្នាំ ត្រូវទទួលបានការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ ។

ឃ.១.អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៦ ឆ្នាំ

អនីតិជនប្រភេទនេះមិនត្រូវបានតុលាការប្រកាសពីទោសការងារសហគមន៍ទេ អាយុក្រោម ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ មានន័យថា ចៅក្រមមិនអាចធ្វើការប្រកាសបានឡើយ ដូច ការប្រកាសមូលទោស និងទោសបន្ថែម ចំពោះអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ មិនត្រូវទទួលបានការប្រកាសដូចគ្នា ។

ឃ.២.អនីតិជនដែលមានអាយុយ៉ាងតិច ១៦ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ ឆ្នាំ

យោងតាមបញ្ញត្តិនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌមាត្រា ១៦២ អនីតិជនដែលត្រូវបានប្រកាស ទោសការងារសហគមន៍ មានអាយុយ៉ាងតិច ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ[53] ។ ហើយចំពោះថិរវេលាដែលអាចឱ្យអនីតិជននោះធ្វើការងារ មិនឱ្យលើសពី ១០០ (មួយរយ) ម៉ោងទេ ។

បានសេចក្តីថាថិរវេលានៃទោសការងារសហគមន៍ចំពោះអនីតិជន ដែលមានអាយុចាប់ពី ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ ច្បាប់កំណត់ត្រឹមពាក់កណ្តាលនៃថិរវេលារបស់នីតិជន ដូចនេះ ពាក់កណ្តាលនៃ ២០០ (ពីររយ) ម៉ោង ស្មើនឹង ១០០(មួយរយ) ម៉ោង ។ មួយទៀតគឺត្រូវជ្រើសរើសការងារមួយដែលសមស្របសម្រាប់អនីតិជននោះ ពិសេសគឺស្ថានភាពរបស់អនីតិជនដែលទាក់ទងនឹងការបណ្តុះបណ្តាល និងស្ថានភាពដែលអនុញ្ញាតឱ្យកែសម្រួលអនីតិជនកែប្រែ អប់រំ អនីតិជននោះឱ្យចូលទៅរួមរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ ។ ហេតុដូចនេះ លក្ខខណ្ឌទាក់ទងជាមួយទោសការងារសហគមន៍ចំពោះអនីតិជន ត្រូវធ្វើការងារនៅកន្លែងណាដែលមានលក្ខណៈជាបណ្តុះបណ្តាល ដើម្បីឱ្យគាត់បានរៀនសូត្រ ដើម្បីឱ្យគាត់អប់រំកែប្រែខ្លួនឯង ដើម្បីចូលទៅរួមរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ ។

គួរកត់សម្គាល់៖ ក្នុងច្បាប់ស្តីពីការងារ ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ពាក់ព័ន្ធនឹង"ការងារ សម្រាប់ក្មេង" កំណត់ដោយមាត្រា ១៧៧ បានកំណត់ត្រឹមអាយុ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ គឺអនីតិជនអាចធ្វើការងារជាកម្មករនិយោជិតបានហើយ ។ ព្រោះការងារនេះបានកម្រៃដើម្បីចិញ្ចឹមគ្រួសារនិងខ្លួនឯង ប៉ុន្តែការងារសហគមន៍គឺគ្មានកម្រៃទេ ។

១.៣.២.២. ការប្រកាសទោសស្តីបន្ថោស

[53] មាត្រា ១៦២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី"ទោសការងារសហគមន៍"

ទោសជាការស្ដីបន្ទោស គឺជាប្រភេទនៃទោសមួយដែលមានគោលបំណងបន្ធូរបន្ថយដល់ការទទួលទណ្ឌកម្ម ត្រឹមជាការស្ដីបន្ទោសប៉ុណ្ណោះ ចំពោះទណ្ឌិតដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលពុំមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរ ។ ហើយទោសប្រភេទនេះក៏មិនខុសពីប្រភេទទោសដទៃផងដែរ គឺបង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណងដាក់ទណ្ឌកម្មដល់ទណ្ឌិត ឱ្យសមស្របទៅនឹងទម្ងន់នៃបទល្មើស ។

ក.លក្ខខណ្ឌនៃការប្រកាសទោសស្ដីបន្ទោស

ការប្រកាសទោសស្ដីបន្ទោស អាចប្រព្រឹត្តទៅបានចំពោះជនជាប់ចោទដែលត្រូវរងទោសដាក់ពន្ធនាគារតិចជាង ឬ ស្មើនឹង ៣ (បី) ឆ្នាំ និងលក្ខខណ្ឌ ៣ ត្រូវបំពេញ៖

-ភាពចលាចលដល់សណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈដែលបណ្ដាលមកពីបទល្មើសបានបញ្ចប់

-ការខូចខាតត្រូវបានជួសជុលរួចហើយ និង

-ជនជាប់ចោទបានបង្ហាញការធានាក្នុងការចូលទៅរួមរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ(មាត្រា ៧៦)។

ប្រសិនបើតុលាការសម្រេចប្រកាសទោសស្ដីបន្ទោស តុលាការមិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬ ពិន័យជាប្រាក់បានទេ ។

ខ.ការប្រកាសទោសស្ដីបន្ទោសចំពោះរូបវន្តបុគ្គលទាំងពីរប្រភេទ

តាមរយៈទោសដែលអាចអនុវត្ត ចំពោះអនីតិជនមានចែងចាប់ពីមាត្រា ១៦០ ដល់មាត្រា ១៦៦ ឃើញមានតែមូលទោស ទោសបន្ថែម និងទោសជំនួស ក្នុងប្រភេទជាទោសការងារសហគមន៍ប៉ុណ្ណោះ ផ្ទុយទៅវិញ មិនឃើញមានចែងអំពីទោសជំនួសក្នុងប្រភេទជាការស្ដីបន្ទោសនៅក្នុងមាត្រាណាមួយនោះទេ សម្រាប់យកទៅអនុវត្តចំពោះអនីតិជន ដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំឡើងទៅដល់ក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ ។ ប៉ុន្តែចម្ងល់នេះយើងអាចដោះស្រាយបានដោយលើកយកមាត្រា ៧៦ ស្ដីពី"របបគតិយុត្តនៃការស្ដីបន្ទោស"ដើម្បីយកមកធ្វើជាទឡ្ហីករណ៍ផ្នែកគតិយុត្ត ឬអំណះអំណាងតាមផ្លូវច្បាប់បាន ។ បើយោងតាមស្មារតីនៃក្រមនេះ អាចបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា ទាំងរូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន ទាំងរូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន មានអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ គឺចៅក្រមអាចយកមាត្រា ៧៦ មកប្រកាសបានដូចគ្នា ព្រោះមាត្រានេះជាបញ្ញត្តិទូទៅ នៃទោសស្ដីបន្ទោស ដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ នៅទីនេះ គឺមិននិយាយពីអនីតិជនមានអាយុក្រោម ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ព្រោះបើយកមាត្រា ៣៩ កថាខណ្ឌទី ២ មកពិនិត្យមើលទៅ ឃើញថាអនីតិជន ដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ឡើងទៅ

តុលាការអាចប្រកាសទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌចំពោះគាត់បាន ប្រសិនបើកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬបុគ្គលិកលក្ខណៈ របស់អនីតិជននោះតម្រូវ ។ ផ្ទុយទៅវិញយើងអាចនិយាយបានថាអនីតិជនអាយុក្រោម ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ មិនត្រូវរងទោសព្រហ្មទណ្ឌទេ រួមទាំងទោសស្តីបន្ទោស ឬទោសការងារសហាគមន៍ ក្នុងឋានៈជាទោសជំនួស ទោសបន្ថែម និង មូលទោស គឺចៅក្រមមិនអាចប្រកាសទោសលើគាត់ឡើយ ពីព្រោះបើគ្មានច្បាប់ចែងទេ អនីតិជនអាយុ ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ក៏គ្មានទោសដែរ ។

សម្រេចសម្រួចមក ចំពោះរូបវន្តបុគ្គលទាំងពីប្រភេទ គឺតុលាការអាចប្រកាសទោសចំពោះពួកគាត់បានដូចគ្នា ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌនៃរបបគតិយុត្តពាក់ព័ន្ធនឹងការស្តីបន្ទោសត្រូវបានបំពេញតាមមាត្រា ៧៦ និងលើកលែងតែអនីតិជនអាយុក្រោម ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំចេញតែប៉ុណ្ណោះទើបមិនប្រកាសទោសបាន ។

ជំពូកទី ២
ទោសអនុវត្តសម្រាប់
និតិបុគ្គល

ជំពូកទី២

ទោសអនុវត្តសម្រាប់នីតិបុគ្គល

នីតិបុគ្គល គឺជាក្រុមមនុស្ស ឬ មូលនិធិដែលមានបុគ្គលភាពគតិយុត្ត ហើយជាម្ចាស់នៃសិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ច[54] ។

នីតិបុគ្គល សំដៅអង្គភាព ឬ ស្ថាប័ន ដែលបង្កើតឡើយដោយច្បាប់ (ក្រុមហ៊ុន សមាគមន៍ អង្គការ) នីតិបុគ្គលបណ្តុំទៅដោយរូបវន្តបុគ្គល ។

នីតិបុគ្គលមាន នីតិបុគ្គលនៃនីតិសាធារណៈ និងនីតិបុគ្គលដែលជានីតិឯកជន ។

ជាទូទៅទោសអនុវត្តសម្រាប់នីតិបុគ្គលដែលត្រូវរង មានមូលទោសក្នុងប្រភេទជាទោសពិន័យ ទោសបន្ថែម ទាំង១៤ចំណុចបញ្ញត្តិដោយក្រមព្រហ្មទណ្ឌ[55] ធ្វើឡើងតាមរយៈការប្រកាសទោស ។

២.១. មូលទោសក្នុងប្រភេទជាទោសពិន័យ

ដោយសារនីតិបុគ្គល មិនមែនជាមនុស្សដូច្នេះ គេត្រូវសម្របពីទណ្ឌកម្មដើម្បីអនុវត្ត ។ តើអនុវត្តដូចម្តេច? ឧទាហរណ៍ ទោសដាក់ពន្ធនាគារ គេមិនអាចចាប់ក្រុមហ៊ុនដាក់ពន្ធនាគារបានទេ។ ដូច្នេះដើម្បីអនុវត្តទោសទៅបាន សម្រាប់នីតិបុគ្គលមានតែទោសពិន័យជាប្រាក់ ។

ចំពោះបែបបទដែលមានចែងទាក់ទងជាមួយនឹងទោសទាំង២នេះ គឺមានចែងចាប់ពីមាត្រា ១៦៧ ដល់មាត្រា ១៨២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ ហើយចាប់ពីមាត្រា ១៦៧ ដល់មាត្រា ១៨២ នេះ យើងឃើញថា ទោសពិន័យក្នុងឋានៈជាមូលទោសនេះយើងប្រើប្រាស់ដូចគ្នា ជាមួយនឹងទោសពិន័យសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គល ។ ដូចនេះដើម្បីដឹងថាទោសពិន័យមានប៉ុន្មាន? គឺត្រូវពិនិត្យក្នុងអត្ថបទច្បាប់ ។ ហើយជាទូទៅ ទោសពិន័យមានកំណត់ពី អប្បបរមា និងអតិបរមា ។

២.២. ទោសបន្ថែមទាំង១៤ចំណុចកំណត់ដោយក្រមព្រហ្មទណ្ឌ

ទោសបន្ថែម ដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះនីតិបុគ្គល គឺមានចែងដាក់លាក់ក្នុងមាត្រា ១៦៨ ។ ក្នុងមាត្រា ១៦៨នេះ មានចែងចំនួន ១៤ ចំណុច[56] ។ ទាំង ១៤ ចំណុចនោះ កន្លែងខ្លះ គឺខុសគ្នាជាមួយនឹងរូបវន្តបុគ្គល ។ ប៉ុន្តែដើម្បីបានជាព័ត៌មានខ្លះ ត្រូវស្វែងយល់ក្នុងមាត្រា ១៦៨ នៃ

[54] មាត្រា ៤ នៃច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ កថាខណ្ឌទី៧ ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១០ និងសទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០១១ លេខរៀងទី ៥៦ និងសទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៧ លេខរៀងទី ៧១

[55] មាត្រា ១៦៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "ដែលត្រូវរងដោយនីតិបុគ្គល"

[56] មាត្រា ១៦៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "ទោសបន្ថែមអនុវត្តចំពោះនីតិបុគ្គល"

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលចែងអំពីទោសបន្ថែមទាំង ១៤ ចំណុច ដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះនីតិបុគ្គលដូចតទៅ៖

១-ការរំលាយចោល ។

២-ការដាក់ឱ្យនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ ។

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការអនុវត្តសកម្មភាពមួយ ឬ ច្រើន ។

៤-ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ ។

៥-ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈដល់ការសន្សំសំចៃ ។

៦-ការហាមឃាត់ចំពោះការចេញឧបករណ៍អាចជួញដូរ បាន ក្រៅពីឧបរណ៍អាចជួញដូរបាន ដែលកំណត់ដោយធនាគារ ។

៧-ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រើបណ្ណទូទាត់ ។

៨-ការបិទគ្រឹះស្ថានដែលប្រើសម្រាប់ធ្វើការរៀបចំ ឬ ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

៩-ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថានដែលបើចំហដល់សាធារណៈជន ឬ ដែលបានប្រើប្រាស់ដោយសាធារណៈជន ។

១០-ការរឹបអូសឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬ វត្ថុណាមួយដែលប្រើសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ដែលមានគោលដៅសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

១១-ការរឹបអូសវត្ថុ ឬ មូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស ។

១២-ការរឹបអូសផលទុន ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស ។

១៣-ការរឹបអូសឧបភោគភណ្ឌសម្ភារៈឬចលនវត្ថុនៅក្នុងទីកន្លែងដែលបទល្មើសបានប្រព្រឹត្ត ។

១៤-ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរ ឬ ការផ្សាយតាមមធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ ។

ចំណុចទី១.១ យោងតាមមាត្រា ១៧០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ទាក់ទងនឹងការរំលាយចោលនេះថា៖

សេចក្តីសម្រេចដែលបង្គាប់ឱ្យរំលាយនីតិបុគ្គល នាំឱ្យមានការបញ្ជូននីតិបុគ្គលនេះទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ច ដើម្បីធ្វើការជម្រះបញ្ជី[57] ។

[57] មាត្រា ១៧០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី"ការរំលាយ និងការជម្រះបញ្ជីនៃនីតិបុគ្គល"

មួយវិញទៀត ដោយយោងតាមប្រសាសន៍របស់ ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ ថា"ការរំលាយចោលហ្នឹង" គឺសំដៅការសម្រេចប្រកាស បើនិយាយពីរូបវន្តបុគ្គល សម្រាប់មនុស្សវិញ គឺហាក់បីដូចជាទោសប្រហារជីវិតអញ្ចឹង គឺបានន័យថា រំលាយអត្ថិភាពនៃនីតិបុគ្គលតាមផ្លូវច្បាប់ ។ ហ្នឹង! ទោសហ្នឹង គឺទោសដែលធ្ងន់ធ្ងរជាងគេសម្រាប់នីតិបុគ្គល ព្រោះក្រៅពីពិន័យជាប្រាក់ហើយ គេអាចប្រកាសរំលាយ ក្រុមហ៊ុនហ្នឹងចោល រំលាយសមាគមន៍ហ្នឹងចោល រំលាយអង្គការហ្នឹងចោល ។ អញ្ចឹងទោសហ្នឹងគឺសំខាន់ណាស់ ។

ចំណុចទី២.២ យោងតាមមាត្រា ១៧១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ

ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការមិនអាចលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទេ។ សេចក្តីសម្រេចដាក់ការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការនាំឱ្យមានការចាត់តាំងអាណត្តិគាហកតុលាការដែលតុលាការបញ្ជាក់បេសកម្ម ។ ជារៀងរាល់ ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ យ៉ាងតិច អាណត្តិគាហកតុលាការធ្វើរបាយការណ៍ ជូនព្រះរាជអាជ្ញាអំពីដំណើរការនៃបេសកម្មរបស់ខ្លួន ។

ក្រោយពីបានឃើញរបាយការណ៍របស់អាណត្តិគាហកតុលាការ ព្រះរាជអាជ្ញាប្តឹងទៅតុលាការដែលបានប្រកាសឱ្យធ្វើការដាក់ក្រោមការតាមដានរបស់តុលាការ ។ តុលាការអាចប្រកាសនូវទោសថ្មីមួយ ។

តុលាការសម្រេចក្នុងពេលសវនាការជាសាធារណៈ ក្រោយពីបានស្តាប់យោបល់របស់តំណាងអយ្យការ អាណត្តិគាហកតុលាការ និងយថាហេតុ មេធាវីរបស់នីតិបុគ្គលនោះ[58]។

ចំណុចទី៣.៣ យោងតាមមាត្រា ១៧២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាព

ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាព អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្ន សម្រាប់ថិរវេលា ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

តុលាការបញ្ជាក់ពីសកម្មភាពដែលត្រូវហាមឃាត់[59] ។

ចំណុចទី៤.៤ យោងតាមមាត្រា ១៧៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ

ទោសបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ នាំឱ្យមានការហាមឃាត់ចំពោះការចូលរួមដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោលនៅក្នុងគ្រប់លទ្ធកម្មសាធារណៈដែលរៀបចំដោយ:

[58] មាត្រា ១៧១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី"ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ"

[59] មាត្រា ១៧២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី"ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាព"

១-រដ្ឋ

២-រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

៣-គ្រឹះស្ថានសាធារណៈ ។

៤-សហគ្រាសដែលទទួលសម្បទានពីរដ្ឋ ឬ ពីរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ឬ ដែលត្រួត ពិនិត្យដោយរដ្ឋ ឬ ដោយរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

ទោសនេះ អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្ន សម្រាប់ចិរវេលាមួយមិនលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ[60] ។

ចំណុចទី៥.៥ យោងតាមមាត្រា ១៧៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈ ឱ្យ ធ្វើការសន្សំសំចៃ

ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈឱ្យធ្វើការដាក់ប្រាក់សន្សំ អាចជាស្ថាពរ ឬជាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

ការហាមឃាត់នេះ នាំឱ្យមានការហាមឃាត់ដល់នីតិបុគ្គលចំពោះការអំពាវនាវដើម្បីឱ្យដាក់ឧបករណ៍អាចជួញដូរបានរបស់ខ្លួនទៅក្នុងគ្រឹះស្ថានធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុ ឬ ក្រុមហ៊ុនមូលបត្រ ។

ការហាមឃាត់នេះនាំឱ្យមានការហាមឃាត់ចំពោះការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈដែរ[61] ។

ចំណុចទី៦.៦ យោងតាមមាត្រា ១៧៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការហាមឃាត់ចំពោះការចេញឧបករណ៍អាចជួញដូរបាន

ការហាមឃាត់ចំពោះការចេញឧបករណ៍អាចជួញដូរបាន អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្ន សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន[62] ។

ចំណុចទី៧.៧ យោងតាមមាត្រា ១៧៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ កថាខណ្ឌទី២ ចំពោះការហាមឃាត់ប្រើប្រាស់បណ្ណទូទាត់ ក៏ដូចគ្នាដែរ ។

ចំណុចទី៨.៨ យោងតាមមាត្រា ១៧៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការបិទគ្រឹះស្ថាន

ទោសបិទគ្រឹះស្ថាន នាំឱ្យមានការហាមឃាត់ចំពោះការប្រព្រឹត្តនៅក្នុងគ្រឹះស្ថាននេះ នូវ

[60] មាត្រា ១៧៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី“ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ”

[61] មាត្រា ១៧៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី“ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈឱ្យធ្វើការសន្សំសំចៃ”

[62] មាត្រា ១៧៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី“ការហាមឃាត់ចំពោះការចេញឧបករណ៍អាចជួញដូរ បាន”

សកម្មភាពដែលបទល្មើសបានកើតឡើងនៅក្នុងឱកាសដែលធ្វើសកម្មភាពនេះ ។

ទោសនេះអាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥(ប្រាំ) ឆ្នាំយ៉ាងច្រើន[63] ។

ចំណុចទី៩.៩ យោងតាមមាត្រា ១៧៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថាន

ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថានមួយ ដែលបើកចំហដល់សាធារណជន ឬ ដែលប្រើប្រាស់ដោយសាធារណជន អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្ន ក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន[64] ។

ចំណុចទី១០.១០ យោងតាមមាត្រា ១៧៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន

កថាខណ្ឌទី១ ៖

១-ឧបករណ៍ សម្ភារៈឬ វត្ថុអ្វីមួយដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ដែលមានគោលដៅសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស[65] ។

ចំណុចទី១១.១១ យោងតាមមាត្រា ១៧៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដដែលនេះ ។

កថាខណ្ឌទី២៖

២-វត្ថុ ឬ មូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស ។

ចំណុចទី១២.១២ យោងតាមមាត្រា ១៧៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដដែលនេះ ។

កថាខណ្ឌទី៣៖

៣-ផលទុន ឬទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស ។

ចំណុចទី១៣.១៣ យោងតាមមាត្រា ១៧៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដដែលនេះ ។

កថាខណ្ឌទី៤៖

៤-ឧបភោគភណ្ឌសម្ភារៈ និងចលនវត្ថុនៅទីកន្លែងដែលបទល្មើសបានកើតឡើង

ក៏ប៉ុន្តែ ការរឹបអូសមិនអាចត្រូវប្រកាសបានទេ ប្រសិនបើការរឹបអូសនោះប៉ះពាល់ ដល់សិទ្ធរបស់តតិយជន ។

ចំណុចទី១៤.១៤ យោងតាមមាត្រា ១៨០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេច

[63] មាត្រា ១៧៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី"ការបិទគ្រឹះស្ថាន"

[64] មាត្រា ១៧៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី"ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថាន"

[65] មាត្រា ១៧៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី"ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន"

ការ បិទផ្សាយសេចក្ដីសម្រេច ត្រូវអនុវត្តនៅទីកន្លែងដែលចង្អុលប្រាប់ដោយតុលាការ និង សម្រាប់រយៈពេលមួយដែលកំណត់ឡើងដោយតុលាការ ។ ការបិទផ្សាយមិនអាចលើសពី ២(ពីរ) ខែ ។ ការបិទផ្សាយ អាចទាំងស្រុងតាមសម្រង់ ឬ តាមនិទ្ទេសធម្មតា ។ សោហ៊ុយនៃការបិទផ្សាយ ជាបន្ទុករបស់នីតិបុគ្គលដែលត្រូវផ្តន្ទាទោស ។

ក្នុងករណីដែលដកបំបាត់ចេញ លាក់បំបាំង ឬ ហែកចោលសេចក្តីសេចក្តីប្រកាស បិទផ្សាយនោះ ត្រូវធ្វើការបិទផ្សាយជាថ្មីម្តងទៀត ។ សោហ៊ុយនៃការបិទផ្សាយនេះ ត្រូវចេញ ដោយជនល្មើសជនល្មើសដែលជាអ្នកដកបំបាត់ លាក់បំបាំង ឬ ហែកចោល[66] ។

ត្រង់ចំណុចទី១៤.១៤ នេះដដែល មាត្រា ១៨១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានពន្យល់ពីការផ្សាយ សេចក្តីសម្រេចតាមមធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍ សោតទស្សន៍ជាដើមនេះថា៖

ទោសផ្សាយសេចក្តីសម្រេច តាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ ត្រូវអនុវត្ត តាមបែបបទដែលកំណត់ឡើងដោយតុលាការ ។ ការផ្សាយនេះ មិនអាចលើសពី ៨ (ប្រាំបី) ថ្ងៃ ។ ការផ្សាយនេះ អាចផ្សាយទាំងស្រុងតាមសម្រង់ ឬ តាមនិទ្ទេស ។ សោហ៊ុយនៃការផ្សាយជាបន្ទុក របស់នីតិបុគ្គលដែលត្រូវផ្តន្ទាទោស ។

ទោសផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការត្រូវចុះផ្សាយក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរតាម បែបបទ និងក្នុងចិរវេលាដែលកំណត់ដោយតុលាការ ។ សោហ៊ុយក្នុងការចុះផ្សាយជាបន្ទុករបស់ នីតិបុគ្គលដែលត្រូវផ្តន្ទាទោស ។ បើតុលាការបានបង្គាប់ការផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីសម្រេច សារ ព័ត៌មានមិនអាចបដិសេធការចុះផ្សាយនេះបានទេ[67] ។

២.៣.ការប្រកាសទោសព្រហ្មទណ្ឌចំពោះប្រភេទនៃទោសនីមួយៗទៅលើនីតិបុគ្គល

សូមរំលឹកឡើងវិញថា នីតិបុគ្គល គឺជាក្រុមមនុស្ស ឬ មូលនិធិ ដែលមានបុគ្គលភាព គតិយុត្ត ហើយជាម្ចាស់នៃសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច ។ ហើយនឹងធ្វើការពន្យល់អំពី នីតិបុគ្គលនៃ នីតិសាធារណៈ ឬ នីតិបុគ្គលដែលជារដ្ឋ និងនីតិបុគ្គលដែលជានីតិឯកជន ឬ នីតិបុគ្គលដែលមិន មែនជារដ្ឋ ដូចខាងក្រោម ត្រង់ចំណុច ២.៣.១ និងចំណុច ២.៣.២៖

២.៣.១. នីតិបុគ្គលនៃនីតិសាធារណៈ ឬ នីតិបុគ្គលដែលជារដ្ឋ

នីតិបុគ្គលនៃនីតិសាធារណៈ គឺជាក្រុមមនុស្សដែលច្បាប់បានអនុញ្ញាតឱ្យ ធ្វើសកម្មភាព

[66] មាត្រា ១៨០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី"ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេច"

[67] មាត្រា ១៨១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី"ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចតាមមធ្យោ បាយ ទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ជាអាទិ៍"

ដូចជាបុគ្គល ដើម្បីជាផលប្រយោជន៍សាធារណៈ[68] ។

នីតិបុគ្គលនៃនីតិសាធារណៈ គឺជាស្ថាប័នដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងនិងគ្រប់គ្រងដោយច្បាប់សាធារណៈដែលមានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការអនុវត្តកិច្ចការរដ្ឋបាល[69] ។

នីតិបុគ្គលសាធារណៈ មានដូចជា រដ្ឋ រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ(រាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ឃុំ សង្កាត់) និងគ្រឹះស្ថានសាធារណៈ(គ្រឹះស្ថានសាធារណៈដែលមានលក្ខណៈរដ្ឋបាល និង ឧស្សាហកម្ម ពាណិជ្ជកម្ម) ។

បើយោងតាមមាត្រា ៤២ ស្តីពី "ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល" ចែងថា៖

នៅក្នុងករណីដែលមានចែងជាក់លាក់ក្នុងច្បាប់ និងបទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀត នីតិបុគ្គលលើកលែងតែរដ្ឋចេញអាចត្រូវបានប្រកាសថាត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌពីបទល្មើស ដែលប្រព្រឹត្តដោយអង្គការ ឬ អ្នកតំណាងរបស់ខ្លួន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ របស់នីតិបុគ្គលនោះ ។

ការទទួលខុសត្រូវ ព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល មិនលើកលែងនូវការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់រូបវន្តបុគ្គល ក្នុងអំពើដដែលនោះទេ[70] ។

"រដ្ឋ"នៅក្នុងមាត្រា ៤២ នេះដែលជានីតិបុគ្គលនៃនីតិសាធារណៈត្រូវបានរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ដូចនេះរដ្ឋក៏មិនត្រូវទទួលនូវទោសព្រហ្មទណ្ឌដែរ ។ តើមានមូលហេតុអ្វីបានជារដ្ឋមិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ឬ ទោសព្រហ្មទណ្ឌនោះ? ជាចម្លើយ ព្រោះថា ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌមិនអាចចែងដើម្បីរំលាយ រដ្ឋ ឬ នគរ ឬ បុរី ប្រទេសមួយចោលបានឡើយ ដោយសារតែរដ្ឋជាអ្នកគ្រប់គ្រងសង្គម ដូចនេះរដ្ឋត្រូវតែបង្កើតច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ដើម្បីដាក់ទោសទៅលើសមាជិកសង្គមទាំងឡាយណាដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។ អាស្រ័យហេតុនេះប្រសិនបើរដ្ឋត្រូវមានទោស ឬ ត្រូវទទួលខុសត្រូវ ព្រហ្មទណ្ឌ សមមូលទៅនឹងរដ្ឋបង្កើតច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ដើម្បីដាក់ទោសទៅលើខ្លួនឯងហើយ ។ ក្នុងករណីបែបនេះមិនធ្លាប់មានទេ ហើយក៏មិនអាចធ្វើបាននោះទេ ។ យោងតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចំពោះទោសបន្ថែមដែលអនុវត្តទៅលើនីតិបុគ្គល ដូចបានបកស្រាយខាងលើត្រង់ចំណុចទី១.១ មាត្រា ១៧០ ដែលនិយាយអំពីការរំលាយនីតិបុគ្គលនោះអាចរំលាយទៅតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ តាមរយៈការបញ្ជូននីតិបុគ្គលនោះទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ចដើម្បីធ្វើការជម្រះបញ្ជី ក្នុងន័យនីតិបុគ្គលមិនមែនជារដ្ឋ (ជាអង្គការ ឬ សមាគមន៍)

[68] សទ្ទានុក្រមនៃច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលរាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៨

[69] សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ផ្នែករដ្ឋប្បវេណី ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៧ លេខរៀងទី ៧៥

[70] មាត្រា ៤២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីអំពី"ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល"

ប៉ុន្តែនីតិបុគ្គលដែលជារដ្ឋ ឬ ជាប្រទេសគឺមិនអនុញ្ញាតឱ្យរំលាយប្រទេសបានទេ ដូចជាប្រទេសកម្ពុជាយើងជាដើម ពីព្រោះថា បើច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌចែងឱ្យរំលាយនីតិបុគ្គលដែលជារដ្ឋ ឬ ប្រទេសវានឹងប៉ះពាល់ទៅលើអធិបតេយ្យជាតិរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដូចនេះក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មីនេះនឹងអធម្មនុញ្ញភាព ត្រង់ជំពូកទី១ ដែលនិយាយពីអធិបតេយ្យ ពីមាត្រា ១ ដល់មាត្រា ៦ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

ដូចនេះ រដ្ឋដែលជានីតិបុគ្គលនៃនីតិសាធារណៈ មិនត្រូវទទួលទោសព្រហ្មទណ្ឌឡើយ ។

លើកលែងតែបទល្មើស ៤ ដែលស្ថិតក្នុងសមត្ថកិច្ចនៃយុត្តាធិការរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ (ICC) ដែលជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌធ្ងន់ធ្ងរបំផុតរវាងរដ្ឋ និងប្រជាពលរដ្ឋ ដែលកើតមាននៅក្នុងប្រទេសមួយប៉ុណ្ណោះ ។

បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលធ្ងន់ធ្ងរបំផុតត្រូវបានជំនុំជម្រះដោយ តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ (ICC) ដែលជាបទល្មើសឧក្រិដ្ឋទាំង ៤ នោះមានដូចជា៖

១-បទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍

២-បទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងមនុស្សជាតិ

៣-បទឧក្រិដ្ឋសង្គ្រាម និង

៤-បទឧក្រិដ្ឋកម្មឈ្លានពាន ។

២.៣.២. នីតិបុគ្គលដែលជានីតិឯកជន ឬ នីតិបុគ្គលដែលមិនមែនជារដ្ឋ

នីតិបុគ្គលនៃនីតិឯកជន ឬ នីតិបុគ្គលដែលមិនមែនជារដ្ឋ គឺជាក្រុមមនុស្ស ឬ មូលនិធិដែលមានបុគ្គលភាពគតិយុត្ត ហើយជាម្ចាស់នៃសិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ច និងឋិតក្រោមវិធានទាំងឡាយដែលគ្រប់គ្រងទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរវាង បុគ្គលឯកជន និងបុគ្គលឯកជន ហើយមិនឋិតនៅក្រោមនីតិសាធារណៈទេ។ ដូចនេះក្រៅពីរដ្ឋ នីតិបុគ្គលឯកជនមានដូចជា អង្គការ ក្រុមហ៊ុន សមាគមន៍ សហជីពរោងចក្រ ។ ល ។ ដែលច្បាប់កំណត់ថា ជាប្រធាននៃបទល្មើស នៅក្នុងសង្គមបច្ចុប្បន្ន ឬ សង្គមសម័យទំនើបនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ដែរត្រូវតែទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ និងទោសព្រហ្មទណ្ឌ ។

ជាទូទៅ ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល តាមរយៈការប្រកាសទោសទៅលើនីតិបុគ្គលដូចបានបកស្រាយ ត្រង់ចំណុច ២.១ និងត្រង់ចំណុច ២.២ គឺមាន ២ (ពីរ) ប្រភេទ៖

២.១-ទោសពិន័យជាប្រាក់ក្នុងឋានៈជាមូលទោស និង

២.២-ទោសបន្ថែមទាំង ១៤ ចំណុច ។ ចំណែកទោសជំនួសវិញនោះ ចំពោះនីតិបុគ្គលគឺមិនបានប្រកាសឡើយ ពីព្រោះមិនអាចឱ្យនីតិបុគ្គលដែលជាអរូបិយ៍ ទៅធ្វើការងារសហគមន៍ ឬស្ដីបន្ទោសបានឡើយ ។ ចំណុចពិសេសនៅទីនេះ គឺចំពោះការប្រកាសទោសបន្ថែមក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចងកាតព្វកិច្ចចំពោះចៅក្រម ឬ ចាប់បង្ខំឱ្យចៅក្រមត្រូវតែប្រកាសទោសបន្ថែមទៅលើនីតិបុគ្គល មានន័យថា ទោសបន្ថែមសម្រាប់នីតិបុគ្គល មិនមែនជាជម្រើសរបស់ចៅក្រមក្នុងការប្រកាស ឬ មិនប្រកាសដូចរូបវន្តបុគ្គលឡើយ ។ ដូចនេះនៅពេលដែលតុលាការសម្រេចផ្ដន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ក្នុងឋានៈជាមូលទោសចំពោះនីតិបុគ្គលណាមួយហើយតុលាការមានកាតព្វកិច្ចត្រូវតែប្រកាសនូវទោសបន្ថែមជាដាច់ខាតទៅលើនីតិបុគ្គលណាមួយនោះ។

ឧទាហរណ៍៖ ជាជាក់ស្ដែងយើងនឹងលើកយកមាត្រា ៣៣៦ បង្ហាញថា នីតិបុគ្គលដែលអាចត្រូវប្រកាសថាត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងច្បាប់មាត្រា ៤២ (ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ចំពោះបទល្មើសដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៣៣០ (បទញុះញង់ឱ្យបោះបង់ទារក) មាត្រា៣៣១ (បទអន្តរកាលរវាងអ្នកសុំកូននិងអ្នកបោះបង់កូន) មាត្រា ៣៣២ (បទអន្តរកាលរវាងអ្នកសុំកូននិងស្ត្រីពពោះ) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ នីតិបុគ្គលត្រូវផ្ដន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ១.០០០.០០០ (មួយលាន) រៀល ទៅ ៥.០០០.០០០ (ប្រាំលាន) រៀល ព្រមទាំងទោសបន្ថែមណាមួយ ឬ ច្រើន ។ ដូចនេះយើងឃើញថា ចំពោះទោសបន្ថែមសម្រាប់យកទៅអនុវត្តទៅលើនីតិបុគ្គល ជាកាតព្វកិច្ចដែលបានចងចៅក្រមឱ្យត្រូវតែប្រកាសជាមួយមូលទោសក្នុងប្រភេទជាទោសពិន័យតែម្ដង ពីព្រោះថាមានចែងយ៉ាងច្បាស់លាស់នូវពាក្យ"ព្រមទាំង" ។

សម្រេចសម្រួចមកទាក់ទងនឹងនីតិបុគ្គល គឺមានចែងជាពិសេសចាប់ពីមាត្រា ១៦៧ ទៅដល់មាត្រា ១៨២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ២០០៩ ។ ប៉ុន្តែអ្វីដែលមិនបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ១៦៧ ទៅដល់មាត្រា ១៨១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ គឺត្រូវបំពេញដោយអ្វីដែលយើងបានបកស្រាយជូនហើយអំពីបទប្បញ្ញត្តិទូទៅ ដែលអនុវត្តសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គល នេះបើយោងតាមអត្ថិភាពនៃមាត្រា ១៨២ ដែលបានចែងច្បាស់លាស់[71] ។

[71] មាត្រា ១៨២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្ដីអំពី "ការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិទាក់ទងនឹងរូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គល"

ជំពូកទី ៣
ស្ថានទម្ងន់ទោស
និង
ស្ថានសម្រាលទោស

ជំពូកទី៣
ស្ថានទម្ងន់ទោស និងស្ថានសម្រាលទោស

គោលការណ៍ទូទៅទាក់ទងនឹងទោសព្រហ្មទណ្ឌ មានកំណត់ពីប្រភេទនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ ស្ថានទម្ងន់ទោសព្រហ្មទណ្ឌ និងស្ថានសម្រាលទោសព្រហ្មទណ្ឌ។ ដោយឈរលើគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព ចំពោះស្ថានទម្ងន់ទោស និងស្ថានសម្រាលទោសនេះដែលកំណត់ដោយមាត្រា ៩៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ពាក់ព័ន្ធនឹង អប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ព្រមទាំងការពិន័យជាប្រាក់ អាចបន្ថែម ឬបន្ថយ[72] ។

ការទម្ងន់ទោស គឺជាការដំឡើងទោសឱ្យដល់ កម្រិតអតិបរមាដាក់ទៅលើជនណាម្នាក់ដែលច្បាប់បានកំណត់[73] ។

ការសម្រាលទោស គឺជាការបញ្ចុះទោសដល់ ក្រោមអប្បបរមាដែលដាក់ទៅលើជនណាម្នាក់ដែលច្បាប់បានកំណត់[74] ។

ស្ថានទម្ងន់ទោស ជាទូទៅគេមើលទៅលើចរិកគ្រោះថ្នាក់នៃអំពើរបស់ជនល្មើស និងការមិនរាងចាល ។ ចំណែកឯស្ថានសម្រាល មានកំណត់អំពីខ្នាតនៃស្ថានសម្រាលចំពោះរូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន និងអនីតិជន ។ តើស្ថានទម្ងន់ទោស និងស្ថានសម្រាលទោសមានអត្ថន័យយ៉ាងដូចម្តេច?

៣.១. ស្ថានទម្ងន់ទោស

គោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃទោស មាត្រា ៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ កថាខណ្ឌទី ២ បានចែងថា៖ មានតែទោសដែលមានចែងក្នុងបទប្បញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន នៅពេលដែលបទល្មើស ត្រូវបានប្រព្រឹត្តប៉ុណ្ណោះ ទើបអាចត្រូវប្រកាសបាន ។ ចំពោះការប្រកាសទោសរបស់តុលាការ គឺតុលាការតែងតែគិតទៅលើស្ថានទម្ងន់ទោស និងស្ថានសម្រាលទោស ដោយពិនិត្យមើលទៅលើ ចរិកគ្រោះថ្នាក់នៃអំពើនោះ ដែលជនល្មើសបានប្រព្រឹត្ត និងពិនិត្យអំពីបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ជនជាប់ចោទ ព្រមទាំងសភាពផ្លូវចិត្តរបស់ជនជាប់ចោទដែលជាមូលហេតុក្នុង ការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។ ដូចនេះហើយ បានតុលាការអាចកំណត់បានថា តើជននោះនឹងត្រូវទទួលបាននូវស្ថានទម្ងន់ទោស ឬទទួលបាននូវស្ថានសម្រាលទោស ។

---

[72] មាត្រា ៩៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "ការទម្ងន់ទោស និងកាសម្រាលទោស"

[73] សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០១១ លេខរៀងទី ៩

[74] សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០១១ លេខរៀងទី ២៤

ជាទូទៅស្ថានទម្ងន់ទោស គឺអ្នកតាក់តែងច្បាប់បានចង្អុលបង្ហាញយ៉ាងជាក់លាក់ថា ជាសញ្ញាណដាច់ខាត ពីព្រោះថា កាលបើអត់មានច្បាប់ចែងនោះទេ ចៅក្រមក៏មិនអាចជ្រើសរើសយកស្ថានទម្ងន់ទោសផ្សេងទៀត មកបំពេញបន្ថែមបានឡើយ ។ ទោះបីជាស្របទៅនឹងទស្សនៈរបស់សង្គមក៏ដោយ ឱ្យតែច្បាប់មិនទាន់បានចែងទេ ចៅក្រមមិនអាចយកស្ថានទម្ងន់ទោសដទៃទៀត ក្រៅតែពីច្បាប់បានចែងហើយនោះឡើយ ។

នៅក្នុងការកំណត់ពីស្ថានទម្ងន់ទោសនេះ គឺគេផ្អែកទៅលើបញ្ហា ០២ គឺ៖

១-ចរិកគ្រោះថ្នាក់នៃអំពើនៃជនល្មើស និង

២-ការមិនរាងចាល

៣.១.១. ស្ថានទម្ងន់ទោសទូទៅ ឬចរិកគ្រោះថ្នាក់នៃអំពើរបស់ជនល្មើស

ចរិកគ្រោះថ្នាក់នៃអំពើរបស់ជនល្មើស មានន័យថា តើអំពើនោះ វាជាប្រភេទអំពើដូចម្ដេចខ្លះ? ជាអំពើដែលនាំឱ្យគ្រោះថ្នាក់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដល់សង្គមឬទេ? ព្រោះថាស្ថានទម្ងន់ទោសខ្លះច្បាប់បានកំណត់យ៉ាងជាក់លាក់ នៅក្នុងបទល្មើសនីមួយៗ នោះដោយសារតែអំពើហ្នឹង ជាប្រភេទនៃអំពើមួយដែលគេគិតថា វាមានគ្រោះថ្នាក់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សង្គម ។ ដូចនេះទម្រង់នៃអំពើ ដែលត្រូវទទួលនូវស្ថានទម្ងន់ទោសមានកំណត់ដោយ មាត្រា ៧៧ ដល់ មាត្រា ៨២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ មានដូចតទៅ៖

-ក្រុមមានការចាត់តាំង

-ការគិតទុកជាមុន

-ការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយ

-ការផ្លោះរបងចូល

-អាវុធ និងវត្ថុដែលត្រូវបានចាត់ទុកដូចអាវុធ

-ការពួនស្ទាក់ ។

៣.១.១.១. ក្រុមមានការចាត់តាំង

យោងតាមមាត្រា ៧៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានឱ្យនិយមន័យថា៖

ក្រុមមានការចាត់តាំង គឺជាការប្រមូលផ្តុំដែលបានបង្កើតឡើង ឬ សន្និដ្ឋិភាពដែលបានធ្វើឡើង ដើម្បីត្រៀមរៀបចំ ឬ ប្រព្រឹត្តបទល្មើសមួយ ឬ ច្រើន[75] ។

៣.១.១.២. ការគិតទុកជាមុន

[75] មាត្រា ៧៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "ក្រុមមានការចាត់តាំង"

យោងតាមមាត្រា ៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានឱ្យនិយមន័យថាៈ

ការគិតទុកជាមុន គឺជាគម្រោងដែលបង្កើតឡើងមុនសកម្មភាពប្រព្រឹត្តបទល្មើស[76] ។

៣.១.១.៣. ការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយ

យោងតាមមាត្រា ៧៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានឱ្យនិយមន័យថាៈ

ការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយគឺជាអំពើបង្ខំធ្វើឱ្យខូចខាត ឬ បំផ្លិចបំផ្លាញគ្រឿងបិទទ្វារ ឬ របង ទោះបីមានប្រភេទយ៉ាងណាក៏ដោយ ។

ត្រូវចាត់ទុកដូចជាការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយ:

១-ការប្រើប្រាស់កូនសោក្លែង ។

២-ការប្រើប្រាស់កូនសោដែលបានមកដោយឧបាយកលទុច្ចរិត ។

៣-ការប្រើប្រាស់គ្រប់ឧបករណ៍ ដើម្បីធ្វើឱ្យគ្រឿងបិទមានដំណើរការដោយគ្មានការបង្ខំ ការខូចខាត ឬការបំផ្លិចបំផ្លាញទេ[77] ។

៣.១.១.៤. ការផ្លោះរបងចូល

យោងតាមមាត្រា ៨០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានឱ្យនិយមន័យថាៈ

ការផ្លោះរបងចូល គឺជាអំពើចូលទៅក្នុងទីកន្លែងណាមួយដោយឆ្លងរបង ឬ ដោយចូលតាមទ្វារ ឬ បង្អួច ដែលមិនមែនសម្រាប់ធ្វើជាផ្លូវចូលទេ[78] ។

៣.១.១.៥. អាវុធ និងវត្ថុដែលត្រូវបានចាត់ទុកដូចអាវុធ

យោងតាមមាត្រា ៨១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានឱ្យនិយមន័យថាៈ

អាវុធ គឺជាវត្ថុទាំងអស់ដែលធ្វើឡើងដើម្បីសម្លាប់ ឬ ធ្វើឱ្យមានរបួស ។

ត្រូវ បានចាត់ទុកដូចជាអាវុធ វត្ថុដទៃទៀត ដែលអាចធ្វើឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់មនុស្សនៅក្នុងករណីដូចតទៅ:

១-វត្ថុត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់សម្លាប់ ធ្វើឱ្យរបួស ឬ គំរាមកំហែង ។

២-វត្ថុមានទីដៅសម្រាប់សម្លាប់ ធ្វើឱ្យមានរបួស ឬ គំរាមកំហែង ។

ការប្រើប្រាស់សត្វដើម្បីសម្លាប់ ធ្វើឱ្យមានរបួស ឬ គំរាមកំហែង ត្រូវចាត់ទុកដូចបានប្រើប្រាស់អាវុធដែរ[79] ។

[76] មាត្រា ៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "ការគិតទុកជាមុន"

[77] មាត្រា ៧៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "ការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយ"

[78] មាត្រា ៨០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "ការផ្លោះរបងចូល"

[79] មាត្រា ៨១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "អាវុធ និងវត្ថុដែលត្រូវបានចាត់ទុកដូចអាវុធ"

៣.១.១.៦. ការពួនស្ទាក់

យោងតាមមាត្រា ៨២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានឱ្យនិយមន័យថា៖

ការពួនស្ទាក់ គឺជាអំពើឃ្លាំចាំជនរងគ្រោះនៅទីកន្លែងណាមួយ ក្នុងរយៈពេលមួយរយៈ ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស[80] ។

៣.១.២. ការមិនរាងចាល

ទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហាមួយទៀត គឺការប្រព្រឹត្តអំពើដោយមិនរាងចាល ដែលគេហៅបានមួយបែបទៀតថា ករណីមិនរាងចាល ។ ហើយករណីមិនរាងចាលនេះ គឺច្បាប់កំណត់ ឱ្យមានអានុភាពបន្ថែមនូវទម្ងន់អតិបរមានៃទោស ។ ឧទាហរណ៍ថា នៅក្នុងអំពើមួយ ដែលជាករណីមិនរាងចាល ករណីនេះ ជនដែរមិនរាងចាលនេះ ត្រូវបានតុលាការ ពិចារណាយកអតិបរមានៃទោសចំពោះបទល្មើសនោះទ្វេដង ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៨៤ ។

៣.១.២.១. អានុភាពនៃការមិនរាងចាល

ដោយយោងតាមមាត្រា ៨៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថា៖

ការមិនរាងចាលមានអានុភាព នាំឱ្យមានការបន្ថែមទម្ងន់អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ឬ មជ្ឈិម នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងដោយកថាភាគនេះ[81] ។ ដូច្នេះមានន័យថា ករណីមិនរាងចាលនេះ គឺច្បាប់កំណត់ឱ្យមានអានុភាពបន្ថែម នូវទម្ងន់អតិបរមានៃទោសចំពោះអំពើនីមួយៗ ដែលច្បាប់បានកំណត់ ។

៣.១.២.២. លក្ខខណ្ឌនៃការមិនរាងចាល

នៅក្នុងមាត្រា ៨៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានចែងអំពីករណីមិនរាងចាលនេះជាច្រើនលក្ខខណ្ឌ គឺរហូតដល់ ៤ លក្ខខណ្ឌឯណោះ ។ ដូចនេះ ដើម្បីស្វែងយល់បន្ថែមអំពីលក្ខខណ្ឌទាំងនោះ យើងនឹងធ្វើការបកស្រាយទៅតាមមាត្រា ៨៤ ដូចតទៅ៖

ការមិនរាងចាលត្រូវបានកើតក្នុងករណីណាមួយដូចតទៅ:

១-កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទ ឧក្រិដ្ឋ បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋថ្មីទៀតនៅក្នុងរយៈពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ។

តើក្នុងការមិនរាងចាលបែបនេះ ត្រូវទទួលទោសដូចម្តេច? នៅក្នុងមាត្រា ៨៥ បានកំណត់អំពីស្ថានទម្ងន់ទោសតាមខ្នាតដូចខាងក្រោម៖

-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋថ្មី មិនលើសពី ២០

[80] មាត្រា ៨២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "ការពួនស្ទាក់"

[81] មាត្រា ៨៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ស្តីអំពី "អានុភាពនៃការមិនរាងចាល"

(ម្ភៃ) ឆ្នាំ ទេ អតិបរមានេះត្រូវទ្វេឡើង ។

ឧទាហរណ៍៖ បុគ្គល ក គាត់បានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋកាលពីមុនជាអំពើប្លន់ឬចោរកម្ម ច្បាប់បានផ្តន្ទាទោស ពី ៣ (បី) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ដែលតុលាការបានសម្រេចទោសនេះ ជាស្ថាពររួចហើយ ។ គាត់មិនទាន់ផុត ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ផងក៏ទៅប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋមួយទៀត ។ ករណីប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋមួយនេះ ចាត់ចូលជាករណីមិនរាងចាល ។ បទល្មើសថ្មីនោះ ដូចជា បទឃាតកម្ម ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ទៅ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ។ ដូចនេះ តុលាការត្រូវពិចារណានូវទោសរបស់គាត់ពី ១០(ដប់) ឆ្នាំ ទៅ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ គឺយក ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ គុណនឹង ២ (ពីរ) ។

-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋថ្មីនេះ មានរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ អតិបរមានៃទោស គឺដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។

ឧទាហរណ៍៖ បទល្មើស ដែលបុគ្គល ក គាត់បានប្រព្រឹត្តថ្មីនេះ អតិបរមាមានទៅដល់ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ គឺតុលាការពិចារណានូវទោសរបស់គាត់ រហូតដល់អស់មួយជីវិត ។

២-កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយ ពីបទឧក្រិដ្ឋ បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិម ក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

ករណីនេះ គឺជាការប្រព្រឹត្តបទល្មើសមជ្ឈិមមិនរាងចាល ។ ដូចនេះ បើតាមមាត្រា ៨៦ បានកំណត់ឱ្យផ្តន្ទាទោសទ្វេដងនៃអតិបរមានៃទោសមជ្ឈិមថ្មីនេះ ។

ឧទាហរណ៍ទី១៖ បុគ្គល ក គាត់បានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋមុនរួចហើយ មិនទាន់ផុត ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ផងបន្ទាប់ពីថ្ងៃសាលក្រមចូលជាស្ថាពរ ក៏ទៅប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមថ្មីមួយទៀត ។ ដូចនេះ ការប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមលើកនេះ ហៅថាការប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមដោយមិនរាងចាល ។ តុលាការត្រូវពិចារណានូវទោសរបស់គាត់ គឺយកទោសដែលច្បាប់បានកំណត់ទាក់ទងទៅនឹងបទមជ្ឈិមនោះជាទ្វេដង ។

ឧទាហរណ៍ទី២៖ លើកមុនបុគ្គល ក គាត់បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសប្លន់ ដែលតាមបញ្ញត្តិជាធរមាននោះ គឺផ្តន្ទាទោសពី ៣ (បី) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ។ តុលាការក៏សម្រេចដាក់ទោសគាត់ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ហើយសាលក្រមនោះបានចូលជាស្ថាពរនៅថ្ងៃទី ០១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៤ ។ លុះមកដល់ថ្ងៃទី ០១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៨ គាត់ក៏ប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមមួយទៀត ។ ដូច្នេះ ករណីបែបនេះ គេហៅថា ការប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមដោយមិនរាងចាល ។ ដូចនេះគាត់ត្រូវទទួលអតិបរមានៃទោសបទមជ្ឈិមនេះទ្វេដង។

៣-កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទមជ្ឈិម

ដោយត្រូវដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ៣ (បី) ឆ្នាំ បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្ត បទឧក្រិដ្ឋក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

ករណីនេះ គាត់ប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមមួយ ហើយតុលាការបានផ្តន្ទាទោសគាត់ដាក់ពន្ធនាគារ ៣ (បី) ឆ្នាំ ។ មិនទាន់ផុតរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំផងគាត់ក៏ទៅប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋថ្មីមួយទៀត។

ករណីបែបនេះគេហៅថា ការប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋដោយមិនរាងចាល ។ ចុះប្រសិនបើផុត ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ហើយ គាត់បានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋថ្មីមួយទៀត តើហៅថា ករណីមិនរាងចាលដែលឬទេ? មិនហៅដូច្នេះទេ ។ ដូចនេះតុលាការមិនអាចយកស្ថានភាពមិនរាងចាលបែបនេះ មកប្រកាសទោសដាក់គាត់បាននោះឡើយ ។

៤-កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយ ពីបទមជ្ឈិម បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមដដែលនៅក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។ រយៈពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ និង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ចាប់ផ្តើមគិតចាប់ពីថ្ងៃដែលសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសចំពោះបទល្មើសទី ១ ចូលជាស្ថាពរ ។

ដូចជា កាលពីមុនគាត់បានប្រព្រឹត្តអំពើលួចឬចោរកម្ម ក្រោយមកគាត់បានប្រព្រឹត្តអំពើលួចឬចោរកម្មដដែល ប៉ុន្តែវាមិនទាន់ហួសរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទេ ។ ករណីបែបនេះគេហៅថា ការប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមដោយមិនរាងចាល ។

ប៉ុន្តែ គាត់បានប្រព្រឹត្តអំពើលួចឬចោរកម្មនៅ ឆ្នាំ ២០១៤ ហើយមាន សាលក្រមជាស្ថាពរ នៅ ឆ្នាំ ២០១៦ ។ ក្រោយពីសាក្រមជាស្ថាពរ ឆ្នាំ ២០១៦ មកមិនទាន់ហួសរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំផង គាត់ក៏ទៅប្រព្រឹត្តអំពើឆបោកមួយទៀត ។ សួរថា តើការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឆបោកលើកក្រោយនេះ ជាការប្រព្រឹត្តបទល្មើសមជ្ឈិមដោយមិនរាងចាល ឬ ក៏មិនមែន? ដូច្នេះយើង ពិនិត្យទៅលើចំណុចទី ៤ នៃមាត្រា ៨៤ ហើយក៏ត្រូវពិនិត្យចំពោះមាត្រា ៨៩ មួយទៀតដែលបញ្ជាក់ថា តើប្រភេទបទមជ្ឈិមណា ដែលចាត់ទុកជាបទមជ្ឈិមដូចគ្នា! គឺនៅក្នុងមាត្រា ៨៩ បានបញ្ជាក់ថា៖ បទលួច បទរំលោភលើសេចក្តីទុកចិត្ត និងបទឆបោក ត្រូវចាត់ទុកថា ជាបទល្មើសដូចគ្នា ។ ដូនេះ បើសិនករណីកើតឡើងយ៉ាងនេះ គឺលើកមុនលួច ហើយទៅប្រព្រឹត្តបទលួច បទរំលោភលើសេចក្តីទុកចិត្ត ឬ បទឆបោកទៀត គឺជាការប្រព្រឹត្ត បទមជ្ឈិមដោយមិនរាងចាល ។ ប៉ុន្តែបើគាត់ទៅប្រព្រឹត្តបទល្មើសមជ្ឈិមផ្សេងពីនោះ ដូចជាទៅវាយគេ បង្ករបួសស្នាម ។ ករណីបែបនេះ ទោះជាមិនផុតរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ក៏ដោយក៏វាមិនចូលបទល្មើសមជ្ឈិមដោយមិនរាងចាល

ហើយត្រូវដាក់ស្ថានទម្ងន់ទោសទ្វេដង បែបនោះទេ ។ នេះគឺជាការកំណត់លក្ខខណ្ឌយ៉ាងជាក់លាក់ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការមិនរាងចាល ។

សូមបញ្ជាក់ផងដែរថា ការមិនរាងចាលនេះមិនមែនឱ្យចៅក្រម គាត់ពិចារណាទោសនោះដោយផ្តោតទៅនឹងទោសគុណនឹងពីរ ឬ ទ្វេដងនោះទេ គឺតុលាការអាចពិចារណាថា ផ្តន្ទាទោសប៉ុន្មាន បើលើសពីអតិបរមានៃទោសធម្មតានោះ ចៅក្រមអាចផ្តន្ទាទោសរហូតទៅដល់ទ្វេដងនៃទោសនោះ ប៉ុន្តែគាត់ដាក់ចន្លោះនៃទោសនោះទៅ ។

បទលួច ដែលជាការប្រព្រឹត្តដោយមិនរាងចាល ដែលច្បាប់បានកំណត់ ផ្តន្ទាទោសពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ដល់ ៣ (បី) ឆ្នាំ ។ ដូចនេះ តុលាការពិចារណាកម្រិតទោសដែលគាត់អាចប្រកាសបានចន្លោះពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ទៅ ៦ (ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ បានសេចក្តីថា យក ៣ (បី) ឆ្នាំ គុណនឹង ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ។ ដូច្នេះ តុលាការអាចដាក់ទោសប៉ុន្មានក៏បានដែរ គឺអាចដាក់ ៤ (បួន) ឆ្នាំ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ៦ (ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ ក៏បាន ហើយមិនអាចលើស ៦ (ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ ទេ ឬក៏អាចដាក់ត្រឹម ៣ (បី) ឆ្នាំ ក៏បាន ដោយគាត់រកឃើញថា មានស្ថានសម្រាលទោសណាមួយដែលគួរដាក់ក្នុងកម្រិត ៣ (បី) ឆ្នាំ ។ ពីព្រោះថា ការប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយមិនរាងចាលនេះ មិនមែនមានន័យថា ចៅក្រមត្រូវតែដាក់ទោស ៦ (ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ តែម្តងនោះទេ ។

ចំណុចមួយទៀត ដែលតុលាការអាចយកទៅពិចារណាក្នុងការគិតគូរអំពីការមិនរាងចាល ហើយត្រូវដាក់ទោសនោះបាន លុះត្រាតែមានចែងយ៉ាងជាក់លាក់នៅក្នុងលិខិតចោទប្រកាន់ ព្រោះថាបើសិនគ្មានចែងជាក់លាក់នៅក្នុងលិខិតចោទប្រកាន់ដូចមាននៅក្នុងមាត្រា ២៩១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌទេ គឺតុលាការមិនអាច នឹកឃើញនូវការមិនរាងចាលនេះដោយឯកឯង ទៅប្រកាសទោសលើជនជាប់ចោទបានទេ ។

ពេលដែលព្រះរាជអាជ្ញា ធ្វើដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរមក ហើយចៅក្រមស៊ើបសួរ គាត់បញ្ជូនរឿងមកជំនុំជម្រះ អត់មានបានចែងជាក់លាក់អំពីស្ថានមិនរាងចាលនេះទេ ។ ដូចនេះ នៅមុខសវនាការស្រាប់តែលេចហេតុភេទថ្មីមកឃើញថា ជននេះធ្លាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើសពីមុនមក ដែលចូលទៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែរមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៨៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ហើយគាត់ថានៅក្នុងករណីនេះ ចូលក្នុងការមិនរាងចាលហើយ ដូច្នេះ គាត់ក៏ប្រកាសទោសថា ជាការមិនរាងចាល គឺអត់បានទេ ។ លុះត្រាតែមានចែងជាក់លាក់នៅក្នុងលិខិតចោទប្រកាន់ ដែលធ្វើតាមរយៈដីកាបញ្ជូនមកជំនុំជម្រះរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬ ក៏សាលដីកាបញ្ជូនមកជំនុំជម្រះផ្ទាល់របស់ព្រះរាជា

អាជ្ញា ឬ តាមកំណត់ហេតុបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ។ ទាំងអស់នេះ ទើបថៅក្រមជំនុំជម្រះ អាចពិចារណាពីស្ថានទោសការមិនរាងចាលបាន ។

៣.២. ស្ថានសម្រាលទោស

ជាគោលការណ៍ ទោសត្រូវទទួលបាននូវស្ថានសម្រាល គឺដោយផ្អែកទៅលើមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃស្ថានសម្រាលទោស និងខ្ចាតនៃស្ថានសម្រាលទោស ។

មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃ ស្ថានសម្រាលទោស មាននិយមន័យនៃ ស្ថានសម្រាលទោស ទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត និងស្ថានសម្រាលទោស ។

ខ្ចាតនៃស្ថានសម្រាលទោស មានអនុវត្តសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន និងអនីតិជន ។

៣.២.១. មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃស្ថានសម្រាលទោស

យោងតាមមាត្រា ៩៣ ដល់ មាត្រា ៩៥ ដែលចែងពីស្ថានសម្រាលទោស ។ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ពី និយមន័យនៃស្ថានសម្រាលទោស ទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត និងស្ថានសម្រាលទោស ដែលជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃស្ថានសម្រាលទោស ។

៣.២.១.១. និយមន័យនៃស្ថានសម្រាលទោស

ការឱ្យនិយមន័យនៃស្ថានសម្រាលទោស យោងតាមមាត្រា ៩៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ២០០៩បានចែងថា៖

កាលណាកាលៈទេសៈ ឬ បុគ្គលិកលក្ខណៈនៃជនជាប់ចោទតម្រូវ តុលាការអាចសម្រេចឱ្យជនជាប់ចោទបានទទួលនូវស្ថានសម្រាលទោស ។

ស្ថានសម្រាលទោសអាចត្រូវផ្តល់ឱ្យជនជាប់ចោទបានដែរ ទោះបីជននោះ ត្រូវបានប្រកាសថា ស្ថិតនៅក្នុងភាពមិនរាងចាលក៏ដោយ ។

ស្ថានសម្រាលទោស គឺជាកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬ បុគ្គលិកលក្ខណៈ នៃជនជាប់ចោទដែលញ៉ាំងឱ្យតុលាការសម្រេចឱ្យជនជាប់ចោទបានទទួលនូវស្ថានសម្រាលទោស ។

៣.២.១.២. ទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត និងស្ថានសម្រាលទោស

ជាគោលការណ៍ ទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត និងស្ថានសម្រាលទោស យោងតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ២០០៩ បានកំណត់ដោយមាត្រា ៩៥ បានចែងថា៖

កាលណាបទល្មើសត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ថៅក្រមដែលផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោស អាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ក្នុងចន្លោះរវាង ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ និង ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ។

យោងតាមមាត្រា ៩៥ មានន័យថា បទល្មើសដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ហើយតុលាការពិនិត្យឃើញថា ត្រូវទទួលបាននូវស្ថានសម្រាលទោស ចៅក្រមអាចប្រកាសទោសចន្លោះពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ និងទៅដល់ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ។

ជាទូទៅទោសដែលដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៩ ដែលមានចែងមានដូចខាងក្រោមនេះ៖

-បទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍(កំណត់ដោយមាត្រា ១៨៣ និងមាត្រា ១៨៤)

-បទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងមនុស្សជាតិ(កំណត់ដោយមាត្រា ១៨៨ និងមាត្រា ១៨៩)

-បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន(កំណត់ដោយមាត្រា ២០០)

-បទឃាតកម្មដោយមានទារុណកម្ម អំពើឃោរឃៅ ឬ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ (កំណត់ដោយមាត្រា ២០៥)

-បទរាជឃាតកម្ម(កំណត់ដោយមាត្រា ៤៣៣)

-បទប្រគល់ឱ្យរដ្ឋបរទេសនូវដែនដីជាតិ ទាំងស្រុងឬមួយផ្នែក(កំណត់ដោយមាត្រា ៤៤០)

-បទប្រគល់ឱ្យរដ្ឋបរទេសនូវកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ(កំណត់ដោយមាត្រា ៤៤១)

-បទឧបឃាតដោយមានស្ថានទម្ងន់ទោស ដែលទាក់ទងនឹងជនល្មើស (កំណត់ដោយមាត្រា ៤៥២) ។

ទោសទាំងអស់នេះ គឺជាបទឧក្រិដ្ឋដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។

៣.២.២.ខ្លាតនៃស្ថានសម្រាលទោសសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន និងអនីតិជន

យោងតាមមាត្រា ៩៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ស្តីពីអានុភាពនៃស្ថានសម្រាលទោស ចំពោះនីតិជន និងយោងតាមមាត្រា ១៦៤ ស្តីពីការទទួលប្រយោជន៍នៃស្ថានសម្រាលទោស សម្រាប់អនីតិជន។

តាមរយៈមាត្រា ៩៤ និងមាត្រា ១៦៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ទោសអនុវត្តចំពោះនីតិជន និងអនីតិជន ច្បាប់បានកំណត់ពីស្ថានសម្រាលទោស ។ តើនីតិជន និងអនីតិជនទទួលបាននូវស្ថានសម្រាលទោសដូចម្តេច? ដើម្បីជាចម្លើយសូមធ្វើការបកស្រាយនូវចំណុចពីរដូចខាងក្រោមនេះ ។

៣.២.២.១. ខ្លាតនៃស្ថានសម្រាលទោសសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន

ស្ថានសម្រាលទោសសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន ជាទូទៅច្បាប់ត្រូវតែកំណត់អប្បបរមានៃទោស ដែលបានកំណត់ដោយបទល្មើស ហើយក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងឱ្យតុលាការ គិតគូរ

បន្ថយក្រោមអប្បបរមានៃទោសដែលត្រូវកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសនោះផងដែរ គឺត្រូវគិតថា តើជននោះ ប្រព្រឹត្តបទល្មើសនៅក្នុងកាលៈទេសៈបែបណា ហើយត្រូវទទួលនូវស្ថានសម្រាលទោសនោះ ត្រូវកំណត់នៅក្នុងខ្នាតមួយដែលច្បាប់បានចែងយ៉ាងជាក់លាក់ ចៅក្រមមិនអាចប្រកាសទោសស្រាលហ្នឹង ក្រោមខ្នាតដែលច្បាប់បានកំណត់នោះទេ ។

តាមរយៈមាត្រា ៩៤ បានកំណត់យ៉ាងជាក់លាក់នូវខ្នាតដូចខាងក្រោម៖

១-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ។

ឧទាហរណ៍៖ ជនណាម្នាក់ ប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយ ហើយច្បាប់បានកំណត់ថា ត្រូវផ្តន្ទាទោសពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ទៅ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ។ នេះយើងឃើញថា អប្បបរមានៃទោស ដែលច្បាប់បានកំណត់នេះ ស្មើនឹង ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ។ ដូចនេះបើសិនជាតុលាការរកឃើញថា មានស្ថានសម្រាល ដែលគួរឱ្យគាត់ធូរស្រាលក្រោមអប្បបរមានៃទោស ដែលច្បាប់បានកំណត់ ជាធម្មតា ១០ (ដប់) ឆ្នាំ នោះគាត់អាចបន្ធូរបន្ថយហូតដល់ទាបបំផុតមកត្រឹម ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ។ ដូច្នេះ ចៅក្រមជំនុំជម្រះអាចដាក់ត្រឹម ៩, ៨, ៧, ៦, ៥, ៤, ៣ និងទាបបំផុត ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ហើយក៏មិនអាចទាបជាង ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ដែរ ។ បើដាក់ ១ (មួយ) ឆ្នាំ គឺខុសច្បាប់ ។

២-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ហើយតិចជាង ១០ (ដប់) ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។

ឧទាហរណ៍ទី១៖ ច្បាប់បានកំណត់ផ្តន្ទាទោស ដាក់ពន្ធនាគារ ៧ (ប្រាំពីរ) ទៅ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ។ ដូចនេះបើសិនជាចៅក្រមរកឃើញថា មានស្ថានសម្រាល គឺគាត់អាចបន្ថយរហូតដល់មកត្រឹម ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។ មិនមែនកំហិតថាឱ្យដាក់ ១ (មួយ) ឆ្នាំ តែម្យ៉ាងនោះទេ គឺគាត់អាចដាក់ ៧, ៦, ៥, ៤, ៣, ២, និង ១ ឆ្នាំ ទាបជាងគេ ។

ឧទាហរណ៍ទី២៖ តុលាការបានពិនិត្យឃើញអំពីការប្រព្រឹត្តបទល្មើស របស់ជនម្នាក់នៅក្នុង កាលៈទេសៈមួយ ដូចជាការធ្វើនៅក្នុងស្ថានភាពមួយ ដែលមិនចង់ធ្វើតែដោយសារមានការជំរុញពីនរណាម្នាក់ ឬក៏បង្កើតឱ្យគាត់មានការរំជួលចិត្តណាមួយ ដែលទប់នូវការធ្វើនោះមិនបាន ។ តុលាការមើលឃើញថា អំពើរបស់ជននេះមានលក្ខណៈ ដែលមិនគួរទទួលស្ថានទោសធ្ងន់ធ្ងរហួសពេក ។ ដូចនេះវាមានកាលៈទេសៈច្រើនណាស់ មិនមែនតែប៉ុណ្ណឹងទេ តុលាការពិចារណាមើលបញ្ហាទាំងអស់ តាំងពីស្ថានភាពនៃការរស់នៅរបស់ជនហ្នឹង ប្រវត្តិជនហ្នឹង តើគាត់ជាជនបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គម ដែលឬទេ? ទាំងអស់នេះហើយដែលជាការស្រាវជ្រាវរកឱ្យឃើញថា ជនម្នាក់

ហ្នឹង ដែលតុលាការផ្តល់ក្នុងការប្រកាសទោសឱ្យគាត់ចូលស្ថានទម្ងន់ ឬស្ថានសម្រាលទោសនេះ គឺតុលាការគិតទាំងអស់ ។ នៅពេលដែលតុលាការចាប់ផ្តើមបើកសវនាការ គាត់តែងតែសួរប្រវត្តិរបស់ជនហ្នឹង ដោយគាត់ចង់ដឹងថា តើជនហ្នឹង ជាជនរបៀបម្តេច? ជាជនដែលធ្លាប់មានបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គមដែល ឬទេ? ។ បន្ទាប់មកក៏ ពិនិត្យអំពីការប្រព្រឹត្តបទល្មើសរបស់គាត់ ថាតើគាត់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស នៅក្នុង កាលៈទេសៈណា ឬធ្វើឱ្យមនុស្សក្នុងសង្គមភ័យព្រួយចំពោះអំពើហ្នឹង ឬអត់? ដោយសារមានការពិនិត្យបានល្អិតល្អន់ ទើបតុលាការថា ជននេះ ត្រូវប្រកាសទោសកម្រិតស្រាល ឬក៏កម្រិតធ្ងន់ណាមួយ ។

៣-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ហើយតិចជាង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ។

ឧទាហរណ៍ៈច្បាប់បានកំណត់ថា ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ចំពោះអំពើជាបទល្មើស តាមមាត្រា ២៨៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ គឺបទសញ្ចារកម្ម ។ ដូចនេះ បើសិនជាចៅក្រមរកឃើញថា ត្រូវមានស្ថានសម្រាលទោស គឺគាត់អាចបន្ថយ រហូតដល់ ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ។ មិនមែនមានន័យថា ត្រូវតែយកមកដាក់គុក ៦ (ប្រាំមួយ) ខែទេ គឺគាត់អាចដាក់គុក ១ (មួយ) ឆ្នាំ និង ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ឬ ១ (មួយ) ឆ្នាំគត់ ឬ ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ដែលទាបជាងគេបំផុត ។

៤-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ ហើយតិចជាង ២ (ពីរ) ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ១ (មួយ) ថ្ងៃ ។

ឧទាហរណ៍ៈជនម្នាក់ប្រព្រឹត្តបទល្មើសតាមមាត្រា ៥៤១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ គឺបទបដិសេធមិនស្តាប់បង្គាប់បញ្ជា ។ ហើយច្បាប់បានកម្រិតថា ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ ទៅ ៣ (បី) ខែ ។ យើងពិនិត្យទៅឃើញថា អប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលច្បាប់កំណត់ក្នុងបទល្មើសនេះ ស្មើនឹង ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ ។ ដូចនេះប្រសិនបើ តុលាការរកឃើញថា មានស្ថានសម្រាលទោស ដែលគួរឱ្យគាត់ទទួលបាននូវស្ថានសម្រាល ដែលច្បាប់បានកំណត់ក្រោមអប្បបរមានៃទោស ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃនោះ ចៅក្រមអាចបន្ធូរបន្ថយរហូតទាបជាងគេបំផុត គឺត្រឹម ១ (មួយ) ថ្ងៃ ។ ដូចនេះតុលាការអាចដាក់ ៥, ៤, ៣, ២ ឬ ១ ថ្ងៃ ។ មិនអាចដាក់នៅក្រោម ១ (មួយ) ថ្ងៃទេ ។ ១ (មួយ) ថ្ងៃ ច្បាប់កំណត់ថា ២៤ (ម្ភៃបួន) ម៉ោង ។

៥-អប្បបរមានៃទោសពិន័យត្រូវបន្ថយមកត្រឹមពាក់កណ្តាល ។

ឧទាហរណ៍ៈជនម្នាក់ប្រព្រឹត្តបទល្មើសតាមមាត្រា ២៩៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ គឺបទហៅអ្នកដទៃនៅទីសាធារណៈ ។ ច្បាប់បានកំណត់ថា ត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ៥០០០ (ប្រាំពាន់) រៀល ទៅ ៥០០០០ (ប្រាំម៉ឺន) រៀល ។ បើពិនិត្យទៅឃើញថា អប្បបរមានៃទោសពិន័យនេះ គឺ ៥០០០ (ប្រាំពាន់) រៀល ។ ដូចនេះ បើចៅក្រមរកឃើញថា ត្រូវមានស្ថានសម្រាល គាត់អាចបន្ថយមកត្រឹមពាក់កណ្តាលនៃអប្បបរមានៃទោសពិន័យនោះ គឺ ២៥០០ (ពីរពាន់ប្រាំរយ) រៀល ។

ចំពោះទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតវិញ គេបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៩៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថាៈ

កាលណាបទល្មើសត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ចៅក្រមដែលផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោស អាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ក្នុងចន្លោះរវាង ១៥ (ដប់ប្រាំ) និង ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ។

បានសេចក្តីថា បើសិនជាបទល្មើសណាមួយ ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់គុកអស់មួយជីវិត តុលាការបានពិនិត្យឃើញថា អ្នកនោះត្រូវទទួលបាននូវស្ថានសម្រាលណាមួយ គឺអាចប្រកាសទោសចន្លោះពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ទៅ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ។

ទាំងអស់នេះជាការបង្ហាញពីការទទួលបាននូវស្ថានសម្រាលទោស ដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះនីតិជន ។

៣.២.២.២. ខ្នាតនៃស្ថានសម្រាលទោសសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន

ឯស្ថានសម្រាលទោស ដែលធ្វើចំពោះអនីតិជនវិញ គឺមានចែងក្នុងមាត្រា ១៦៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថាៈ

ស្ថានសម្រាលទោសត្រូវអនុវត្តទៅលើអនីតិជន ។

កាលបើតុលាការបានសម្រេចឱ្យមានស្ថានសម្រាលទោស អប្បបរមានៃមូលទោស លើអនីតិជនពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ត្រូវបន្ថយតាមខ្នាតដោយឡែកដូចតទៅ:

១-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹម ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។

២-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងតិចជាង ១០ (ដប់) ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ។

៣-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ និងតិចជាង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៣ (បី) ខែ ។

៤-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ និងតិចជាង ២ (ពីរ) ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយត្រឹម ១ (មួយ) ថ្ងៃ ។

៥-អប្បបរមានៃទោសពិន័យជាប្រាក់ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្ដាល ។

ឧទាហរណ៍ៈបទល្មើសមួយ ដែលច្បាប់បានកំណត់ដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ (ដប់) ទៅ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ។ បើនីតិជនប្រព្រឹត្ត ហើយត្រូវទទួលនូវស្ថានសម្រាលទោសនេះ គឺអាចសម្រាលមកត្រឹមពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទាបជាងគេ ។ ប៉ុន្តែបើអនីតិជនប្រព្រឹត្តវិញ ការទទួលបាននូវស្ថានសម្រាល គឺអាចសម្រាល រហូតដល់ ១ (មួយ) ឆ្នាំទាបជាងគេ ។ ទាំងនេះគឺជាខ្នាតនៃទោសដែលធ្វើសម្រាប់អនីតិជន។ បើពិនិត្យមើលទៅ គឺឃើញថា មានលក្ខណៈថយជាងនីតិជន បានន័យថា ស្មើនឹងពាក់កណ្ដាលនៃនីតិជន ។

សូមបញ្ជាក់ថា ចំពោះអនីតិជន គឺគេមិនអនុវត្តបញ្ញត្តិមិនរាងចាលនោះទេ ទោះបីជាចូលក្នុងមាត្រា ៨៤ ដែលជាស្ថានមិនរាងចាលនេះក៏ដោយ ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

សម្រេចសម្រួចមក ប្រភេទនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌដែលកំណត់ដោយក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ២០០៩ បានកំណត់ទោសជាបីប្រភេទមាន មូលទោស ទោសបន្ថែម និងទោសជំនួស ដែល ប្រភេទនៃទោសទាំងបីនេះតុលាការបានយកទៅអនុវត្តចំពោះបុគ្គល បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែល បង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គម ឬសមាជិកសង្គម ។ ដោយគោរពទៅតាមគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព នៃបទល្មើស និងនៃទោស កំណត់ដោយ មាត្រា ៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ ទោសដែលអនុវត្តចំពោះ រូបវន្តបុគ្គល តាមបញ្ញត្តិនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ប្រភេទនៃទោសនេះមាន មូលទោស ទោសបន្ថែម និង ទោសជំនួស ចំណែកឯទោសអនុវត្តចំពោះនីតិបុគ្គល ប្រភេទនៃទោសនេះ មានទោសពិន័យក្នុង ឋានៈជាមូលទោស កំណត់ដោយមាត្រា ១៦៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និងទោសបន្ថែមទាំង ១៤ ចំណុច កំណត់ដោយមាត្រា ១៦៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ ចំពោះនីតិបុគ្គល មាននីតិបុគ្គលជារដ្ឋ និងនីតិបុគ្គលឯកជន ។ មាត្រា ៤៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ពីមូលទោស មានទោសដាក់ ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាប្រាក់ ។ មាត្រា ៥៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ពីប្រភេទទោស បន្ថែមមានកំណត់ ១៩ ចំណុច ។ ទោសជំនួស មានទោសការងារសហគមន៍កំណត់ដោយមាត្រា ៧២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និងទោសស្តីបន្ទោសកំណត់ដោយមាត្រា ៧៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ ជា ទូទៅមូលទោសត្រូវបានកំណត់ពីអប្បបរមា និងអតិបរមា ដែលជាទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោស ពិន័យជាប្រាក់ ហើយច្បាប់ក៏បានកំណត់ពីស្ថានទម្ងន់ទោស និងស្ថានសម្រាលទោស ។ អំពើ ដែលត្រូវទទួលបាននូវស្ថានទម្ងន់ទោស អាស្រ័យទៅលើច្បាប់បានកំណត់អំពី(ចរិកគ្រោះថ្នាក់នៃ អំពើរបស់ជនល្មើស និងការមិនរាងចាល) ចំណែកឯស្ថានសម្រាលទោសវិញច្បាប់បានកំណត់អំពី ខ្នាតនៃស្ថានសម្រាលចំពោះរូបវន្តបុគ្គល(ជានីតិជន និងអនីតិជន) ។ ទោសព្រហ្មទណ្ឌច្បាប់ក៏បាន កំណត់ពីការប្រកាសទោសព្រហ្មទណ្ឌផងដែរ ជាទូទៅ ការប្រកាសទោស គឺប្រកាសចំពោះ មូល ទោស ទោសបន្ថែម និងទោសជំនួស ។ ការប្រកាសមូលទោស មានទោសដាក់ពន្ធនាគារ មាន ទោសពិន័យជាប្រាក់ និងមានទាំងទោសដាក់ពន្ធនាគារនិងពិន័យជាប្រាក់ ។ ការប្រកាសទោស បន្ថែម គឺការប្រកាសទោសបន្ថែមទៅលើមូលទោស និងការប្រកាសទោសបន្ថែមជំនួសមូលទោស ។ ការប្រកាសទោសជំនួស គឺប្រកាសចំពោះទោសការងារសហគមន៍ និងការប្រកាសទោសស្តី បន្ទោស ។ ការប្រកាសទោសត្រូវគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌច្បាប់បានកំណត់ ។

អនុសាសន៍

អនុសាសន៍

ដើម្បីយល់ដឹងអំពី ប្រភេទនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវសិក្សាក្នុង គន្ថីទី១និយាយអំពី "បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ" មាតិកាទី៣និយាយអំពី "ទោស" ជំពូកទី១និយាយអំពី "ប្រភេទនៃទោស" នៃ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ២០០៩ ច្បាប់សារជាតុ ។

ដើម្បីសិក្សាឬស្វែងយល់ពីទោសព្រហ្មទណ្ឌ គួរសិក្សាស្វែងយល់ជាជំហានខាងក្រោមៈ

១-ត្រូវស្វែងយល់ អំពីស្ថានភាពទូទៅនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌៈ

១.១.អត្ថន័យនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ(អត្ថន័យតាមបែបទស្សនៈវិជ្ជា ឬសង្គមវិជ្ជា និង អត្ថន័យតាមបែបគតិយុត្ត ឬតាមបែបនីតិសាស្ត្រ) ។

១.២.ចរិកលក្ខណៈនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ(ត្រូវតែកំណត់ដោយច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ និង ត្រូវតែប្រកាសដោយតុលាការព្រហ្មទណ្ឌ) ។

១.៣.មុខងារនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ(មុខងារបង្ក្រាប និងដាក់ទណ្ឌកម្ម ព្រមទាំង មុខងារបន្លាច និងបង្ការ) ។

១.៤.ផលវិបាកនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ(ចំពោះទណ្ឌិត គ្រួសារ និងសង្គមជាតិ)

២-អំពីប្រភេទនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌៈ

២.១.ទោសអនុវត្តសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គល(មូលទោសទោសជំនួសនិងទោសបន្ថែម) ។

២.២.ទោសអនុវត្តសម្រាប់នីតិបុគ្គល(ទោសពិន័យក្នុងឋានៈជាមូលទោស និង ទោសបន្ថែមទាំង ១៤ ចំណុច) ។

២.៣.ស្ថានទម្ងន់ទោស(ស្ថានទម្ងន់ទោសទូទៅ ឬចរិកគ្រោះថ្នាក់នៃអំពើរបស់ ជនល្មើស និងការមិនរាងចាល) ។

២.៤.ស្ថានសម្រាលទោស(ខ្នាត់នៃស្ថានសម្រាលទោស ចំពោះរូបវន្តបុគ្គល ជា នីតិជន និងអនីតិជន) ។

៣-អំពីរបបនៃការប្រកាសទោសព្រហ្មទណ្ឌៈ

៣.១.របបទូទៅនៃការប្រកាសទោស(គោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោស គោល ការណ៍នៃប្រកាសទោស មានមូលទោស ទោសបន្ថែម និងទោសជំនួស) ។

៣.២.របបនៃការប្រកាសទោសអនុវត្តក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា (មានវិធាន ស្រូបទោស វិធានត្រួតទោស និងវិធានបូកទោស) ។

៣.៣.របបនៃការប្រកាសទោសដោយមានការចាត់ចែងក្នុងការអនុវត្ត(របបនៃការ

ព្យួរទោស ការព្យួរទោសធម្មតា ការព្យួរទោសសាកល្បង និងរបបនៃការផ្អាកការប្រកាសទោស ដែលមានលក្ខខណ្ឌនៃការផ្អាកការប្រកាសទោស និងបែបបទនៃការអនុវត្ត , របបពាក់កណ្តាលសេរីភាព មានលក្ខខណ្ឌនៃរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព បែបបទនៃការអនុវត្ត និងរបបចែកទោសជាប្រភាគ ដែលមានលក្ខខណ្ឌនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ និងបែបបទនៃការអនុវត្ត) ។

ឯកសារយោង

ឯកសារយោង

១-រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ ១៩៩៣ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៣ ។

២-ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ២០០៩ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ។

៣-ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ២០០៧ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

៤-ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ ២០០៧ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧ ។

៥-ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ ២០០៦ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី ៦ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

៦-សន្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០១១ ។

៧-សន្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ នៃរដ្ឋប្បវេណី និងនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី នៃទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៧ ។

៨-ប្រសាសន៍របស់ ឯកឧត្តម ហ៊ី សោភា ប្រធានក្រុមការងារចូលរួមតាក់តែង និងការពារសេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ សម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី ៣ នីតិកាលទី ៤ របៀបវារៈទី ៣ សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ថ្ងៃទី ០២ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៩

៩-ប្រសាសន៍របស់ ឯកឧត្តម ផូវ សំភី អនុប្រធានក្រុមការងារចូលរួមតាក់តែង និងការពារសេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ នៅក្នុងកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ស្តីពី"ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ"រៀបចំដោយក្រសួងយុត្តិធម៌សហការជាមួយទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជា ។

១០-ប្រសាសន៍របស់ ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ អនុប្រធានក្រុមការងារចូលរួមតាក់តែង និងការពារសេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ នៅក្នុងកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ស្តីពី"ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ"រៀបចំដោយក្រសួងយុត្តិធម៌សហការជាមួយទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជា ។

១១-ប្រសាសន៍របស់ ឯកឧត្តម ប៊ុន ហុន អនុប្រធានក្រុមការងារចូលរួមតាក់តែង និងការពារសេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ នៅក្នុងកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ស្តីពី"ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ"រៀបចំដោយក្រសួងយុត្តិធម៌សហការជាមួយទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជា ។

១២-សៀវភៅស្តីពី ទោសព្រហ្មទណ្ឌ របស់លោក កៅ សីហា បោះពុម្ព ឆ្នាំ ២០១៣ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/១១០៩/០២២

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមររដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សម្ពរហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៤ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងយុត្តិធម៌
- បានទ្រង់យល់ សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី១២ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៩ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៣ នីតិកាលទី៤ និងដែលព្រឹទ្ធសភាបានយល់ស្របតាមទម្រង់ និងគតិនៃច្បាប់នេះទាំងស្រុង ដោយគ្មានការកែប្រែអ្វីឡើយ កាលពីថ្ងៃទី១៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គព្រឹទ្ធសភាលើកទី៦ នីតិកាលទី២ ហើយដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុង ដូចតទៅនេះ :

ROYAUME DU CAMBODGE
LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL

ក្រម

ព្រហ្មទណ្ឌ

គន្ថីទី ១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ
មាតិកាទី ១
ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ
ជំពូកទី ១
គោលការណ៍ទូទៅ

មាត្រា ១.- ដែនអនុវត្តនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ

ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌកំណត់បទល្មើស ចង្អុលបង្ហាញបុគ្គលដែលអាចត្រូវបានប្រកាសថាជាអ្នកទទួលខុសត្រូវចំពោះបទល្មើស និងកំណត់ទោស ព្រមទាំងរបៀបនៃការអនុវត្តទោសនេះ ។

នៅក្នុងករណីចាំបាច់ បទដ្ឋានគតិយុត្តដែលចេញដោយអង្គការនីតិប្រតិបត្តិអាចចែងពីបទលហុដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសត្រឹមតែពិន័យជាប្រាក់ប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ២.- និយមន័យ និងចំណាត់ថ្នាក់នៃបទល្មើស

ច្បាប់បញ្ញត្តថា អំពើខុសរបស់រូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គលដែលបង្កចលាចលដល់សង្គម ជាបទល្មើស ។ បទល្មើសត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជា បទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម និង បទលហុ ទៅតាមទម្ងន់នៃបទល្មើសនោះ ។

មាត្រា ៣.- គោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព

មានតែអំពើដែលបង្កើតជាបទល្មើស នៅពេលដែលអំពើនោះមានចែងក្នុងបទប្បញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌជាធរមានប៉ុណ្ណោះ ទើបត្រូវផ្តន្ទាទោសព្រហ្មទណ្ឌបាន ។

មានតែទោសដែលមានចែងក្នុងបទប្បញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន នៅពេលដែលបទល្មើស ត្រូវបានប្រព្រឹត្តប៉ុណ្ណោះ ទើបអាចត្រូវប្រកាសបាន ។

មាត្រា ៤.- ចេតនាប្រព្រឹត្តបទល្មើស

គ្មានបទល្មើសទេ ប្រសិនបើគ្មានចេតនាប្រព្រឹត្ត ។

ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងទុកមុន បទល្មើសមួយអាចកើតចេញពីការមិនប្រយ័ត្ន ការធ្វេសប្រហែស ឬ ការមិនគោរពកាតព្វកិច្ចដោយឡែកណាមួយ ។

មាត្រា ៥.– ការបកស្រាយច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ

ក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់ត្រូវបកស្រាយយ៉ាងតឹងរឹង ។ ចៅក្រមមិនអាចពង្រីកវិសាលភាពអនុវត្ត ឬ ប្រព្រឹត្តតាមសទិសភាពបានឡើយ ។

មាត្រា ៦.– ការប្រកាសទោស

គ្មានទោសណាមួយដែលអាចត្រូវយកមកអនុវត្តបានឡើយ ប្រសិនបើទោសនោះ មិនត្រូវបានប្រកាសដោយតុលាការទេ ។

មាត្រា ៧.– លក្ខខណ្ឌនៃការអនុវត្តច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា

ក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ដែនអនុវត្តច្បាប់កម្ពុជាក្នុងលំហ ត្រូវបានកំណត់ដោយបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមនេះ លើកលែងតែមានសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិ ។

មាត្រា ៨.– អវត្តមាននៃនិទណ្ឌភាពក្នុងបទល្មើសធ្ងន់ធ្ងរខាងនីតិមនុស្សធម៌អន្តរជាតិ

បទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមនេះ ពុំអាចនាំឱ្យមានការបង្កើតនូវស្ថានភាពយុត្តិនីសេធ ចំពោះជនរងគ្រោះនៃបទល្មើសធ្ងន់ធ្ងរ ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ដោយឡែកទាក់ទងដល់ការរំលោភនីតិមនុស្សធម៌អន្តរជាតិ ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ ឬ អនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ដែលទទួលស្គាល់ដោយព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឡើយ ។

ជំពូកទី ២

ការអនុវត្តច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌនៅក្នុងពេលវេលា

មាត្រា ៩.– ការអនុវត្តច្បាប់ដែលលុបចោលបទល្មើស

បទប្បញ្ញត្តិថ្មីដែលលុបចោលបទល្មើសណាមួយនោះត្រូវអនុវត្តភ្លាម ។ អំពើដែលប្រព្រឹត្តនៅមុនបទប្បញ្ញត្តិនេះចូលជាធរមាន មិនអាចត្រូវចោទប្រកាន់ទៀតឡើយ ។ ការចោទប្រកាន់ដែលកំពុងប្រព្រឹត្តទៅនោះ ត្រូវបញ្ចប់ ។

ប្រសិនបើការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរត្រូវបានប្រកាសរួចមកហើយ ទោសដែលចេញអំពីការផ្តន្ទាទោសនេះ មិនត្រូវអនុវត្តទេ ឬ ត្រូវតែឈប់អនុវត្ត ។

មាត្រា ១០.– ការអនុវត្តច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌដែលស្រាលជាង ឬ ធ្ងន់ជាង

បទប្បញ្ញត្តិថ្មីដែលចែងអំពីទោសដែលស្រាលជាងត្រូវអនុវត្តភ្លាម ។ ប៉ុន្តែការផ្តន្ទា-

ទោសដែលជាស្ថាពរហើយនោះ ត្រូវអនុវត្ត ទោះបីទោសដែលប្រកាសនោះធ្ងន់ធ្ងរយ៉ាងណាក៏ដោយ ។

បទប្បញ្ញត្តិថ្មីដែលចែងអំពីទោសធ្ងន់ជាង នឹងត្រូវអនុវត្តតែទៅលើអំពើដែលបានប្រព្រឹត្តក្រោយការចូលជាធរមាននៃបទប្បញ្ញត្តិនោះ ។

មាត្រា ១១.- សុពលភាពនៃកិច្ចនីតិវិធី

ការអនុវត្តភ្លាមនៃបទប្បញ្ញត្តិថ្មី គ្មានអានុភាពទៅលើសុពលភាពនៃកិច្ចនីតិវិធី ដែលបានបំពេញស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិចាស់ឡើយ ។

ជំពូកទី ៣

ការអនុវត្តច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជានៅក្នុងលំហ

ផ្នែកទី ១

បទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្ត ឬ ចាត់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅលើដែនដី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

មាត្រា ១២.- គោលការណ៍ដែនដីនៃការអនុវត្តច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា

ក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់កម្ពុជាត្រូវអនុវត្តទៅលើបទល្មើសទាំងឡាយដែលបានប្រព្រឹត្តនៅលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា រួមបញ្ចូលទាំងលំហអាកាស និងសមុទ្រ ដែលមានចំណងចងភ្ជាប់នឹងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

មាត្រា ១៣.- ទីកន្លែងប្រព្រឹត្តបទល្មើស

បទល្មើសត្រូវបានចាត់ថាប្រព្រឹត្តនៅលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានៅពេលដែលអំពើណាមួយនៃបទល្មើសនោះ បានប្រព្រឹត្តនៅលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

មាត្រា ១៤.- បទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងនាវាកម្ពុជា

ក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់កម្ពុជាត្រូវអនុវត្តទៅលើបទល្មើសដែលប្រព្រឹត្តនៅក្នុងនាវាដែលមានសញ្ញាតិខ្មែរ ទោះបីជានាវានោះស្ថិតនៅទីណាក៏ដោយ ។

មាត្រា ១៥.- បទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងនាវាបរទេស

ក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់កម្ពុជាត្រូវអនុវត្តទៅលើបទល្មើសដែលប្រព្រឹត្តនៅក្នុងនាវាបរទេសដែលអាជ្ញាធរកម្ពុជាបានទទួលការអនុញ្ញាតឱ្យពិនិត្យមើល ឬ ឱ្យចាប់នាវាតាមអំណាចនៃកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ ។

មាត្រា ១៦.- បទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងអាកាសយានកម្ពុជា

ក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់កម្ពុជាត្រូវអនុវត្តទៅលើបទល្មើសដែលប្រព្រឹត្តនៅក្នុងអាកាសយានដែលចុះបញ្ជីនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទោះបីជាអាកាសយាននោះស្ថិតនៅទីណាក៏ដោយ ។

មាត្រា ១៧.- ការអនុវត្តច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាចំពោះអំពើដែលបានចាប់ផ្តើមប្រព្រឹត្តនៅកម្ពុជា

ក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់កម្ពុជាត្រូវអនុវត្តទៅលើបុគ្គលគ្រប់រូបដែលជាអ្នកផ្តើមគំនិត ឬ អ្នកសមគំនិតនៅលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ដែលប្រព្រឹត្តនៅឯបរទេស ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌទាំងពីរដូចខាងក្រោមនេះ ត្រូវបានបំពេញ :

-បទល្មើសត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់កម្ពុជា និងតាមច្បាប់បរទេសផង និង

-អត្ថិភាពនៃបទល្មើស ត្រូវបានបញ្ជាក់ដោយសេចក្តីសម្រេចជាស្ថាពររបស់តុលាការបរទេស ។

មាត្រា ១៨.- ការកំណត់បទល្មើសប្រព្រឹត្តដោយនីតិបុគ្គល

ការដាក់ឈ្មោះបទល្មើសដែលប្រព្រឹត្តដោយនីតិបុគ្គលថាជា បទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬ បទលហុ ត្រូវកំណត់ដោយទណ្ឌកម្មដែលទទួលរងដោយរូបវន្តបុគ្គល ។

ផ្នែកទី ២

បទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្រៅដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

មាត្រា ១៩.- បទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមប្រព្រឹត្តដោយពលរដ្ឋខ្មែរ

ក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់កម្ពុជាត្រូវអនុវត្តទៅលើគ្រប់បទឧក្រិដ្ឋដែលប្រព្រឹត្តដោយពលរដ្ឋខ្មែរនៅក្រៅដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ROYAUME DU CAMBODGE · LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL

ច្បាប់កម្ពុជាត្រូវអនុវត្តទៅលើបទមជ្ឈិមដែលប្រព្រឹត្តដោយពលរដ្ឋខ្មែរ នៅក្នុងប្រទេសក្រៅណាមួយ ប្រសិនបើអំពើនោះត្រូវបានផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់នៃប្រទេសនោះផងដែរ ។

បទប្បញ្ញត្តិទាំងនេះត្រូវអនុវត្តផងដែរ ទោះបីជាជនជាប់ចោទបានទទួលសញ្ជាតិខ្មែរក្រោយអំពើដែលចោទប្រកាន់នេះក៏ដោយ ។

មាត្រា ២០.- ជនរងគ្រោះជាជនជាតិខ្មែរ

ក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់កម្ពុជាត្រូវបានអនុវត្តទៅលើគ្រប់បទឧក្រិដ្ឋដែលប្រព្រឹត្តនៅក្រៅដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដោយពលរដ្ឋខ្មែរ ឬ ដោយជនបរទេសទៅលើជនរងគ្រោះដែលមានសញ្ជាតិខ្មែរ នៅក្នុងពេលដែលបទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត ។

មាត្រា ២១.- ការធ្វើបណ្តឹងចោទប្រកាន់

នៅក្នុងករណីដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ១៩(បទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមប្រព្រឹត្តដោយពលរដ្ឋខ្មែរ) និងមាត្រា ២០(ជនរងគ្រោះជាជនជាតិខ្មែរ) នៃក្រមនេះ ការចោទប្រកាន់អាចប្រព្រឹត្តទៅបានតាមបណ្តឹងរបស់អយ្យការតែប៉ុណ្ណោះ ។ ការចោទប្រកាន់ត្រូវតែមានបណ្តឹងពីជនរងគ្រោះ ឬ ពីសិទ្ធិវន្ត ឬ បណ្តឹងបរិហារជាផ្លូវការរបស់អាជ្ញាធរនៃប្រទេសដែលជាទីកន្លែងដែលអំពើនោះបានប្រព្រឹត្ត ។

មាត្រា ២២.- សមត្ថកិច្ចដោយឡែកចំពោះបទឧក្រិដ្ឋដោយឡែក

ក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់កម្ពុជាត្រូវអនុវត្តទៅលើបទល្មើស ដែលប្រព្រឹត្តនៅក្រៅដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ហើយបើបទល្មើសនោះជា :

១-បទល្មើសប្រឆាំងនឹងសុវត្ថិភាពនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

២-បទល្មើសក្លែងត្រាផ្លូវការនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

៣-បទល្មើសក្លែងរូបិយវត្ថុ និងធនបត្រជាតិ ដែលមានតម្លៃស្របច្បាប់នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

៤-បទល្មើសប្រឆាំងនឹងភ្នាក់ងារទូត ឬកុងស៊ុលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

៥-បទល្មើសប្រឆាំងនឹងទីតាំងទូត ឬកុងស៊ុលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ROYAUME DU CAMBODGE ★ ROYAL ★ PALAIS DU ...TRE

ksl

មាត្រា ២៣.- ការមិនចោទប្រកាន់ត្រួតគ្នា និងទោស

កុំមានការចោទប្រកាន់ណាមួយអាចប្រព្រឹត្តប្រឆាំងនឹងបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលត្រូវបានជំនុំជម្រះជាស្ថាពរនៅឯបរទេសចំពោះអំពើល្មើសដដែល ហើយក្នុងករណីដែលមានការផ្តន្ទាទោស បុគ្គលនោះបានបង្ហាញថាខ្លួនបានអនុវត្តទោសរបស់ខ្លួនរួចហើយ ឬ ក៏ទោសត្រូវបានរលត់ដោយការផុតអាជ្ញាយុកាល ។

មាតិកាទី ២

ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

ជំពូកទី ១

បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ២៤.- គោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

បុគ្គលម្នាក់ៗ ទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌតែចំពោះអំពើផ្ទាល់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ២៥.- និយមន័យនៃចារី

ត្រូវចាត់ទុកជាចារី ចំពោះបុគ្គលណាដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលត្រូវចោទប្រកាន់។

ត្រូវចាត់ទុកជាចារីផងដែរ ចំពោះបុគ្គលណាដែលប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬ ក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងទុក ចំពោះបទមជ្ឈិម ។

មាត្រា ២៦.- និយមន័យនៃសហចារី

ត្រូវចាត់ទុកជាសហចារី កាលណាមានបុគ្គលច្រើននាក់ បានព្រមព្រៀង ប្រព្រឹត្តបទល្មើសរួមគ្នាដោយផ្ទាល់ ។

ត្រូវចាត់ទុកជាសហចារីផងដែរ កាលណាមានបុគ្គលច្រើននាក់បានព្រមព្រៀងប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមដោយផ្ទាល់ក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងទុក ។

មាត្រា ២៧.- និយមន័យនៃការប៉ុនប៉ង

ការប៉ុនប៉ងក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ ឬ ក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងទុកក្នុងបទមជ្ឈិម អាចត្រូវផ្តន្ទាទោសបាន កាលណាលក្ខខណ្ឌខាងក្រោមនេះត្រូវបានបំពេញ :

-ចារីបានចាប់ផ្តើមអនុវត្តបទល្មើស មានន័យថា ចារីបានប្រព្រឹត្តអំពើដែល

ROYAUME DU CAMBODGE LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL

មានគោលបំណងដោយផ្ទាល់ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស និង

-ចារីមិនបានបញ្ឈប់អំពើរបស់ខ្លួនទៅវិញដោយស្ម័គ្រចិត្ត តែត្រូវបានរាំងស្ទះ ឬ អាក់ខាន ដោយឥទ្ធិពលនៃកាលៈទេសៈក្រៅឆន្ទៈរបស់ខ្លួន ។

អំពើត្រៀមបម្រុងដែលពុំមានគោលបំណងដោយផ្ទាល់ ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស មិនមែនជាការចាប់ផ្តើមអនុវត្តទេ ។

ការប៉ុនប៉ងក្នុងបទលហុ ពុំទទួលការផ្តន្ទាទោសទេ ។

មាត្រា ២៨.- និយមន័យនៃអ្នកផ្តើមគំនិត

ត្រូវចាត់ទុកជាអ្នកផ្តើមគំនិតក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ចំពោះបុគ្គលណាដែល :

១-ជំរុញឱ្យប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមនោះ តាមការណែនាំ ឬ ការបញ្ជា ។

២-បង្កឱ្យមានបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមនោះ ដោយផ្តល់អំណោយ ដោយការសន្យា ឬ ការគំរាមកំហែង ការញុះញង់ ការលួងលោម ឬ ក៏ដោយការរំលោភអាជ្ញា ឬ អំណាចរបស់ខ្លួន ។

អ្នកផ្តើមគំនិតនឹងអាចត្រូវផ្តន្ទាទោសបានលុះត្រាតែបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមត្រូវបានសម្រេច ឬបានប៉ុនប៉ង ។

អ្នកផ្តើមគំនិតនៃបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ត្រូវផ្តន្ទាទោសដូចគ្នានឹងចារីដែរ ។

មាត្រា ២៩.- និយមន័យនៃអ្នកសមគំនិត

ត្រូវចាត់ទុកជាអ្នកសមគំនិតក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ចំពោះបុគ្គលណាដែលជួយសម្រួលដោយចេតនា ដល់ការប៉ុនប៉ង ឬ ការសម្រេចបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមនោះ ដោយផ្តល់ជំនួយ ឬ ការឧបត្ថម្ភរបស់ខ្លួន ។

អ្នកសមគំនិតនឹងអាចត្រូវផ្តន្ទាទោសបានលុះត្រាតែបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមត្រូវបាន-សម្រេច ឬបានប៉ុនប៉ង ។

អ្នកសមគំនិតនៃបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ត្រូវផ្តន្ទាទោសដូចគ្នានឹងចារីដែរ ។

មាត្រា ៣០.- និយមន័យនៃអ្នករាជការសាធារណៈ ពលរដ្ឋទទួលអាណត្តិសាធារណៈដោយការបោះឆ្នោត

១-អ្នករាជការសាធារណៈ មានន័យថា :

ក/ បុគ្គលដែលបម្រើការងារនៅក្នុងស្ថាប័ននីតិប្បញ្ញត្តិ ស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិ ឬ

Kol

ស្ថាប័នតុលាការដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ទោះជាអចិន្ត្រៃយ៍ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្នក្តី ទោះជាបានទទួល ឬ មិនបានប្រាក់ឈ្នួលក្តី ដោយមិនគិតពីឋានៈ អាយុរបស់បុគ្គលនោះឡើយ ។

ខ/ បុគ្គលឯទៀត ដែលធ្វើការក្នុងមុខងារសាធារណៈ រួមទាំងមន្ត្រីភ្នាក់ងារសាធារណៈ ឬសហគ្រាសសាធារណៈ ព្រមទាំងស្ថាប័នសាធារណៈដទៃទៀត ដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

២-ពលរដ្ឋទទួលអាណត្តិសាធារណៈដោយការបោះឆ្នោត មានន័យថាជាសមាជិកព្រឹទ្ធសភា រដ្ឋសភា ក្រុមប្រឹក្សារាជធានី ក្រុមប្រឹក្សាខេត្ត ក្រុមប្រឹក្សាក្រុង ក្រុមប្រឹក្សាស្រុក ក្រុមប្រឹក្សាខណ្ឌ និងសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ព្រមទាំងពលរដ្ឋដែលទទួលអាណត្តិសាធារណៈដោយការបោះឆ្នោត ដើម្បីបំពេញមុខងារសាធារណៈដទៃទៀត ។

ជំពូកទី ២

មូលហេតុនៃការមិនទទួលខុសត្រូវ ឬ ការសម្រាលនូវការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

មាត្រា ៣១.- ការមិនទទួលខុសត្រូវដោយសារមូលហេតុវិបល្លាសស្មារតី

កាលបើជនណាម្នាក់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស នៅពេលដែលជននោះកើតវិបល្លាសស្មារតីដែលធ្វើឱ្យបាត់បង់នូវការដឹងខុសត្រូវរបស់ខ្លួន ជននោះមិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទេ ។

កាលបើជនណាម្នាក់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស នៅពេលដែលជននោះកើតវិបល្លាសស្មារតីដែលបន្ថយនូវការដឹងខុសត្រូវរបស់ខ្លួន ជននោះនៅតែទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌដដែល ។ ប៉ុន្តែ តុលាការត្រូវគិតគូរអំពីបញ្ហានេះ កាលណាតុលាការកំណត់ទោស ។

កាលបើជនណាម្នាក់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស នៅពេលដែលជននោះកើតវិបល្លាសស្មារតីដោយសារការប្រើប្រាស់គ្រឿងស្រវឹង គ្រឿងញៀន ឬ សារធាតុដែលច្បាប់ហាមឃាត់ មិនអាចរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌឡើយ ។

មាត្រា ៣២.- ការអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ ឬ អាជ្ញាធរ

បុគ្គលណាដែលប្រព្រឹត្តអំពើដែលបានបញ្ញត្ត ឬ អនុញ្ញាតតាមច្បាប់ បុគ្គលនោះមិនប្រព្រឹត្តបទល្មើសទេ ។

ROYAUME DU CAMBODGE
LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL

បុគ្គលណាដែលប្រព្រឹត្តអំពើតាមបញ្ជារបស់អាជ្ញាធរស្របច្បាប់ បុគ្គលនោះមិនប្រព្រឹត្តបទល្មើសទេ លើកលែងតែអំពើនេះជាអំពើខុសច្បាប់យ៉ាងជាក់ច្បាស់ ។

ប៉ុន្តែ ចារី សហចារី អ្នកផ្ដើមគំនិត ឬ អ្នកសមគំនិតក្នុងបទប្រល័យពូជសាសន៍ បទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ឬ បទឧក្រិដ្ឋសង្គ្រាម មិនអាចលើកលែងឱ្យផុតពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់ខ្លួនទេ ទោះបីជាក្នុងករណីមានមូលហេតុដូចខាងក្រោមក៏ដោយ :

១-ជនល្មើសនោះបានប្រព្រឹត្តអំពើដែលបញ្ញត្ត អនុញ្ញាត ឬ មិនហាមឃាត់ដោយច្បាប់ជាធរមាន ។

២-បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តតាមបញ្ជារបស់អាជ្ញាធរស្របច្បាប់ ។

មាត្រា ៣៣.- ការការពារស្របច្បាប់

បុគ្គលណាដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្នុងសភាពការពារស្របច្បាប់ មិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទេ ។

ការការពារស្របច្បាប់ ត្រូវមានលក្ខខណ្ឌដូចខាងក្រោមនេះ :

-បទល្មើសត្រូវបានចាត់ទុកថាត្រឹមត្រូវដោយការចាំបាច់ដើម្បីការពារខ្លួន ការពារអ្នកដទៃ ឬ ការពារទ្រព្យសម្បត្តិប្រឈមមុខនឹងការឈ្លានពានមួយដែលមិនត្រឹមត្រូវ

-បទល្មើស និងការឈ្លានពាន ត្រូវតែកើតឡើងក្នុងពេលជាមួយគ្នា និង

-គ្មានវិសមាមាត្រ រវាងមធ្យោបាយការពារដែលប្រើប្រាស់ និងទម្ងន់នៃការឈ្លានពាន ។

មាត្រា ៣៤.- សច្ចធារណ៍នៃការការពារស្របច្បាប់

ត្រូវសន្មតថាជាការការពារស្របច្បាប់ នៅក្នុងករណីដូចតទៅ :

១-បទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត ដើម្បីរុញច្រានការចូលក្នុងពេលយប់ ដោយការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយ ដោយហិង្សា ឬ ដោយកលល្បិចនៅក្នុងទីកន្លែងដែលមានមនុស្សនៅ ។

២-បទល្មើសបានប្រព្រឹត្ត ដើម្បីការពារខ្លួនប្រឆាំងនឹងការលួច ឬ ការប្លន់ដែលអនុវត្តដោយហិង្សា ។

សច្ចធារណ៍នៃការការពារស្របច្បាប់ ពុំមានលក្ខណៈដាច់ខាតទេ ។ សច្ចធារណ៍ នេះអាចត្រូវរំលាយដោយភស្តុតាងផ្ទុយ ។

មាត្រា ៣៥.- ស្ថានភាពចាំបាច់

បុគ្គលដែលស្ថិតនៅក្នុងការចាំបាច់ត្រូវតែប្រព្រឹត្តបទល្មើស មិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទេ ។

ស្ថានភាពចាំបាច់ត្រូវមានលក្ខខណ្ឌដូចខាងក្រោមនេះ :

-បទល្មើសត្រូវបានចាត់ទុកថា ត្រឹមត្រូវដោយការចាំបាច់ដើម្បីការពារខ្លួន ការពារអ្នកដទៃ ឬ ការពារទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រឆាំងនឹងគ្រោះថ្នាក់ដែលកំពុងកើតមាន ឬ ដែលនឹងកើតមាន និង

-គ្មានវិសមាមាត្ររវាងមធ្យោបាយការពារនិងទម្ងន់នៃគ្រោះថ្នាក់ ។

មាត្រា ៣៦.- អានុភាពនៃកម្លាំង ឬ ការបង្ខំ

បុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្រោមអានុភាពនៃកម្លាំង ឬ ការបង្ខំ ដែលបុគ្គលនេះមិនអាចទប់ទល់បាន បុគ្គលនេះមិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទេ ។

កម្លាំង និងការបង្ខំ អាចចេញមកពីព្រឹត្តិការណ៍ក្រៅឆន្ទៈរបស់មនុស្សតែប៉ុណ្ណោះ ។ កម្លាំង និងការបង្ខំនេះត្រូវតែមិនអាចមើលឃើញជាមុនបាន និងមិនអាចជៀសវាងបាន ។

មាត្រា ៣៧.- ការមិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

បុគ្គលដែលមិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ មិនត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌណាមួយទេ ។

ជំពូកទី ៣

ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន

មាត្រា ៣៨.- នីតិភាពនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

នីតិភាពនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវបានកំណត់អាយុចាប់ពី ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ ឡើងទៅ ។

មាត្រា ៣៩.- វិធានការអនុវត្តចំពោះអនីតិជន

អនីតិជនដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ជាកម្មវត្ថុនៃវិធានការតាមដាន វិធានការអប់រំ វិធានការការពារ និងវិធានការឧបត្ថម្ភ ។

ប៉ុន្តែ តុលាការអាចប្រកាសទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌទៅលើអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ឡើងទៅ ប្រសិនបើកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬបុគ្គលិកលក្ខណៈ របស់អនីតិជន តម្រូវ ។

មាត្រា ៤០.- ប្រភេទនៃវិធានការ

វិធានការតាមដាន វិធានការអប់រំ វិធានការការពារ និងវិធានការឧបត្ថម្ភមាន ដូចតទៅ :

១-ការប្រគល់អនីតិជនឱ្យទៅឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល បុគ្គលដែលថែរក្សាអនីតិជននោះ ឬ បុគ្គលណាផ្សេងទៀត ប្រសិនបើបុគ្គលនោះសក្តិសមនឹងទំនុកចិត្ត ។

២-ការប្រគល់អនីតិជនឱ្យទៅសេវាសាធារណៈ ដែលសម្រាប់ទទួលបន្ទុកអនីតិជន ។

៣-ការប្រគល់អនីតិជនឱ្យទៅអង្គការឯកជន ដែលមាននីតិសម្បទាក្នុងការទទួលអនីតិជន ។

៤-ការប្រគល់អនីតិជនឱ្យទៅមន្ទីរពេទ្យ ឬស្ថាប័នឯកទេស ។

៥-ការដាក់អនីតិជនឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការការពាររបស់តុលាការ ។

មាត្រា ៤១.- ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការការពាររបស់តុលាការ

ក្នុងករណីដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការការពាររបស់តុលាការនោះ តុលាការចាត់តាំងបុគ្គលមួយរូបដែលទទួលភារៈធ្វើការតាមដានអនីតិជន ។ បុគ្គលនេះធ្វើរបាយការណ៍ស្តីពីកិរិយាមារយាទរបស់អនីតិជនឱ្យបានទៀងទាត់ដល់ព្រះរាជអាជ្ញា។ បុគ្គលនេះផ្តល់ព័ត៌មានដល់ព្រះរាជអាជ្ញានំពីព្រឹត្តិការណ៍ទាំងអស់ ដែលអាចនាំឱ្យមានការកែប្រែនូវវិធានការនេះ ។

ជំពូកទី ៤
ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល

មាត្រា ៤២.- ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល

នៅក្នុងករណីដែលមានចែងជាក់លាក់ក្នុងច្បាប់ និងបទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀត នីតិបុគ្គលដទៃក្រៅពីរដ្ឋ អាចត្រូវបានប្រកាសថាត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌពីបទ-

ROYAUME DU CAMBODGE
ត្រាសម្ងាត់
GREFFE DU PALAIS ROYAL

Kol

ល្មើស ដែលប្រព្រឹត្តដោយអង្គការ ឬ អ្នកតំណាងរបស់ខ្លួន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ របស់នីតិ-បុគ្គលនោះ ។

ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល មិនលើកលែងនូវការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់រូបវន្តបុគ្គល ក្នុងអំពើដដែលនោះទេ ។

មាតិកាទី ៣

ទោស

ជំពូកទី ១

ប្រភេទនៃទោស

ផ្នែកទី ១

មូលទោស

មាត្រា ៤៣.- មូលទោស

មូលទោសរួមមាន ទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យ ។

ការពិន័យត្រូវគិតជាប្រាក់រៀល ។

មាត្រា ៤៤.- អប្បបរមា និងអតិបរមានៃមូលទោស

កាលបើបទល្មើសត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ច្បាប់កំណត់អំពីអប្បបរមា និងអតិ-បរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ។

កាលបើបទល្មើសត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យ ច្បាប់កំណត់អំពីអប្បបរមា និងអតិបរមានៃចំនួនទឹកប្រាក់ពិន័យដែលត្រូវទទួល ។

មាត្រា ៤៥.- ការទម្ងន់ទោស និងការសម្រាលទោស

អប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងការពិន័យជាប្រាក់ អាចបន្ថែម ឬ បន្ថយនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលចែងដោយក្រមនេះ ។

មាត្រា ៤៦.- និយមន័យនៃបទឧក្រិដ្ឋ

បទល្មើសជាបទឧក្រិដ្ឋ នៅក្នុងករណីដែលអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលត្រូវ

ROYAUME DU CAMBODGE
LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL

១-ជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។

២-ជាទោសដាក់ពន្ធនាគារមានរយៈពេលលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងក្រោម ឬ ស្មើនឹង ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ អាចត្រូវបន្ថែមនូវទោសពិន័យជាប្រាក់ផងដែរ ។

មាត្រា ៤៧.- និយមន័យនៃបទមជ្ឈិម

បទល្មើសជាបទមជ្ឈិម នៅក្នុងករណីដែលអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលត្រូវរងនោះ មានរយៈពេលលើសពី ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ និងក្រោម ឬ ស្មើនឹង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ អាចត្រូវបន្ថែមនូវទោសពិន័យជាប្រាក់ផងដែរ ។

មាត្រា ៤៨.- និយមន័យនៃបទលហុ

បទល្មើសជាបទលហុ នៅក្នុងករណីដែល :

១-អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលត្រូវរងនោះ មានរយៈពេលក្រោម ឬ ស្មើនឹង ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ ។ ទោសដាក់ពន្ធនាគារ អាចត្រូវបន្ថែមនូវទោសពិន័យជាប្រាក់ផងដែរ ។

២-បទល្មើសត្រូវផ្តន្ទាទោសត្រឹមតែពិន័យជាប្រាក់ប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ៤៩.- ការគណនាអំពីថិរវេលានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ១ (មួយ) ថ្ងៃ ត្រូវគិត ២៤ (ម្ភៃបួន) ម៉ោង ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ១ (មួយ) ខែ ត្រូវគិត ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារលើសពី ១ (មួយ) ខែ ត្រូវគិតតាមចំនួនថ្ងៃជាក់ស្តែងដែលមាននៅក្នុងខែនោះ ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ១ (មួយ) ឆ្នាំ ត្រូវគិត ១២ (ដប់ពីរ) ខែ ។

មាត្រា ៥០.- លក្ខខណ្ឌដោយឡែកនៃការបញ្ចប់ទោស

ជាគោលការណ៍ ទណ្ឌិតដែលទោសរបស់ខ្លួនត្រូវបញ្ចប់នៅថ្ងៃសៅរ៍ ថ្ងៃអាទិត្យ ឬ ថ្ងៃឈប់សម្រាកផ្សេងទៀតដែលច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្តបានកំណត់ ត្រូវតែដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពនៅមុនថ្ងៃឈប់សម្រាកនោះ ។

មាត្រា ៥១.- ការគិតបញ្ចូលថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

ថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវគិតបញ្ចូលទាំងស្រុងទៅក្នុងថិរវេលានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលត្រូវទទួល ។

មាត្រា ៥២.- ផលនៃទោសពិន័យ

ប្រាក់ពិន័យដែលទទួលបាន ត្រូវបង់ចូលថវិការដ្ឋ ។

ផ្នែកទី ២

ទោសបន្ថែម

មាត្រា ៥៣.- ប្រភេទនៃទោសបន្ថែម

ទោសបន្ថែមរួមមាន :

១-ការដកសិទ្ធិខ្លះជាពលរដ្ឋ ។

២-ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈណា ដែលបទល្មើសនោះបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងពេលដែលប្រកបវិជ្ជាជីវៈនេះ ។

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការបើកបរយានយន្តគ្រប់ប្រភេទ ។

៤-ការព្យួរលិខិតបើកបរ ។

៥-ការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ ។

៦-ការហាមឃាត់ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

៧-ការហាមឃាត់ចំពោះការចូល និងការស្នាក់នៅលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចំពោះទណ្ឌិតដែលជាជនបរទេស ។

៨-ការរឹបអូសឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬវត្ថុដែលប្រើប្រាស់ក្នុងពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬដែលទុកសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

៩-ការរឹបអូសវត្ថុ ឬ មូលនិធិ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស ។

១០-ការរឹបអូសផលទុន ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស ។

១១-ការរឹបអូសឧបភោគភណ្ឌ សម្ភារៈ ឬ ចលនវត្ថុ ដែលបំពាក់នៅកន្លែងដែលបទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត ។

១២-ការរឹបអូសយានជំនិះដែលជារបស់ទណ្ឌិត ។

ROYAUME DU CAMBODGE ✶ LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL ✶ ក្រសួងព្រះបរមរាជវាំង

7/264

១៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ ។

១៤-ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ ។

១៥-ការបិទគ្រឹះស្ថានដែលប្រើប្រាស់ ដើម្បីត្រៀម ឬប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

១៦-ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មនៅក្នុងគ្រឹះស្ថាន ដែលបើកចំហសម្រាប់សាធារណជន ឬ ដែលប្រើប្រាស់ដោយសាធារណជន ។

១៧-ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស ។

១៨-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មាន ។

១៩-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស តាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ ។

បទប្បញ្ញត្តិដោយឡែក អាចបង្កើតទោសបន្ថែមផ្សេងៗទៀត ។

មាត្រា ៥៤.- លក្ខខណ្ឌនៃការប្រកាសទោសបន្ថែម

ទោសបន្ថែម នឹងអាចប្រកាសទៅបាន លុះត្រាតែទោសនេះត្រូវបានចែងដោយជាក់លាក់ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬ បទលហុ ដែលត្រូវចោទប្រកាន់ ។

ទោសបន្ថែម អាចប្រកាសក៏បាន មិនប្រកាសក៏បាន ។ ទោសបន្ថែមត្រូវប្រកាសជាកាតព្វកិច្ច ប្រសិនបើច្បាប់ចែងយ៉ាងជាក់លាក់ ។

មាត្រា ៥៥.- សិទ្ធិពលរដ្ឋដែលអាចដកបាន

សិទ្ធិពលរដ្ឋដែលអាចដកបានដូចមានចែងក្នុងចំណុច ១ នៃមាត្រា ៥៣(ប្រភេទនៃទោសបន្ថែម) នៃក្រមនេះ រួមមាន :

១-សិទ្ធិបោះឆ្នោត ។

២-សិទ្ធិឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោត ។

៣-សិទ្ធិបំពេញការងារជាមន្ត្រីក្របខ័ណ្ឌមុខងារសាធារណៈ ។

៤-សិទ្ធិទទួលការតាំងតាំងជាអ្នកជំនាញ ជាអាជ្ញាកណ្តាល ឬ ជាអាណាព្យាបាលរបស់តុលាការ ។

៥-សិទ្ធិទទួល និងពាក់គ្រឿងឥស្សរិយយសទាំងអស់ ។

៦-សិទ្ធិធ្វើជាសាក្សី ដែលទទួលសម្បថនៅមុខតុលាការ ។

ទោសនេះអាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្ដោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

មាត្រា ៥៦.— ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ

ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ មិនអនុវត្តទៅលើការបំពេញអាណត្តិ ដែលជ្រើសតាំងដោយការបោះឆ្នោតជាសាធារណៈ ឬ ការទទួលខុសត្រូវខាងសហជីពទេ ។ ការហាមឃាត់នេះ មិនអាចអនុវត្តចំពោះបទល្មើសរំលោភលើច្បាប់ស្ដីពីរបបសារព័ត៌មានទេ ។

ទោសនេះអាចជាស្ថាពរ ឬ ក៏ជាបណ្ដោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំយ៉ាងច្រើន ។

តុលាការត្រូវបញ្ជាក់មុខរបរដែលត្រូវហាមឃាត់ ។

មាត្រា ៥៧.— ការហាមឃាត់ចំពោះការបើកបរយានយន្តគ្រប់ប្រភេទ

ការហាមឃាត់ចំពោះការបើកបរយានយន្ត មិនត្រូវលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទេ ។

មាត្រា ៥៨.— ការព្យួរលិខិតបើកបរ

ទោសព្យួរលិខិតបើកបរ មិនត្រូវលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទេ ។ ទណ្ឌិតត្រូវប្រគល់លិខិតបើកបររបស់ខ្លួនទៅក្រឡាបញ្ជីតុលាការ ។ លិខិតបើកបរត្រូវរក្សាទុកតាមលក្ខខណ្ឌដែលកំណត់ដោយប្រកាសរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ។

មាត្រា ៥៩.— ការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅទីកន្លែងមួយចំនួននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ទោសហាមឃាត់ការស្នាក់នៅ គឺជាការហាមឃាត់ដល់ទណ្ឌិត ចំពោះការមានមុខនៅទីកន្លែងខ្លះលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ ទោសនេះមិនអាចលើសពី ១០(ដប់) ឆ្នាំ ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ និង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ចំពោះបទមជ្ឈិម ។

តុលាការកំណត់បញ្ជីនៃទីកន្លែងដែលហាមឃាត់ និងកំណត់ថិរវេលានៃការហាមឃាត់ ។

ការហាមឃាត់ការស្នាក់នៅ រួមមានវិធានការតាមដាន ។

ទណ្ឌិតត្រូវតែ :

១-ចូលបង្ហាញខ្លួនតាមដីកាកោះរបស់អាជ្ញាធរតុលាការ ឬ រដ្ឋបាលដែលតុលាការបានចាត់តាំង ។

២-ចូលបង្ហាញខ្លួនឱ្យបានទៀងទាត់តាមការកំណត់នៅស្នាក់ការនគរបាល ឬ កងរាជអាវុធហត្ថ តាមការចាត់តាំងរបស់តុលាការ ។

តុលាការត្រូវកំណត់បែបបទនៃវិធានការតាមដាន ។

សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ត្រូវផ្ញើជូនដំណឹងដោយព្រះរាជអាជ្ញាដល់ក្រសួងមហាផ្ទៃ និងក្រសួងការពារជាតិ ។

មាត្រា ៦០.- ការហាមឃាត់ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ការហាមឃាត់ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មិនត្រូវលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

ទណ្ឌិតត្រូវតែប្រគល់លិខិតឆ្លងដែនរបស់ខ្លួនទៅក្រឡាបញ្ជីនៃតុលាការ ។ លិខិតឆ្លងដែននេះ ត្រូវរក្សាទុកតាមលក្ខខណ្ឌដែលកំណត់ដោយប្រកាសរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ។

ទណ្ឌិតមិនអាចសុំលិខិតឆ្លងដែនបានទេ ក្នុងរយៈពេលដែលកំពុងទទួលទោសនោះ ។

មាត្រា ៦១.- ការហាមឃាត់ចំពោះការចូល និងការស្នាក់នៅក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជារបស់ទណ្ឌិតដែលជាជនបរទេស

ការហាមឃាត់ដល់ទណ្ឌិតបរទេសចំពោះការចូល និងការស្នាក់នៅក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្ន សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំយ៉ាងច្រើន ។ ការហាមឃាត់នេះ នាំឱ្យមានការបណ្តេញទណ្ឌិតឱ្យចេញដោយពេញច្បាប់ នៅពេលបញ្ចប់ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ។

មាត្រា ៦២.- ការរឹបអូស

ការរឹបអូសអាចធ្វើទៅលើវត្ថុដូចតទៅ :

១-ឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬ វត្ថុណាមួយដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ដែលសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

២-វត្ថុ ឬ មូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស ។

៣-ផលទុន ឬទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស ។

៤-ឧបភោគភណ្ឌ សម្ភារៈ និងចលនវត្ថុ នៅក្នុងទីកន្លែងដែលបទល្មើសបានប្រព្រឹត្ត ។

ប៉ុន្តែ ការរឹបអូសមិនអាចប្រកាសបានទេ ប្រសិនបើមានការប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់

ROYAUME DU CAMBODGE LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL

មាត្រា ៦៣.– ការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរឹបអូស

កាលបើការរឹបអូសបានក្លាយទៅជាស្ថាពរ ទ្រព្យសម្បត្តិរឹបអូសក្លាយទៅជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ លើកលែងតែមានបទប្បញ្ញត្តិដោយឡែកដែលចែងអំពីការប្រគល់ផ្សេងពីនេះ ។

រដ្ឋអាចលក់ ឬ បំផ្លាញទ្រព្យរឹបអូស តាមនីតិវិធីស្តីពីការលក់ទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ។

មាត្រា ៦៤.– ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬ ការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ

ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬ ការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវ អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។ ការហាមឃាត់នេះត្រូវអនុវត្តទៅលើអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

មាត្រា ៦៥.– ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ

ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ នាំឱ្យមានការហាមឃាត់ចំពោះការចូលរួមដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោលក្នុងលទ្ធកម្មសាធារណៈទាំងឡាយដែលរៀបចំដោយ :

១-រដ្ឋ ។

២-រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

៣-គ្រឹះស្ថានសាធារណៈ ។

៤-សហគ្រាសដែលទទួលសម្បទានពីរដ្ឋ ឬ ពីរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ឬ ដែលត្រួតពិនិត្យដោយរដ្ឋ ឬ ដោយរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

ទោសបណ្តេញចេញនេះអាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥(ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

មាត្រា ៦៦.– ការបិទគ្រឹះស្ថាន

ទោសបិទគ្រឹះស្ថាន នាំឱ្យមានការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាពនៅក្នុងគ្រឹះស្ថានដែលបានប្រើក្នុងឱកាសធ្វើសកម្មភាពនោះ បទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើង ។

ទោសបិទគ្រឹះស្ថាននេះអាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥(ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

មាត្រា ៦៧.– ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថាន

ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថាន ដែលបើកចំហសម្រាប់សាធារណជន ឬ ដែលត្រូវប្រើប្រាស់ដោយសាធារណជន អាចជាស្ថាពរ ឬជាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

មាត្រា ៦៨.– ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស

ទោសបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេច ត្រូវអនុវត្តនៅទីកន្លែងដែលចង្អុលបង្ហាញដោយតុលាការ និងក្នុងរយៈពេលមួយដែលកំណត់ដោយតុលាការ ។ ការបិទផ្សាយមិនអាចលើសពី ២ (ពីរ) ខែ ទេ ។ ការបិទផ្សាយអាចធ្វើទាំងស្រុង ឬ តាមសម្រង់ ឬ តាមនីទ្ទេសជម្ងតា ។ សោហ៊ុយបិទផ្សាយ គឺជាបន្ទុករបស់ទណ្ឌិត ។

ក្នុងករណីមានការបំផ្លាញចោល ការលាក់បំបាំង ឬ ការហែកចោលសេចក្តីប្រកាសនេះ ត្រូវតែធ្វើការបិទផ្សាយជាថ្មី ។ ការបិទផ្សាយនេះ ត្រូវចេញសោហ៊ុយ ដោយអ្នកបំផ្លាញចោល លាក់បំបាំង ឬ អ្នកហែកចោលសេចក្តីប្រកាសនេះ ។

មាត្រា ៦៩.– ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរ

ទោសផ្សាយសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ត្រូវចុះផ្សាយក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរតាមបែបបទ និងក្នុងចិរវេលាដែលកំណត់ដោយតុលាការ ។

សោហ៊ុយក្នុងការចុះផ្សាយជាបន្ទុករបស់ទណ្ឌិត ។ ក្នុងករណីមិនគោរពតាម ទណ្ឌិតអាចត្រូវបង្ខំដល់រូបកាយ ។

បើតុលាការបានបង្គាប់ការផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីសម្រេច សារព័ត៌មានមិនអាចបដិសេធការផ្សព្វផ្សាយនេះបានទេ ។

មាត្រា ៧០.– ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសតាមមធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍

ទោសផ្សាយជាសាធារណៈនូវសេចក្តីសម្រេចតាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ ត្រូវអនុវត្តតាមបែបបទដែលកំណត់ដោយតុលាការ ។ ការផ្សាយនេះមិនអាចលើសពី ៨ (ប្រាំបី) ថ្ងៃ ទេ ។ ការផ្សាយអាចផ្សាយទាំងស្រុង តាមសម្រង់ ឬ តាមនិទ្ទេស ។ សោហ៊ុយនៃការផ្សាយ គឺជាបន្ទុករបស់ទណ្ឌិត ។

មាត្រា ៧១.- ពេលនៃការអនុវត្តទោសបន្ថែម

ទោសបន្ថែមទាំងឡាយ ដែលមានចែងនៅក្នុងចំណុច ១, ២, ៣, ៤, ៥, ៦ និង ៧ នៃមាត្រា ៥៣ (ប្រភេទនៃទោសបន្ថែម) នៃក្រមនេះ ត្រូវអនុវត្តនៅពេលផុតទោសពន្ធនាគារ លើកលែងតែមានសេចក្ដីសម្រេចផ្ទុយរបស់តុលាការ។

ផ្នែកទី ៣

ទោសជំនួស

កថាភាគទី ១

ការងារសហគមន៍

មាត្រា ៧២.- និយមន័យនៃការងារសហគមន៍

កាលណាជនជាប់ចោទទទួលទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលអតិបរមាតិចជាង ឬ ស្មើនឹង ៣ (បី) ឆ្នាំ តុលាការអាចប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ ។

ការងារសហគមន៍ គឺជាកាតព្វកិច្ចត្រូវបំពេញក្នុងចិរវេលាចន្លោះពី ៣០ (សាមសិប) ម៉ោង ទៅ ២០០ (ពីររយ) ម៉ោង នូវការងារគ្មានកម្រៃជាប្រយោជន៍ដល់រដ្ឋ រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ឬ នីតិបុគ្គលនៃនីតិសាធារណៈផ្សេងទៀត ដល់សមាគម ឬ ដល់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ៧៣.- អ្នកមិនទទួលប្រយោជន៍នៃការងារសហគមន៍

នៅក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ ការងារសហគមន៍មិនអាចបំពេញជាប្រយោជន៍នៃឯកត្តបុគ្គលទេ ។

មាត្រា ៧៤.- របបគតិយុត្តនៃការងារសហគមន៍

ការងារសហគមន៍ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ស្ដីពីការងារ ជាអាទិ៍ ការងារនៅពេលយប់ អនាម័យ សន្តិសុខ ហើយនិងការងាររបស់ស្ត្រី ។

ការងារសហគមន៍អាចត្រូវគ្នាបានជាមួយនឹងការអនុវត្តសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈ ។

មាត្រា ៧៥.- គោលការណ៍ផ្ទួសផ្ទុលការខូចខាតដល់អ្នកដទៃ

រដ្ឋតែងតែចេញសោហ៊ុយផ្ទួសផ្ទុលការខូចខាតដែលបង្កដល់អ្នកដទៃដោយទណ្ឌិតនៅពេលដែលគេកំពុងអនុវត្តការងារសហគមន៍ ។ រដ្ឋត្រូវធ្វើឧបាទេសកម្មដោយពេញច្បាប់

នៅក្នុងសិទ្ធិជនរងគ្រោះ ។

កថាភាគទី ២

ការស្ដីបន្ទោស

មាត្រា ៧៦.– របបគតិយុត្តនៃការស្ដីបន្ទោស

កាលបើជនជាប់ចោទរងទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលមានអតិបរមាតិចជាង ឬ ស្មើនឹង ៣ (បី) ឆ្នាំ តុលាការអាចប្រកាសស្ដីបន្ទោស ប្រសិនបើមានគ្រប់លក្ខខណ្ឌ ទាំងបីដូចតទៅនេះ :

-ភាពចលាចលដល់សណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈដែលបណ្ដាលមកពីបទល្មើសបានបញ្ចប់

-ការខូចខាតត្រូវបានជួសជុលរួចហើយ និង

-ជនជាប់ចោទបានបង្ហាញការធានាក្នុងការចូលទៅរួមរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ ។

ជំពូកទី ២

ស្ថានទម្ងន់ទោស និងស្ថានសម្រាលទោស

ផ្នែកទី ១

ស្ថានទម្ងន់ទោស

កថាភាគទី ១

និយមន័យនៃស្ថានទម្ងន់ទោសដោយឡែកខ្លះៗ

មាត្រា ៧៧.– ក្រុមមានការចាត់តាំង

ក្រុមមានការចាត់តាំង គឺជាការប្រមូលផ្ដុំដែលបានបង្កើតឡើង ឬ ជាសន្ធិដ្ឋិភាពដែលបានធ្វើឡើង ដើម្បីត្រៀមរៀបចំ ឬ ប្រព្រឹត្តបទល្មើសមួយ ឬ ច្រើន ។

មាត្រា ៧៨.– ការគិតទុកជាមុន

ការគិតទុកជាមុន គឺជាគម្រោងដែលបង្កើតឡើងមុនសកម្មភាពប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

មាត្រា ៧៩.– ការបាក់គាស់ទម្លុះទម្លាយ

ការបាក់គាស់ទម្លុះទម្លាយគឺជាអំពើបង្ខំធ្វើឱ្យខូចខាត ឬ បំផ្លិចបំផ្លាញគ្រឿងបិទទ្វារ

ឬ របង ទោះបីមានប្រភេទយ៉ាងណាក៏ដោយ ។

ត្រូវចាត់ទុកដូចជាការកាច់គាស់ទម្លុះទម្លាយ :

១-ការប្រើប្រាស់កូនសោក្លែង ។

២-ការប្រើប្រាស់កូនសោដែលបានមកដោយឧបាយកលទុច្ចរិត ។

៣-ការប្រើប្រាស់គ្រប់ឧបករណ៍ ដើម្បីធ្វើឱ្យគ្រឿងបិទមានដំណើរការដោយគ្មានការបង្ខំ ការខូចខាត ឬ ការបំផ្លិចបំផ្លាញទេ ។

មាត្រា ៨០.- ការផ្លោះរបងចូល

ការផ្លោះរបងចូល គឺជាអំពើចូលទៅក្នុងទីកន្លែងណាមួយដោយឆ្លងរបង ឬ ដោយចូលតាមទ្វារ ឬ បង្អួច ដែលមិនមែនសម្រាប់ធ្វើជាផ្លូវចូលទេ ។

មាត្រា ៨១.- អាវុធ និងវត្ថុដែលត្រូវបានចាត់ទុកដូចអាវុធ

អាវុធ គឺជាវត្ថុទាំងអស់ដែលធ្វើឡើងដើម្បីសម្លាប់ ឬ ធ្វើឱ្យមានរបួស ។

ត្រូវបានចាត់ទុកដូចជាអាវុធ វត្ថុដទៃទៀត ដែលអាចធ្វើឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់មនុស្សនៅក្នុងករណីដូចតទៅ :

១-វត្ថុត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់សម្លាប់ ធ្វើឱ្យរបួស ឬ គំរាមកំហែង ។

២-វត្ថុមានទីដៅសម្រាប់សម្លាប់ ធ្វើឱ្យមានរបួស ឬ គំរាមកំហែង ។

ការប្រើប្រាស់សត្វដើម្បីសម្លាប់ ធ្វើឱ្យមានរបួស ឬ គំរាមកំហែង ត្រូវចាត់ទុកដូចបានប្រើប្រាស់អាវុធដែរ ។

មាត្រា ៨២.- ការពួនស្ទាក់

ការពួនស្ទាក់ គឺជាអំពើឃ្លាំចាំជនរងគ្រោះនៅទីកន្លែងណាមួយ ក្នុងរយៈពេលមួយរយៈដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

កថាភាគទី ២

ការមិនរាងចាល

មាត្រា ៨៣.- អានុភាពនៃការមិនរាងចាល

ការមិនរាងចាលមានអានុភាព នាំឱ្យមានការបន្ថែមចំនួនអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ឬ មជ្ឈិម នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងដោយកថាភាគនេះ ។

មាត្រា ៨៤.- លក្ខខណ្ឌនៃការមិនរាងចាល

ការមិនរាងចាលត្រូវបានកើតក្នុងករណីណាមួយដូចតទៅ :

១-កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទឧក្រិដ្ឋ បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋថ្មីទៀតនៅក្នុងរយៈពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ។

២-កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទឧក្រិដ្ឋ បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

៣-កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទមជ្ឈិម ដោយត្រូវជាប់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ៣ (បី) ឆ្នាំ បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

៤-កាលបើបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទមជ្ឈិម បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមដដែលនៅក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

រយៈពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ និង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ចាប់ផ្តើមគិតពីថ្ងៃដែលសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសចំពោះបទល្មើសទី ១ ចូលជាស្ថាពរ ។

មាត្រា ៨៥.- ការមិនរាងចាលក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ

កាលបើបុគ្គលណាមួយត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទឧក្រិដ្ឋ បុគ្គលនេះបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋណាមួយថ្មីទៀតនៅក្នុងរយៈពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋថ្មី ត្រូវបន្ថែមទម្ងន់តាមខ្នាត ដូចតទៅ :

១-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋថ្មីមិនលើសពី ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ ទេ អតិបរមានេះ ត្រូវទ្វេឡើង ។

២-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋថ្មីនេះមានរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ អតិបរមានៃទោស គឺដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។

មាត្រា ៨៦.- ការមិនរាងចាលក្នុងបទមជ្ឈិមបន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោសបទឧក្រិដ្ឋ

កាលបើបុគ្គលណាមួយ ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទឧក្រិដ្ឋណាមួយ បុគ្គលនេះបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមនៅក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទមជ្ឈិម ត្រូវទ្វេឡើង ។

តាមអានុភាពនៃការមិនរាងចាល ក្នុងករណីដែលអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បទល្មើសនៅតែជាបទមជ្ឈិមដដែល ទោះបីជាមានការបន្ថែមទម្ងន់ទោសយ៉ាងណាក៏ដោយ ។

មាត្រា ៨៧.- ការមិនរាងចាលក្នុងបទឧក្រិដ្ឋបន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោសបទមជ្ឈិម

កាលបើបុគ្គលណាមួយ ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទមជ្ឈិម ដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ៣ (បី) ឆ្នាំ បុគ្គលនេះបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ នៅក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទោសដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសលើបទឧក្រិដ្ឋនេះ ត្រូវបន្ថែមទម្ងន់ ទៅតាមខ្នាតដូចតទៅ :

១-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋមិនលើសពី ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ ទេ អតិបរមានេះ ត្រូវទ្វេឡើង ។

២-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទឧក្រិដ្ឋមានរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ អតិបរមានៃទោស គឺដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។

មាត្រា ៨៨.- ការមិនរាងចាលក្នុងបទមជ្ឈិមបន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោសបទមជ្ឈិម

កាលបើបុគ្គលណាមួយ ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពររួចហើយពីបទមជ្ឈិមណាមួយ បុគ្គលនេះបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមដដែលនៅក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារចំពោះបទមជ្ឈិមថ្មី ត្រូវទ្វេឡើង ។

តាមអានុភាពនៃការមិនរាងចាល ក្នុងករណីដែលអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បទល្មើសនៅតែជាបទមជ្ឈិមដដែល ទោះបីជាមានការបន្ថែមទម្ងន់ទោសយ៉ាងណាក៏ដោយ ។

មាត្រា ៨៩.- ការប្រដូចបទល្មើស ដើម្បីបង្កើតឱ្យមានការមិនរាងចាល

ដើម្បីអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការមិនរាងចាល បទលួច បទរំលោភលើទំនុកចិត្ត និង បទឆបោក ត្រូវចាត់ទុកថាជាបទល្មើសដូចគ្នាដដែល ។

បទល្មើសទទួលផលចោរកម្ម ត្រូវប្រដូចជាបទល្មើសដែលជាប្រភពនៃទ្រព្យសម្បត្តិទទួលលាក់បំបាំង ។

បទល្មើសសំអាតប្រាក់ ត្រូវប្រដូចជាបទល្មើសដែលការសំអាតប្រាក់នេះបានសម្រេច ។

មាត្រា ៩០.- ការមិនរាងចាល និងកិច្ចនៃការទោសប្រកាន់

ការមិនរាងចាលអាចត្រូវតុលាការជំនុំជម្រះកត់ត្រាទុក និងអាចជាមូលហេតុនៃការបន្ថែមទម្ងន់ទោសដាក់ពន្ធនាគារបាន ប្រសិនបើមានចែងយ៉ាងជាក់លាក់នៅក្នុងបទបញ្ញត្តិទោសប្រកាន់ ។

មាត្រា ៩១.- ការមិនរាងចាល និងសេចក្តីសម្រេចស្ថាពរ

សេចក្តីសម្រេចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាស្ថាពរ កាលណាសេចក្តីសម្រេចនេះ មិនអាចមានផ្លូវតវ៉ាបានទៀតឡើយ ។

ដើម្បីអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការមិនរាងចាល ត្រូវគិតគូរតែលើការផ្តន្ទាទោសស្ថាពរខាងបណ្តឹងអាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ៩២.- បទប្បញ្ញត្តិដោយឡែក

ការមិនរាងចាលអាចត្រូវកត់ត្រាទុក ទោះបីទោសដែលកើតចេញពីការផ្តន្ទាទោសនោះត្រូវផុតអាជ្ញាយុកាលក៏ដោយ ។

ការមិនរាងចាល មិនអាចត្រូវកត់ត្រាទុកទេ បើទោសដែលកើតចេញពីការផ្តន្ទាទោសស្ថាពរនោះ ត្រូវបានលើកលែងដោយអនុលោមតាមមាត្រា ៩០ ថ្មី (ពីរ) វាក្យខណ្ឌទី ៤ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ផ្នែកទី ២

ស្ថានសម្រាលទោស

មាត្រា ៩៣.- និយមន័យនៃស្ថានសម្រាលទោស

កាលណាកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬ បុគ្គលិកលក្ខណៈនៃជនជាប់ចោទតម្រូវ តុលាការអាចសម្រេចឱ្យជនជាប់ចោទបានទទួលនូវស្ថានសម្រាលទោស ។

ស្ថានសម្រាលទោសអាចត្រូវផ្តល់ឱ្យជនជាប់ចោទបានដែរ ទោះបីជាជននោះ ត្រូវបានប្រកាសថា ស្ថិតនៅក្នុងភាពមិនរាងចាលក៏ដោយ ។

មាត្រា ៩៤.- អានុភាពនៃស្ថានសម្រាលទោស

កាលណាតុលាការផ្តល់ឱ្យជនជាប់ចោទនូវស្ថានសម្រាលទោស អប្បបរមានៃមូលទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ត្រូវបន្ថយតាមខ្នាតដូចខាងក្រោម :

១-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ។

២-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ហើយតិចជាង ១០ (ដប់) ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។

៣-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ហើយតិចជាង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ។

៤-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ ហើយតិចជាង ២ (ពីរ) ឆ្នាំ អប្បបរមានៃទោសនេះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ១ (មួយ) ថ្ងៃ ។

៥-អប្បបរមានៃទោសពិន័យ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹមពាក់កណ្ដាល ។

មាត្រា ៩៥.- ទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត និងស្ថានសម្រាលទោស

កាលណាបទល្មើសត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ចៅក្រមដែលផ្តល់ស្ថានសម្រាលទោស អាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ក្នុងចន្លោះរវាង ១៥ (ដប់ប្រាំ) និង ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ។

ជំពូកទី ៣

របបនៃការប្រកាសទោស

ផ្នែកទី ១

របបទូទៅ

មាត្រា ៩៦.- គោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោស

តុលាការប្រកាសទោសដោយផ្អែកទៅលើស្ថានទម្ងន់ និងកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ទៅលើបុគ្គលិកលក្ខណៈនៃជនជាប់ចោទ ទៅលើសភាពផ្លូវចិត្ត ទៅលើធនធាននិងបន្ទុក ទៅលើមូលហេតុ ព្រមទាំងទៅលើកិរិយាមារយាទរបស់ជនល្មើស ក្រោយពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ជាអាទិ៍ ចំពោះជនរងគ្រោះ ។

មាត្រា ៩៧.- ការប្រកាសមូលទោស

ក្នុងគ្រប់ករណីដែលបទល្មើសត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារផង និង ពិន័យផង តុលាការអាចប្រកាស :

ROYAUME DU CAMBODGE MINISTERE DU PALAIS ROYAL

-ទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាមួយគ្នា ឬ

-ទោសដាក់ពន្ធនាគារតែមួយមុខប៉ុណ្ណោះ ឬ

-ទោសពិន័យជាប្រាក់តែមួយមុខប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ៩៨.- ការប្រកាសទោសជំនួស

ទោសការងារសហគមន៍ជំនួសឱ្យមូលទោស ។ តុលាការដែលប្រកាសទោស ការងារសហគមន៍នោះ មិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬពិន័យជាប្រាក់បានទេ ។

ការស្តីបន្ទោសជំនួសឱ្យមូលទោស ។ តុលាការដែលប្រកាសការស្តីបន្ទោស មិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬ ពិន័យជាប្រាក់បានទេ ។

មាត្រា ៩៩.- ការប្រកាសទោសបន្ថែមលើមូលទោស

កាលណាបទល្មើសមួយត្រូវផ្តន្ទាទោសដោយទោសបន្ថែមមួយ ឬ ច្រើន ទោសបន្ថែមនេះត្រូវបន្ថែមទៅលើមូលទោស លើកលែងតែបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១០០ (ការជំនួសមូលទោសដោយទោសបន្ថែម) នៃក្រមនេះចេញ ។

មាត្រា ១០០.- ការជំនួសមូលទោសដោយទោសបន្ថែម

តុលាការអាចសម្រេចជំនួសមូលទោសដោយទោសបន្ថែមមួយ ឬ ច្រើន នៅក្នុងករណីណាមួយដូចខាងក្រោម :

១-កាលណាជនជាប់ចោទទទួលទោសពិន័យក្នុងឋានៈជាមូលទោសតែមួយគត់ ។

២-កាលណាជនជាប់ចោទទទួលទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលអតិបរមាស្មើ ឬ តិចជាង ៣ (បី) ឆ្នាំ ។

កាលណាតុលាការសម្រេចជំនួសមូលទោសដោយទោសបន្ថែមមួយ ឬ ច្រើន តុលាការមិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬ ទោសពិន័យជាប្រាក់បានទេ ។

មាត្រា ១០១.- វិធានដោយឡែកសម្រាប់ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍

ទោសការងារសហគមន៍នឹងអាចប្រកាសបាន លុះត្រាតែជនជាប់ចោទមានវត្តមាន នៅក្នុងសវនាការ ហើយយល់ព្រមធ្វើការងារនេះ ។ តុលាការនៅមុនពេលប្រកាសសាល

ក្រម ឬ សាលដីកា ត្រូវប្រាប់ជនជាប់ចោទថា សាមីខ្លួនមានសិទ្ធិប្រកែក មិនព្រមធ្វើការងារនេះ ។ ចម្លើយរបស់ជនជាប់ចោទ ត្រូវតែមានចុះនៅក្នុងសាលក្រម ឬ សាលដីកា ។

មាត្រា ១០២.- ចិរវេលា និងអំឡុងពេលនៃការងារសហគមន៍

តុលាការដែលប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ ត្រូវកំណត់អំពីចិរវេលានៃការងារ និងរយៈពេលដែលត្រូវបំពេញ ។ រយៈពេលនេះមិនអាចលើសពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ទេ ។

មាត្រា ១០៣.- បែបបទនៃការអនុវត្តទោសការងារសហគមន៍

បែបបទនៃការអនុវត្តទោសការងារសហគមន៍ ត្រូវកំណត់ដោយព្រះរាជអាជ្ញា ។

ព្រះរាជអាជ្ញាចង្អុលប្រាប់ឈ្មោះនីតិបុគ្គលដែលត្រូវទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពីការងារនេះ ។

ទោសនេះត្រូវអនុវត្តនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ។

ផ្នែកទី ២

ការព្យួរទោសធម្មតា

កថាភាគទី ១

បទប្បញ្ញត្តិរួម

មាត្រា ១០៤.- ការប្រកាសការព្យួរទោស

នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងផ្នែកនេះ តុលាការអាចបង្គាប់ថា ត្រូវព្យួរការអនុវត្តនូវមូលទោស ។

មាត្រា ១០៥.- របបនៃការព្យួរទោស

ដើម្បីអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការព្យួរទោស ត្រូវគិតតែអំពីការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរខាងបទល្មើសអាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ ។

កថាភាគទី ២

ការចោទប្រកាន់ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម

មាត្រា ១០៦.- លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងការផ្តន្ទាទោសពីមុន

ក្នុងករណីដែលមានការចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមនោះ ការព្យួរទោស

ធម្មតាអាចត្រូវផ្តល់ឱ្យបាន ប្រសិនបើជនជាប់ចោទមិនទាន់មានការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរឱ្យជាប់ពន្ធនាគារក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ មុនអំពើល្មើស ។

មាត្រា ១០៧.- ទោសអាចនាំឱ្យមានការព្យួរទោស

ការព្យួរទោសធម្មតា ត្រូវអនុវត្តទៅលើទោសដូចតទៅ :

១-ទោសដាក់ពន្ធនាគារ កាលបើទោសដែលប្រកាសនោះតិចជាង ឬស្មើនឹង ៥(ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

២-ទោសពិន័យជាប្រាក់ ។

មាត្រា ១០៨.- ការព្យួរទោសមួយផ្នែក

តុលាការអាចសម្រេចថា ការព្យួរទោសធម្មតានេះអាចនឹងអនុវត្តទៅលើមួយផ្នែកនៃទោសពន្ធនាគារ ដែលតុលាការជាអ្នកកំណត់ថិរវេលា ឬលើមួយផ្នែកនៃប្រាក់ពិន័យដែលតុលាការជាអ្នកកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់ ។

មាត្រា ១០៩.- ការដកហូតការព្យួរទោស

ប្រសិនបើក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ដោយមានការព្យួរទោសធម្មតា ហើយមានការផ្តន្ទាទោសថ្មីជាស្ថាពរមួយទៀតពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ការព្យួរទោសធម្មតានេះ ត្រូវដកហូតចេញដោយពេញច្បាប់ ។

ទោសទី ១ ត្រូវអនុវត្តដោយមិនអាចស្រូបចូលជាមួយទោសទី ២ បានឡើយ ។

មាត្រា ១១០.- ការមិនដកហូតការព្យួរទោស

ជាបដិប្បញ្ញត្តិទៅនឹងមាត្រា ១០៩ (ការដកហូតការព្យួរទោស) នៃក្រមនេះ តុលាការអាចសម្រេចថា ការផ្តន្ទាទោសថ្មីមិននាំឱ្យមានការដកហូតនូវការព្យួរទោសធម្មតាដែលបានសម្រេចពីមុននោះទេ ។ សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការត្រូវតែមានសំអាងហេតុជាពិសេស ។

មាត្រា ១១១.- ការទុកជាអសារបង់នូវការផ្តន្ទាទោស

ប្រសិនបើរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ដោយមានការព្យួរទោសធម្មតា ហើយគ្មានការផ្តន្ទាទោសថ្មីជាស្ថាពរមួយទៀតពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមនោះទេ ការផ្តន្ទាទោសដោយមានព្យួរនេះត្រូវចាត់ទុកថាជាអសារ-បង់ ហើយក៏មិនអាចយកមកអនុវត្តបានទៀតឡើយ ។

កាលណាបើការព្យួរទោសត្រូវបានប្រកាសទៅលើតែផ្នែកមួយនៃទោសនោះ ការផ្តន្ទាទោសត្រូវចាត់ទុកជាអសារបង់ទាំងស្រុង ។ ទោសក៏មិនអាចយកមកអនុវត្តបានទៀតឡើយ ។

កថាភាគទី ៣

ការចោទប្រកាន់ចំពោះបទលហុ

មាត្រា ១១២.– លក្ខខណ្ឌទាក់ទងទៅនឹងការផ្តន្ទាទោសពីមុន

ក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទលហុ ការព្យួរទោសធម្មតាអាចត្រូវបានប្រកាស ប្រសិនបើជនជាប់ចោទ មិនទាន់ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារជាស្ថាពរនៅឡើយ នៅក្នុងរយៈពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ មុនបទល្មើសនេះ ។

មាត្រា ១១៣.– ទោសអាចនាំឱ្យមានការព្យួរទោស

ក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទលហុ ការព្យួរទោសធម្មតាត្រូវអនុវត្តទៅលើទោស ដូចតទៅនេះ :

១-ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ។

២-ទោសពិន័យជាប្រាក់ ។

មាត្រា ១១៤.– ការដកហូតការព្យួរទោស

ប្រសិនបើក្នុងរយៈពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ក្រោយការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទលហុ ដោយមានការព្យួរទោសធម្មតាផង រួចកើតមានការផ្តន្ទាទោសថ្មីជាស្ថាពរពីបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬ បទលហុ ការព្យួរទោសធម្មតានេះ ត្រូវដកហូតចេញដោយពេញច្បាប់ ។ ទោសទី ១ ត្រូវអនុវត្តដោយគ្មានស្រួបជាមួយទោសទី ២ ឡើយ ។

មាត្រា ១១៥.– ការមិនដកហូតការព្យួរទោស

ជាបដិប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៤ (ការដកហូតការព្យួរទោស) នៃក្រមនេះ តុលាការអាចសម្រេចថា ការផ្តន្ទាទោសថ្មីមិនអាចនាំឱ្យមានការដកហូតនូវការព្យួរទោសធម្មតានេះដែលសម្រេចពីមុននោះទេ ។ សេចក្តីសម្រេចនេះត្រូវតែមានសំអាងហេតុជាពិសេស ។

មាត្រា ១១៦.– ការចាត់ទុកជាអសារបង់នូវការផ្តន្ទាទោស

ប្រសិនបើក្នុងរយៈពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរពីបទលហុ

ដែលមានការព្យួរទោសជម្ងឺ គ្មានការផ្តន្ទាទោសថ្មីណាមួយបានកើតឡើងពីបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬ បទលហុ ការផ្តន្ទាទោសដែលព្យួរនោះ ត្រូវទុកជាអសារបង់ ។ ទោសក៏មិនអាចយកមកអនុវត្តបានទៀតឡើយ ។

ផ្នែកទី ៣

ការព្យួរទោសសាកល្បង

មាត្រា ១១៧.– និយមន័យ និងលក្ខខណ្ឌនៃការព្យួរទោសសាកល្បង

តុលាការអាចសម្រេចព្យួរសាកល្បងនូវទោសដែលបានសម្រេចដាក់ពន្ធនាគារ ដែលមានរយៈពេលពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

ការព្យួរទោសសាកល្បង មានអានុភាពដាក់ឱ្យទណ្ឌិតស្ថិតនៅក្រោមវិធានការត្រួតពិនិត្យ និងគោរពនូវកាតព្វកិច្ចដោយឡែកមួយ ឬ ច្រើនក្នុងរយៈពេលសាកល្បង ។

មាត្រា ១១៨.– រយៈពេលនៃការសាកល្បង

តុលាការកំណត់រយៈពេលនៃការសាកល្បង ។ រយៈពេលនេះមិនអាចតិចជាង ១ (មួយ) ឆ្នាំ និងមិនលើសពី ៣ (បី) ឆ្នាំ ទេ ។

មាត្រា ១១៩.– វិធានការត្រួតពិនិត្យ

វិធានការត្រួតពិនិត្យដែលតម្រូវទៅលើទណ្ឌិត មានដូចតទៅ :

១-ទណ្ឌិតត្រូវតែគោរពតាមដីកាកោះរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ឬ របស់បុគ្គលដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រគល់អំណាចឱ្យ ។

២-ទណ្ឌិតត្រូវមកទទួលនូវការមកពិនិត្យមើលរបស់បុគ្គលដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រគល់អំណាចឱ្យ ។

៣-ទណ្ឌិតត្រូវប្រគល់ដល់ព្រះរាជអាជ្ញា ឬ ដល់បុគ្គលដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រគល់អំណាចឱ្យនូវគ្រប់ឯកសារសម្រាប់ធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់លើការបញ្ចូលឱ្យទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ ។

៤-ទណ្ឌិតត្រូវជូនដំណឹងដល់ព្រះរាជអាជ្ញា អំពីការផ្លាស់ប្តូរអាសយដ្ឋានរបស់

៥-ទណ្ឌិតត្រូវជូនដំណឹងដល់ព្រះរាជអាជ្ញា អំពីការផ្លាស់ប្តូរមុខរបររបស់ខ្លួន ។

ROYAUME DU CAMBODGE
MINISTRE DU PALAIS ROYAL

៦-ទណ្ឌិតត្រូវតែមានការអនុញ្ញាតពីព្រះរាជអាជ្ញា មុនពេលធ្វើដំណើរទៅបរទេស ។

មាត្រា ១២០.- កាតព្វកិច្ចដោយឡែកដែលអាចដាក់ទៅលើទណ្ឌិត

កាតព្វកិច្ចដោយឡែកដែលអាចតម្រូវទៅលើទណ្ឌិតមានដូចតទៅ ៖

១-បំពេញសកម្មភាពខាងវិជ្ជាជីវៈ ។

២-ទទួលការបង្ហាត់បង្រៀន ឬ ទទួលការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ។

៣-រស់នៅក្នុងទីកន្លែងណាមួយជាកំណត់ ។

៤-ទទួលឱ្យពេទ្យធ្វើការពិនិត្យ ឬ ការព្យាបាល ។

៥-បញ្ជាក់ថាខ្លួនរួមចំណែកក្នុងការចិញ្ចឹមបីបាច់គ្រួសារ ។

៦-ធ្វើការជួសជុលការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើស តាមលទ្ធភាពនៃធនធានរបស់ខ្លួន ។

៧-បញ្ជាក់ថាខ្លួនបានបង់ប្រាក់ជូនរដ្ឋបន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោស តាមលទ្ធភាពធនធានរបស់ខ្លួន ។

៨-មិនត្រូវធ្វើសកម្មភាពខាងវិជ្ជាជីវៈ ឬ សង្គមដែលអនុញ្ញាត ឬ សម្រួលដល់ការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការបញ្ជាក់អំពីសកម្មភាពដែលហាមឃាត់ ។

៩-មិនត្រូវមានមុខនៅទីកន្លែងខ្លះ។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការបញ្ជាក់អំពីទីកន្លែងដែលហាមឃាត់ ។

១០-មិនត្រូវសេពគប់បនល្បែង ។

១១-មិនត្រូវសេពគប់តៀមភេសជ្ជៈស្រវឹង ។

១២-មិនត្រូវសេពគប់ជាមួយបុគ្គលខ្លះ ពិសេស ចារី សហចារី អ្នកផ្តើមគំនិត អ្នកសមគំនិត ឬ ជនរងគ្រោះនៃបទល្មើស។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការបញ្ជាក់អំពីបុគ្គលដែលមិនត្រូវសេពគប់ជាមួយ ។

១៣-មិនត្រូវកាន់កាប់ ឬយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ ។

នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន តុលាការត្រូវចែងអំពីកាតព្វកិច្ចដោយឡែក ដែលត្រូវដាក់ទៅលើទណ្ឌិត ។

មាត្រា ១២១.– ការកែប្រែកាតព្វកិច្ចដោយឡែកដោយយុត្តាធិការ

នៅគ្រប់ពេលវេលាតុលាការអាចកែប្រែកាតព្វកិច្ចដោយឡែកដែលតម្រូវលើទណ្ឌិតបាន ។

តុលាការត្រូវបានទទួលបណ្តឹងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលបានចែងដោយក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

មាត្រា ១២២.– ការដកហូតការព្យួរទោសសាកល្បង

ការព្យួរទោសសាកល្បងអាចត្រូវដកហូតដោយតុលាការ នៅក្នុងករណីដូចខាងក្រោមនេះ :

១-ប្រសិនបើក្នុងរយៈពេលសាកល្បង ទណ្ឌិតមិនគោរពតាមវិធានការត្រួតពិនិត្យ ឬ កាតព្វកិច្ចដោយឡែកទេ ។

២-ប្រសិនបើក្នុងរយៈពេលសាកល្បង ទណ្ឌិតត្រូវបានផ្តន្ទាទោសពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមជាថ្មីទៀត ។

តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យដកហូតការព្យួរទោសសាកល្បងនេះទាំងមូល ឬ មួយផ្នែក ។ នៅក្នុងករណីនេះ ទោសត្រូវយកមកអនុវត្តទាំងមូល ឬ មួយផ្នែក ។

តុលាការត្រូវបានទទួលបណ្តឹងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងដោយក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

មាត្រា ១២៣.– ការផ្តន្ទាទោសដែលត្រូវចាត់ទុកជាអសារបង់

ការផ្តន្ទាទោសត្រូវចាត់ទុកជាអសារបង់ ប្រសិនបើមុនការផុតរយៈពេលសាកល្បង ការផ្តន្ទាទោសមិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃពាក្យសុំដកហូតដែលមានសេចក្តីសម្រេចដកហូតទេ ។

ផ្នែកទី ៤

ការផ្អាកការប្រកាសទោស

មាត្រា ១២៤.– លក្ខខណ្ឌនៃការផ្អាកការប្រកាសទោស

ក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទមជ្ឈិម តុលាការក្រោយពីបានប្រកាសថា ជនជាប់ចោទមានកំហុស អាចផ្អាកការប្រកាសទោស ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌដូចតទៅនេះ ត្រូវបានបំពេញ :

-ភាពច្របូកច្របល់នៃសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ដែលបង្កឡើងដោយបទល្មើស

ត្រូវបានបញ្ឈប់

-ជនជាប់ទោសបានបង្ហាញការធានាក្នុងការចូលទៅរួមរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ និង

-ជនជាប់ទោសសុំរយៈពេលដើម្បីជួសជុលការខូចខាត ។

មាត្រា ១២៥.- សេចក្តីសម្រេចនៃការផ្អាកការប្រកាសទោស

ការផ្អាកការប្រកាសទោសអាចត្រូវបង្គាប់បាន លុះត្រាតែជនជាប់ចោទមានវត្តមានក្នុងសវនាការ ។

តុលាការកំណត់នៅក្នុងសាលក្រម ឬសាលដីកានូវកាលបរិច្ឆេទដែលត្រូវសម្រេចអំពីទោស ។

សេចក្តីសម្រេចអំពីទោសត្រូវតែធ្វើឡើងយ៉ាងយូរបំផុត ១ (មួយ) ឆ្នាំ ក្រោយសេចក្តីសម្រេចផ្អាក ។

មាត្រា ១២៦.- សវនាការពិនិត្យរឿងដែលបង្អង់

នៅពេលសវនាការពិនិត្យរឿងដែលបង្អង់នេះ តុលាការសម្រេចអំពីទោស ។

ផ្នែកទី ៥

របបពាក់កណ្តាលសេរីភាព

មាត្រា ១២៧.- លក្ខខណ្ឌនៃរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព

កាលណាតុលាការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារតិចជាង ឬស្មើនឹង ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ តុលាការអាចសម្រេចថា ទោសត្រូវអនុវត្តក្រោមរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព ដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យទណ្ឌិតអាចបំពេញសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈ ទទួលការសិក្សា ឬការបណ្តុះបណ្តាល ឬការពិនិត្យព្យាបាលជំងឺ ឬ ជួយឧបត្ថម្ភដល់សេចក្តីត្រូវការរបស់គ្រួសារ ។

មាត្រា ១២៨.- បែបបទនៃរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព

ទណ្ឌិតដែលស្ថិតនៅក្រោមរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចាកចេញពីពន្ធនាគារ ក្នុងរយៈពេលជាកំណត់ ។

តុលាការកំណត់នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនអំពីថ្ងៃ និងម៉ោងដែលទណ្ឌិត ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យមានអវត្តមាននៅក្នុងពន្ធនាគារ ។

មាត្រា ១២៩.- ការគិតបញ្ចូលរយៈពេលនៃពាក់កណ្ដាលសេរីភាពទៅក្នុងទោស

រយៈពេលនៃពាក់កណ្ដាលសេរីភាព ត្រូវគិតបញ្ចូលទៅក្នុងថិរវេលានៃទោសដែលកំពុងអនុវត្ត ។

មាត្រា ១៣០.- ការរៀបចំ និងការលុបចោលនៃរបបពាក់កណ្ដាលសេរីភាព

នៅគ្រប់ពេល តុលាការអាចរៀបចំរយៈពេលនៃពាក់កណ្ដាលសេរីភាព ឬ ក៏លុបចោលនូវរបបពាក់កណ្ដាលសេរីភាព តាមបណ្ដឹងរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ។

តុលាការត្រូវបានទទួលដំណឹងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

មាត្រា ១៣១.- ការចាប់ខ្លួន និងការឃុំខ្លួនទណ្ឌិត

ព្រះរាជអាជ្ញាអាចបង្គាប់ឱ្យចាប់ និងឃុំខ្លួនទណ្ឌិតដែលមិនវិលត្រឡប់មកពន្ធនាគារវិញ នៅពេលផុតកំណត់រយៈពេលនៃពាក់កណ្ដាលសេរីភាព ។

ផ្នែកទី ៦

ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ

មាត្រា ១៣២.- លក្ខខណ្ឌនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ

កាលណាតុលាការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារតិចជាង ឬ ស្មើនឹង ១ (មួយ) ឆ្នាំ តុលាការអាចសម្រេចថា ទោសនោះត្រូវអនុវត្តជាប្រភាគ ដោយមូលហេតុធ្ងន់ធ្ងរដែលមានលក្ខណៈជាគ្រួសារ ជាវេជ្ជសាស្ត្រ ជាវិជ្ជាជីវៈ ឬ ជាសង្គម ។

មាត្រា ១៣៣.- បែបបទនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ

ប្រភាគនៃទោសនីមួយៗ មិនត្រូវតិចជាង ១ (មួយ) ខែ ទេ ។ ថិរវេលាសរុបនៃការអនុវត្តទោសមិនអាចលើសពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ទេ ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងការផ្អាកការអនុវត្តទោស ។

តុលាការកំណត់ក្នុងសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួនអំពីបែបបទនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ ។

មាត្រា ១៣៤.- ការកែប្រែរបបនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ

នៅគ្រប់ពេលវេលា តុលាការអាចរៀបចំបែបបទនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ ឬ ផ្លាស់ប្ដូររបបនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ តាមបណ្ដឹងរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ។

តុលាការត្រូវបានទទួលបណ្តឹងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

មាត្រា ១៣៥.- ការចាប់ខ្លួន និងការឃុំខ្លួនទណ្ឌិត

ព្រះរាជអាជ្ញាអាចបង្គាប់ឱ្យចាប់ និងឃុំខ្លួនទណ្ឌិតដែលមិនវិលត្រឡប់មកពន្ធនាគារវិញ នៅពេលផុតកំណត់រយៈពេលនៃការផ្អាកការអនុវត្តទោស ។

ជំពូកទី ៤

វិធានអនុវត្តនៅក្នុងករណីបទល្មើសត្រួតគ្នា

ផ្នែកទី ១

វិធានទូទៅ

មាត្រា ១៣៦.- បទល្មើសត្រួតគ្នា

មានបទល្មើសត្រួតគ្នាកើតឡើង កាលបើបទល្មើសមួយត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលម្នាក់ មុនពេលដែលបុគ្គលនេះត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរចំពោះបទល្មើសមួយផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ១៣៧.- ការចោទប្រកាន់តែមួយ

កាលបើនៅក្នុងពេលចោទប្រកាន់តែមួយ ជនជាប់ចោទត្រូវបានគេរកឃើញថាមានពិរុទ្ធពីបទល្មើសច្រើន ទោសនីមួយៗអាចត្រូវប្រកាសឡើង ។ ប៉ុន្តែ កាលបើទោសត្រូវទទួលមានច្រើន ហើយមានប្រភេទដូចគ្នា តុលាការត្រូវប្រកាសទោសតែមួយនៃប្រភេទនេះ នៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ ។

ទោសនីមួយៗ ដែលប្រកាសត្រូវចាត់ទុកថាជាទោសរួម ចំពោះបទល្មើសដែលត្រួតគ្នា នៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ អនុវត្តទៅលើបទល្មើសនីមួយៗ ។

មាត្រា ១៣៨.- ការចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នា

នៅក្នុងពេលចោទប្រកាន់ដាច់ពីគ្នា កាលបើជនជាប់ចោទត្រូវបានរកឃើញថា មានពិរុទ្ធពីបទល្មើសច្រើន ទោសដែលត្រូវប្រកាស ត្រូវអនុវត្តត្រួតគ្នានៅក្នុងព្រំដែននៃអតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ ។ ប៉ុន្តែ តុលាការចុងក្រោយដែលត្រូវសម្រេច អាចប្រកាសឱ្យអនុវត្តទោសស្រួបបញ្ចូលគ្នាទាំងមូល ឬ មួយផ្នែកនៃទោសដែលមានប្រភេទដូចគ្នា ។

ROYAUME DU CAMBODGE LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL

ដើម្បីអនុវត្តមាត្រានេះ នៅក្នុងករណីទោសដែលច្បាប់កំណត់ជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត អតិបរមាស្របច្បាប់ដែលខ្ពស់ជាងគេ ត្រូវបានកំណត់ជាដាក់ពន្ធនាគារត្រឹម ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទមិនទាន់ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតទេ ។

ការលុបទោសទាំងមូល ឬ មួយផ្នែកនៃទោសដែលប្រកាសចំពោះបទល្មើសដែលត្រួតគ្នានេះ មិនអាចជាឧបសគ្គដល់ការអនុវត្តទោសនៃប្រភេទដូចគ្នាដែលគ្មានការលុបទោសទេ ។

ផ្នែកទី ២
វិធានដោយឡែក

មាត្រា ១៣៩.- អានុភាពនៃការលើកលែងទោស និងការបន្ធូរបន្ថយទោសលើការស្រូបទោស

កាលបើទោសជាកម្មវត្ថុនៃវិធានការលើកលែងទោស និងបន្ធូរបន្ថយទោស ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ២៧ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវតែគិតគូរអំពីទោសដែលជាលទ្ធផលនៃការលើកលែងទោស និងបន្ធូរបន្ថយទោស ដើម្បីអនុវត្តវិធានស្តីពីការស្រូបបញ្ចូលគ្នានៃទោស ។

ថិរវេលានៃការបន្ធូរបន្ថយទោស ត្រូវរាប់បញ្ចូលទៅក្នុងថិរវេលានៃទោសទៅថ្ងៃមុខក្រោយការស្រូបទោស ។

មាត្រា ១៤០.- ការបូកបញ្ចូលគ្នានៃទោសពិន័យ

ជាបដិប្បញ្ញត្តិទៅលើបទប្បញ្ញត្តិមុន ការពិន័យដែលបានប្រកាសឡើង ចំពោះបទលហុច្រើននោះ ត្រូវបូកបញ្ចូលគ្នា ហើយត្រូវបូកផងដែរជាមួយទោសពិន័យ ដែលប្រកាសឡើងចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ។

មាត្រា ១៤១.- ការមិនស្រូបចូលនៃទោសដែលត្រូវបានប្រកាសចំពោះករណីរត់ចេញពីពន្ធនាគារ

ក្នុងករណីផ្តន្ទាទោសពីបទរត់ចេញពីពន្ធនាគារ ទោសដែលប្រកាសពីបទនេះ ត្រូវបូកជាមួយនឹងទោសដែលប្រកាសឡើង ចំពោះបទល្មើសដែលនាំឱ្យមានការឃុំខ្លួនជននោះ ដោយមិនអាចមានការស្រូបចូលគ្នា ។

ជំពូកទី ៥
មូលហេតុនានាដែលមានផលទះពាល់ដល់ការអនុវត្តទោស
ផ្នែកទី ១
អាជ្ញាយុកាលនៃទោស

មាត្រា ១៥២.- អានុភាពនៃអាជ្ញាយុកាល

នៅពេលផុតអាជ្ញាយុកាលហើយ ទោសលែងអនុវត្តបានទៀតហើយ ។

មាត្រា ១៥៣.- ភាពមិនអាចផុតរលត់អាជ្ញាយុកាលនៃទោសចំពោះបទឧក្រិដ្ឋមួយចំនួន

ទោសដែលប្រកាសពីបទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ បទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងបទឧក្រិដ្ឋសង្គ្រាម មិនអាចផុតរលត់អាជ្ញាយុកាលទេ ។

ក្រៅពីបទល្មើសខាងលើ ច្បាប់ពិសេសអាចកំណត់អំពីភាពមិនអាចផុតរលត់អាជ្ញាយុកាលនៃទោសចំពោះបទឧក្រិដ្ឋផ្សេងទៀតបាន ។

មាត្រា ១៥៤.- អាជ្ញាយុកាលនៃទោស

ទោសដែលប្រកាសពីបទឧក្រិដ្ឋមានអាជ្ញាយុកាល ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ ។

ទោសដែលប្រកាសពីបទមជ្ឈិមមានអាជ្ញាយុកាល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

ទោសដែលប្រកាសពីបទលហុមានអាជ្ញាយុកាល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។

មាត្រា ១៥៥.- ចំណុចចាប់ផ្តើមនៃថិរវេលា

ថិរវេលា ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និង ១ (មួយ) ឆ្នាំ ខាងលើ ដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ១៥៤ (អាជ្ញាយុកាលនៃទោស) នៃក្រមនេះ ចាប់គិតពីថ្ងៃដែលសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស បានក្លាយទៅជាស្ថាពរ ។

មាត្រា ១៥៦.- អាជ្ញាយុកាលនៃកាតព្វកិច្ចរដ្ឋប្បវេណីដែលកើតចេញពីសេចក្តីសម្រេចព្រហ្មទណ្ឌ

កាតព្វកិច្ចដែលមានប្រភេទជារដ្ឋប្បវេណី និងដែលមានប្រភពចេញមកពីសេចក្តីសម្រេចព្រហ្មទណ្ឌដែលក្លាយជាស្ថាពរ ផុតអាជ្ញាយុកាលតាមវិធាននៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

ផ្នែកទី ២

ការអនុគ្រោះទោស

មាត្រា ១៤៧.- អានុភាពនៃការអនុគ្រោះទោស

ការអនុគ្រោះទោសដោយការបន្ធូរបន្ថយទោស ឬ ការលើកលែងទោស ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ២៧ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា លើកលែងឱ្យទណ្ឌិតរួចផុតពីការអនុវត្តទោសដែលអនុគ្រោះនោះ ។

មាត្រា ១៤៨.- ការជួសជុលការខូចខាតដល់ជនរងគ្រោះក្នុងករណីនៃការអនុគ្រោះទោស

ការអនុគ្រោះទោសមិនមែនជាឧបសគ្គដល់សិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះក្នុងការទទួលសំណងជួសជុលការខូចខាតទេ លើកលែងតែមានបទប្បញ្ញត្តិផ្ទុយនៃព្រះរាជក្រឹត្យដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុគ្រោះទោសនោះ។

ផ្នែកទី ៣

ការលើកលែងទោសជាទូទៅ

មាត្រា ១៤៩.- អានុភាពនៃការលើកលែងទោសជាទូទៅ

ការលើកលែងទោសជាទូទៅដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៩០ ថ្មី (ពីរ) វាក្យខណ្ឌទី ៤ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា លុបបំបាត់ចោលនូវទណ្ឌកម្មដែលពាក់ព័ន្ធនឹងច្បាប់ស្តីពីការលើកលែងទោសជាទូទៅ ។

ទោសមិនអាចយកមកអនុវត្តទេ ។

ទោសដែលកំពុងអនុវត្ត ត្រូវបានបញ្ឈប់ ។

ប៉ុន្តែ ចំពោះប្រាក់ពិន័យ និងប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ដែលបានបង់រួចហើយ មិនអាចទារសំណងពីរដ្ឋវិញបានទេ ។

មាត្រា ១៥០.- ការលើកលែងទោសជាទូទៅ និងការដកការព្យួរទោស

កាលបើការព្យួរទោសពីមុន ត្រូវបានដកហូតដោយអានុភាពនៃការផ្តន្ទាទោសខាងមុន ការលើកលែងទោសជាទូទៅចំពោះទោសខាងក្រោយនេះ បង្កើតឡើងវិញនូវផលប្រយោជន៍នៃការព្យួរទោសដែលមានពីមុន ។

មាត្រា ១៥១.- ការជួសជុលការខូចខាតដល់ជនរងគ្រោះក្នុងករណីនៃការលើកលែងទោសជាទូទៅ

លើកលែងតែបទប្បញ្ញត្តិផ្ទុយនៃច្បាប់ ការលើកលែងទោសជាទូទៅ មិនមែនជាឧបសគ្គដល់សិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះ ក្នុងការទទួលសំណងការជួសជុលនៃការខូចខាតឡើយ ។

ផ្នែកទី ៤

ការរៀបចំទោស និងការលុបចោលទោសបន្ថែមខ្លះៗ

មាត្រា ១៥២.- លក្ខខណ្ឌនៃការកែប្រែទោសបន្ថែមខ្លះៗ

ក្នុងករណីផ្តន្ទាទោសបន្ថែមដែលមានចែងនៅក្នុងចំណុច ១, ២, ៣, ៤, ៥, ៦, ៧, ១៤, ១៥ និង ១៦ នៃមាត្រា ៥៣ (ប្រភេទនៃទោសបន្ថែម) នៃក្រមនេះ តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យរៀបចំកែប្រែ ឬ លុបចោលទោសមួយ ឬ ច្រើន ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌដូចតទៅនេះ ត្រូវបានបំពេញ ៖

-ភាពច្របូកច្របល់ដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើសបានបញ្ឈប់

-ព្យសនកម្ម ត្រូវបានជួសជុល និង

-សេចក្តីសម្រេចរៀបចំកែប្រែ ឬលុបចោល មានលក្ខណៈអនុគ្រោះឱ្យធ្វើការបញ្ចូលជនល្មើសទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ ។

តុលាការទទួលពាក្យប្តឹងពីអយ្យការតាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ឬ តាមពាក្យប្តឹងរបស់ទណ្ឌិត ។ តុលាការសម្រេចក្នុងពេលសវនាការសាធារណៈ ក្រោយពីបានស្តាប់យោបល់របស់តំណាងអយ្យការ ទណ្ឌិត និងជាយថាហេតុ មេធាវីរបស់ជននេះ ។

មាត្រា ១៥៣.- ការធ្វើឱ្យមានឡើងវិញនូវសិទ្ធិពលរដ្ឋទាំងអស់ ឬ ខ្លះៗ

ក្នុងករណីដកសិទ្ធិពលរដ្ឋ តុលាការអាចធ្វើឱ្យមានឡើងវិញនូវសិទ្ធិពលរដ្ឋទាំងអស់ដែលរៀបរាប់នៅមាត្រា ៥៥ (សិទ្ធិពលរដ្ឋដែលអាចដកបាន) នៃក្រមនេះ ឬ ក៏សិទ្ធិខ្លះក្នុងចំណោមសិទ្ធិទាំងនេះ ។

មាត្រា ១៥៤.- ការរៀបចំកែប្រែ ឬ ការលុបចោលនូវការហាមឃាត់

តុលាការអាចរៀបចំកែប្រែ ឬ លុបចោលនូវ ៖

១-ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ ឬ សកម្មភាពសង្គម ។

ROYAUME DU CAMBODGE LE MINISTERE DU PALAIS ROYAL ក្រសួងព្រះបរមរាជវាំង 43/2011

២-ការហាមឃាត់ចំពោះការបើកបរយានយន្ត ។

មាត្រា ១៥៥.- ការប្រគល់ឱ្យវិញនូវលិខិតបើកបរ

ក្នុងករណីព្យួរលិខិតបើកបរ តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យប្រគល់លិខិតបើកបរនេះទៅម្ចាស់វិញ ។

មាត្រា ១៥៦.- ការកែប្រែវិធានការនៃការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ

ក្នុងករណីផ្តន្ទាទោសហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ តុលាការអាចកែប្រែបែបបទនៃវិធានការតាមដាន ។

ក្នុងករណីបន្ទាន់ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចអនុញ្ញាតឱ្យស្នាក់នៅជាបណ្តោះអាសន្ន សម្រាប់រយៈពេលដែលមិនអាចលើសពី ៨ (ប្រាំបី) ថ្ងៃ នៅក្នុងទីកន្លែងដែលហាមឃាត់ ។ ព្រះរាជអាជ្ញាជូនព័ត៌មានអំពីកិច្ចនេះដល់តុលាការ ។

សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ និងព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវបានជូនដំណឹងដល់ក្រសួងមហាផ្ទៃ និងក្រសួងការពារជាតិ ។

មាត្រា ១៥៧.- ការកែប្រែការហាមឃាត់ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

តុលាការអាចលុបចោលការហាមឃាត់ ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ តុលាការអាចគ្រោងទុកនូវលក្ខខណ្ឌនានា ប្រសិនបើយល់ឃើញថាជាការចាំបាច់ ។

មាត្រា ១៥៨.- ការកែប្រែការហាមឃាត់ការចូលមកក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

តុលាការអាចលុបចោលការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ និងការចូលក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដល់ទណ្ឌិតបរទេស ។

ប៉ុន្តែ ជាបឋម ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវតែទទួលយោបល់ពីក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និងជូនដំណឹងអំពីយោបល់នេះទៅតុលាការ ។

យោបល់នេះមិនបង្ខំឱ្យតុលាការត្រូវតែអនុវត្តតាមទេ ។

មាត្រា ១៥៩.- ការកែប្រែការបណ្តេញចេញ ការបិទ ការហាមឃាត់ការធ្វើអាជីវកម្ម

តុលាការអាចរៀបចំកែប្រែទោស ឬ បញ្ចប់នូវទោសដូចខាងក្រោមនេះ :

១-ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ ។

២-ការបិទគ្រឹះស្ថាន ។

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មនៅក្នុងគ្រឹះស្ថានដែលបើកចំហដល់សាធារណជន ឬ ដែលប្រើប្រាស់ដោយសាធារណជន ។

ជំពូកទី ៦

ទោសដែលអាចអនុវត្តចំពោះអនីតិជន

ផ្នែកទី ១

បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១៦០.- មូលទោសអនុវត្តចំពោះអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ ឆ្នាំ ឡើងទៅ

កាលណាតុលាការ សម្រេចផ្តន្ទាទោសព្រហ្មទណ្ឌទៅលើអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ឡើងទៅ មូលទោសលើបទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ ត្រូវបានបន្ថយក្នុងលក្ខខណ្ឌដូចតទៅ :

១-អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល ។

២-ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសនោះ គឺជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត អតិបរមាត្រូវបន្ថយមកដាក់ពន្ធនាគារ ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ ។

៣-អប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល ប្រសិនបើអប្បបរមានេះលើសពី ១ (មួយ) ថ្ងៃ ។

៤-អប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសពិន័យជាប្រាក់ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល ។

ក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ប្រសិនបើបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះមានអានុភាពបន្ថយអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារមកត្រឹមថិរវេលាមួយស្មើ ឬ តិចជាង ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ នោះ បទល្មើសដែលចោទប្រកាន់នៅតែជាបទឧក្រិដ្ឋដដែល ។

មាត្រា ១៦១.- ទោសបន្ថែម

មានតែទោសបន្ថែមដូចតទៅនេះប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចអនុវត្តទៅលើអនីតិជន :

១-ការរឹបអូសឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬ វត្ថុដ៏មួយដែលបានប្រើក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ដែលមានគោលដៅប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

២-ការរឹបអូសវត្ថុ ឬ មូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស ។

៣-ការរឹបអូសផលទុន ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស ។

៤-ការរឹបអូសឧបភោគភណ្ឌ សម្ភារៈ ឬ ចលនវត្ថុនៅក្នុងទីកន្លែងដែលបទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត ។

៥-ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬ ការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ ។

មាត្រា ១៦២.- ទោសការងារសហគមន៍

ទោសដែលជាការងារសហគមន៍ អាចអនុវត្តទៅលើអនីតិជនដែលមានអាយុយ៉ាងតិច ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ ប៉ុន្តែថិរវេលានៃការងារមិនអាចលើសពី ១០០ (មួយរយ)ម៉ោង ។

ការងារសហគមន៍ត្រូវតែសម្របសម្រួលទៅលើអនីតិជន មានលក្ខណៈជាការបណ្តុះបណ្តាល និងសម្រួលដល់ការបញ្ចូលខ្លួនទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ ។

មាត្រា ១៦៣.- ការមិនអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការមិនរាងចាល

បទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការមិនរាងចាល មិនអនុវត្តទៅលើអនីតិជនទេ ។

មាត្រា ១៦៤.- ការទទួលប្រយោជន៍នៃស្ថានសម្រាលទោស

ស្ថានសម្រាលទោសត្រូវអនុវត្តទៅលើអនីតិជន ។

កាលបើតុលាការបានសម្រេចឱ្យមានស្ថានសម្រាលទោស អប្បបរមានៃមូលទោសលើអនីតិជនពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ត្រូវបន្ថយតាមខ្នាតដោយឡែកដូចតទៅ :

១-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹម ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។

២-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងតិចជាង ១០ (ដប់) ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ។

៣-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ និងតិចជាង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៣ (បី) ខែ ។

៤-ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ លើសពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ និងតិចជាង ២ (ពីរ) ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយត្រឹម ១ (មួយ) ថ្ងៃ ។

៥-អប្បបរមានៃទោសពិន័យជាប្រាក់ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល ។

មាត្រា ១៦៥.– កាតព្វកិច្ចដោយឡែកក្នុងករណីនៃការព្យួរទោសសាកល្បង

នៅក្នុងករណីនៃការព្យួរទោសសាកល្បង មានតែកាតព្វកិច្ចដោយឡែកដូចតទៅនេះប៉ុណ្ណោះដែលអាចអនុវត្តទៅលើអនីតិជន ៖

១-ទទួលការបង្ហាត់បង្រៀន ឬ ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ។

២-ស្ថិតនៅទីកន្លែងមួយជាកំណត់ ។

៣-ដាក់ខ្លួនឱ្យពេទ្យពិនិត្យ ឬ ព្យាបាល ។

៤-ជួសជុលល្មើសនកម្មដែលបណ្តាលមកអំពីបទល្មើស ទៅតាមធនធានរបស់ខ្លួន ។

៥-បង្ហាញភស្តុតាងបញ្ជាក់ថាខ្លួនបង់ទឹកប្រាក់ដែលជំពាក់ជូនរដ្ឋរួចហើយ តាមលទ្ធភាពនៃធនធានរបស់ខ្លួន បន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោស ។

៦-មិនត្រូវបង្ហាញមុខនៅទីកន្លែងខ្លះ ។

៧-មិនត្រូវសេពគប់ ទីកន្លែងលក់ភេសជ្ជៈស្រវឹង ។

៨-មិនត្រូវសេពគប់ជាមួយបុគ្គលខ្លះ ដោយឡែកជាមួយសហចារី អ្នកផ្តើមគំនិត អ្នកសមគំនិត ឬ ជនរងគ្រោះនៃបទល្មើស ។

៩-មិនត្រូវកាន់កាប់ ឬ យកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ ។

ផ្នែកទី ២
បទប្បញ្ញត្តិដោយឡែក

មាត្រា ១៦៦.– លក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនអនីតិជនក្នុងពន្ធនាគារ

អនីតិជនដែលជាប់ពន្ធនាគារ ត្រូវឃុំខ្លួននៅទីកន្លែងពិសេស ខណ្ឌដាច់ពីនីតិជន ។ អនីតិជនស្ថិតនៅក្រោមរបបដោយឡែកជាឯកត្តបុគ្គល ដែលជាទីកន្លែងសម្រាប់អប់រំនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ។

របបឃុំឃាំងត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ។

ជំពូកទី ៧

ទោសដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះនីតិបុគ្គល

ផ្នែកទី ១

បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១៦៧.– ទោសដែលត្រូវរងដោយនីតិបុគ្គល

ទោសជាយថាប្រភេទដែលត្រូវរងដោយនីតិបុគ្គលមានដូចតទៅ :

១-ទោសពិន័យក្នុងឋានៈជាមូលទោស ។

២-ទោសបន្ថែមដែលរៀបរាប់នៅក្នុងមាត្រា ១៦៨ (ទោសបន្ថែមអនុវត្តចំពោះនីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ។

ផ្នែកទី ២

ទោសបន្ថែម

មាត្រា ១៦៨.– ទោសបន្ថែមអនុវត្តចំពោះនីតិបុគ្គល

ទោសបន្ថែមត្រូវអនុវត្តទៅលើនីតិបុគ្គលមានដូចតទៅ :

១-ការរំលាយចោល ។

២-ការដាក់ឱ្យនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ ។

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការអនុវត្តសកម្មភាពមួយ ឬ ច្រើន ។

៤-ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ ។

៥-ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈដល់ការសន្សំសំចៃ ។

៦-ការហាមឃាត់ចំពោះការចេញឧបករណ៍អាចជួញដូរបាន ក្រៅពីឧបករណ៍អាចជួញដូរបាន ដែលកំណត់ដោយធនាគារ ។

៧-ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រើបណ្ណទូទាត់ ។

៨-ការបិទគ្រឹះស្ថានដែលប្រើសម្រាប់ធ្វើការរៀបចំ ឬ ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

៩-ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថានដែលបើកចំហដល់សាធារណជន ឬ ដែលបានប្រើប្រាស់ដោយសាធារណជន ។

១០-ការរឹបអូសឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬ វត្ថុណាមួយដែលប្រើសម្រាប់ប្រព្រឹត្ត

ROYAUME DU CAMBODGE · LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL

បទល្មើស ឬ ដែលមានគោលដៅសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

១១-ការរឹបអូសវត្ថុ ឬ មូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស ។

១២-ការរឹបអូសផលទុន ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស ។

១៣-ការរឹបអូសឧបភោគភណ្ឌ សម្ភារៈ ឬ ចលនវត្ថុនៅក្នុងទីកន្លែងដែលបទល្មើសបានប្រព្រឹត្ត ។

១៤-ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរ ឬ ការផ្សាយតាមមធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ ។

បទប្បញ្ញត្តិដោយឡែកអាចបង្កើតទោសបន្ថែមដទៃទៀតបាន ។

មាត្រា ១៦៩.- លក្ខខណ្ឌនៃការសម្រេចអំពីទោសបន្ថែម

ទោសបន្ថែមអាចនឹងប្រកាសបានដោយតុលាការ ប្រសិនបើទោសនោះត្រូវបានចែងយ៉ាងជាក់លាក់ចំពោះបទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ ។

មាត្រា ១៧០.- ការរំលាយ និងការជម្រះបញ្ជីនៃនីតិបុគ្គល

សេចក្តីសម្រេចដែលបង្គាប់ឱ្យរំលាយនីតិបុគ្គល នាំឱ្យមានការបញ្ជូននីតិបុគ្គលនេះទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ច ដើម្បីធ្វើការជម្រះបញ្ជី ។

មាត្រា ១៧១.- ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការ

ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការមិនអាចលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំទេ ។ សេចក្តីសម្រេចដាក់ការត្រួតពិនិត្យតាមដានរបស់តុលាការនាំឱ្យមានការចាត់តាំងអាណាព្យាបាលតុលាការដែលតុលាការបញ្ជាក់បេសកកម្ម ។ ជារៀងរាល់ ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ យ៉ាងតិច អាណាព្យាបាលតុលាការធ្វើរបាយការណ៍ ជូនព្រះរាជអាជ្ញាអំពីដំណើរការនៃបេសកកម្មរបស់ខ្លួន ។

ក្រោយពីបានឃើញរបាយការណ៍របស់អាណាព្យាបាលតុលាការ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចប្តឹងទៅតុលាការដែលបានប្រកាសឱ្យធ្វើការដាក់ក្រោមការតាមដានរបស់តុលាការ ។ តុលាការអាចប្រកាសនូវទោសថ្មីមួយ ។

តុលាការសម្រេចក្នុងពេលសវនាការសាធារណៈ ក្រោយពីបានស្តាប់យោបល់របស់ព្រះរាជអាជ្ញា មេធាវីការ អាណាព្យាបាលតុលាការ និងជាយថាហេតុ មេធាវីរបស់នីតិបុគ្គលនោះ ។

មាត្រា ១៧២.- ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាព

ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើសកម្មភាព អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្ន សម្រាប់ចិរវេលា ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

តុលាការបញ្ជាក់អំពីសកម្មភាពដែលត្រូវហាមឃាត់ ។

មាត្រា ១៧៣.- ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ

ទោសបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មសាធារណៈ នាំឱ្យមានការហាមឃាត់ចំពោះការចូលរួម ដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោលនៅក្នុងគ្រប់លទ្ធកម្មសាធារណៈដែលរៀបចំដោយ :

១-រដ្ឋ ។

២-រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

៣-គ្រឹះស្ថានសាធារណៈ ។

៤-សហគ្រាសដែលទទួលសម្បទានពីរដ្ឋ ឬ ពីរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ឬ ដែលត្រួតពិនិត្យដោយរដ្ឋ ឬ ដោយរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

ទោសនេះ អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្ន សម្រាប់ចិរវេលាមួយមិនលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

មាត្រា ១៧៤.- ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈឱ្យធ្វើការសន្សំសំចៃ

ការហាមឃាត់ចំពោះការអំពាវនាវជាសាធារណៈ ឱ្យធ្វើការដាក់ប្រាក់សន្សំ អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

ការហាមឃាត់នេះ នាំឱ្យមានការហាមឃាត់ដល់នីតិបុគ្គលចំពោះការអំពាវនាវដើម្បីឱ្យដាក់ឧបករណ៍អាចជួញដូរបានរបស់ខ្លួនទៅក្នុងគ្រឹះស្ថានធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុ ឬ ក្រុមហ៊ុនមូលបត្រ ។

ការហាមឃាត់នេះនាំឱ្យមានការហាមឃាត់ចំពោះការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈដែរ ។

មាត្រា ១៧៥.- ការហាមឃាត់ចំពោះការចេញឧបករណ៍អាចជួញដូរបាន

ការហាមឃាត់ចំពោះការចេញឧបករណ៍អាចជួញដូរបាន អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្ន សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

ចំពោះការហាមឃាត់ប្រើប្រាស់បណ្ណទូទាត់ ក៏ដូចគ្នាដែរ ។

មាត្រា ១៧៦.- ការបិទគ្រឹះស្ថាន

ទោសបិទគ្រឹះស្ថាន នាំឱ្យមានការហាមឃាត់ចំពោះការប្រព្រឹត្តនៅក្នុងគ្រឹះស្ថាននេះ នូវសកម្មភាពដែលបទល្មើសបានកើតឡើងនៅក្នុងឱកាសដែលធ្វើសកម្មភាពនេះ។

ទោសនេះអាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

មាត្រា ១៧៧.- ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថាន

ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថានមួយ ដែលបើកចំហដល់សាធារណជន ឬ ដែលប្រើប្រាស់ដោយសាធារណជន អាចជាស្ថាពរ ឬ ជាបណ្តោះអាសន្នក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

មាត្រា ១៧៨.- ការរឹបអូសកម្មសិទ្ធិ ការលក់ ការបំផ្លាញចោលវត្ថុរឹបអូស

កាលបើការរឹបអូសក្លាយជាស្ថាពរ វត្ថុរឹបអូសក្លាយជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ លើកលែងតែបទប្បញ្ញត្តិដោយឡែកបានចែងអំពីការប្រគល់ផ្សេងទៀត ។

រដ្ឋអាចលក់ ឬ បំផ្លាញចោលវត្ថុរឹបអូសនៅក្នុងទម្រង់ដែលមានចែងសម្រាប់ការលក់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ។ ច្បាប់អាចចែងអំពីការបំផ្លាញចោលនូវវត្ថុខ្លះផងដែរ ។

កាលបើវត្ថុរឹបអូសមិនត្រូវបានចាប់យកទេ ហើយនិងមិនអាចប្រគល់ឱ្យបានទេនោះ ទណ្ឌិតត្រូវចេញសងតម្លៃនៃវត្ថុរឹបអូសនេះ ។ តម្លៃនេះត្រូវបានកំណត់ដោយតុលាការ ។ វិធានការដើម្បីប្រមូលប្រាក់នេះ ត្រូវធ្វើឡើងដូចក្នុងរឿងបង្ខំដល់រូបកាយដែរ ។

មាត្រា ១៧៩.- ការរឹបអូស និងសិទ្ធិតតិយជន

ការរឹបអូសអាចធ្វើទៅលើវត្ថុដូចខាងក្រោមនេះ :

១-ឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬ វត្ថុអ្វីមួយដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ដែលមានគោលដៅសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

២-វត្ថុ ឬ មូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស ។

៣-ផលទុន ឬទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស ។

៤-ឧបភោគភណ្ឌ សម្ភារៈ និងចលនវត្ថុនៅទីកន្លែងដែលបទល្មើសបានកើត

ក៏ប៉ុន្តែ ការរឹបអូសមិនអាចត្រូវប្រកាសបានទេ ប្រសិនបើការរឹបអូសនោះប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់តតិយជន ។

មាត្រា ១៨០.- ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេច

ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេច ត្រូវអនុវត្តនៅទីកន្លែងដែលចង្អុលប្រាប់ដោយតុលាការ និងសម្រាប់រយៈពេលមួយដែលកំណត់ឡើងដោយតុលាការ ។ ការបិទផ្សាយមិនអាចលើសពី ២ (ពីរ) ខែ ។ ការបិទផ្សាយ អាចទាំងស្រុងតាមសម្រង់ ឬ តាមនិទ្ទេសធម្មតា ។ សោហ៊ុយនៃការបិទផ្សាយជាបន្ទុករបស់នីតិបុគ្គលដែលត្រូវផ្តន្ទាទោស ។

ក្នុងករណីដែលដកបំបាត់ចេញ លាក់បំបាំង ឬ ហែកចោលសេចក្តីប្រកាសបិទផ្សាយនោះ ត្រូវធ្វើការបិទផ្សាយជាថ្មីម្តងទៀត ។ សោហ៊ុយនៃការបិទផ្សាយនេះ ត្រូវចេញដោយជនល្មើសដែលជាអ្នកដកបំបាត់ចោល លាក់បំបាំង ឬ ហែកចោល ។

មាត្រា ១៨១.- ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចតាមមធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ជាអាទិ៍

ទោសផ្សាយសេចក្តីសម្រេច តាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ ត្រូវអនុវត្តតាមបែបបទដែលកំណត់ឡើងដោយតុលាការ ។ ការផ្សាយនេះ មិនអាចលើសពី ៨ (ប្រាំបី) ថ្ងៃ ។ ការផ្សាយនេះ អាចផ្សាយទាំងស្រុងតាមសម្រង់ ឬ តាមនិទ្ទេស ។ សោហ៊ុយនៃការផ្សាយជាបន្ទុករបស់នីតិបុគ្គលដែលត្រូវផ្តន្ទាទោស ។

ទោសផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការត្រូវចុះផ្សាយក្នុងសារព័ត៌មានសរសេរតាមបែបបទ និងក្នុងចិរវេលាដែលកំណត់ដោយតុលាការ ។ សោហ៊ុយក្នុងការចុះផ្សាយជាបន្ទុករបស់នីតិបុគ្គល ។ បើតុលាការបានបង្គាប់ការផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីសម្រេច សារព័ត៌មានមិនអាចបដិសេធការចុះផ្សាយនេះបានទេ ។

មាត្រា ១៨២.- ការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិទាក់ទងនឹងរូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គល

បទប្បញ្ញត្តិនៃមាតិកាទី ១ មាតិកាទី ២ និងមាតិកាទី ៣ នៃគន្ថីទី ១ នៃក្រមនេះ ដែលទាក់ទងនឹងរូបវន្តបុគ្គល ត្រូវអនុវត្តទៅលើនីតិបុគ្គលក្នុងកម្រិតដែលបទប្បញ្ញត្តិនេះ មិនផ្ទុយនឹងបទប្បញ្ញត្តិនៃជំពូកនេះ ។

Ksl